

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

g. Georgij Regula.

EVCLIDIS
ELEMENTORVM
LIBRI X V.

Quibus, cùm ad omnem Mathemati-
cæ scientiæ partem, tùm ad quam-
libet Geometriæ tractatio-
nem, facilis compara-
tur aditus.

COLONIÆ.

Apud Maternum Cholinum.

M. D. L X X X.

Cum Gratia & Privilio Cæs. Maiest.

• Stage 2

AD C A N D I D V M
L E C T O R E M S T.
G R A C I L I S
Præfatio.

PERMAGNI referre
semper existimauis, lector
beneuole, quantum quisq;
studij & diligentia ad
percipienda scientiarum
elementa adhibeat, qui-
bus non satis cognitis, aut
perperam intellectis, si vel
digitum progredi tentes,
erroris caliginem animis offundas, non veritatis
lucem rebus obscuris adferas. Sed principiorum
quanta sint in disciplinis momenta, haud facile
credat, qui rerum naturam ipsa specie, non viri-
bus mediatur. Ut enim corporum que oriuntur
& intereunt, vilissima tenuissimaq; videntur ini-
tia: ita rerum eternarum & admirabilium, qui-
bus nobilissima artes continentur, elementa ad spe-
ciem sunt exilia, ad vires & facultatem quam-
maxima. Quis non videret ex fici tantulo grano, ut
ait Tullius, aut ex acino vinaceo, aut ex cetera-
rum frugum aut stirpium minutissimis seminibus
iactos truncos ramosq; procreari? Nam Mathe-
maticorum initia illa quidem dictu audituq; per-
exigua, quantam theorematum syluam nobis pe-
pererunt?

PRÆFATIO.

pererunt? Ex quo intelligi potest, ut in ipsis semi-nibus sic & in artium principijs inesse vim earum rerum, quæ ex his progignuntur. Praclarè igitur Aristoteles, ut alia permulta, μέγιστον ἵσως ἀρχὴ ταῦτα, χρήτω κράτισον τῇ διώμει, τοσούτῳ μηχόρατος οὐδὲ μεγέθει χαλεπόν δεῖν οφθῆναι.

Quocirca committendum non est, ut non bene prouisa & diligenter explorata scientiarum principia, quibus propositarum quarumq; rerum veritas sit demonstranda, vel constitutas, vel constituta approbes: Cauendum etiam, ut ne tantulum quidem fallaci & captiosa interpretatione turpiter deceptus, à vera principiorum ratione temere deflectas. Nam qui initio fortè aberrauerit, is ut tandem in maximis versetur erroribus, necesse est: cum ex uno erroris capite, densiores sensim tenebra rebus clarissimis obducantur. Quid tam, varias veterum physiologorum sententias, non modo cum rerum veritate pugnantes, sed vehementer etiam inter se dissentientes nobis innexit? Evidet haud scio, fueritne illa potior tanti dissidij causa, quam quod ex principijs partim falsis partim non consentaneis ductas rationes probando adhiberent. Fit enim plerunque, ut qui non recte de artium rerumq; elementis sentiunt, ad præfinitas quasdam opiniones suas omnia revocare studeant. Pythagorei, ut meminit Aristoteles, cum denarij numeri summam perfectionem cœlo tribuerent, nec plures tamen quam novem sphaeras cernerent, decimam affingere ans; sunt terra aduersam

P RÆFATI O.

uersam, quam ἀντίχθονa appellarunt. Illi enim, uniuersitatis rerumq; singularum naturam ex numeris seu principijs estimantes, ea prouulerunt, qua φανομένοις congruere nusquam sunt cognita. Nam ridicula Democriti, Anaximenis, Melissi, Anaxagore, Anaximandri, & reliquorum id genus physiologorum somnia, ex falsis illa quidem orta natura principijs, sed ad Mathematicum nihil aut parum spectantia sciens prætereo. Non nullos attingam qui repetitis altius, vel aliter ac decuit positis reram initijs, cum in physicis multa turbarunt, tum Mathematicos oppugnatione principiorum pessimè mulctarunt. Ex planis figuris corpora constituit Timaeus: Geometrarum hic quidem principia cuniculis oppugnantur. Num & superficies seu extremitates crassitudinem habebunt, & linea latitudinem: denique puncta non erunt individua, sed linearum partes. Predicant Democritus atque Leucippus illas atomos suas, & individua corpuscula. Concedit Xenocrates impartibiles quasdam magnitudines. Hic verò Geometria fundamenta aperiè peruntur, & funditus euertuntur: quibus dirutis nihil equidem aliud video restare, quam ut amplissima Mathematicorum theatra repente concidant. Iacebunt ergo, si dlys placet, tot præclara Geometrarum de asymmetris & alogis magnitudinibus theorema. Quid enim causæ discas cur individua linea banc quidem metiatur; illam verò metiri non queat? Siquidem quod minimum in unoquoque

PRÆFATIO.

genere reperitur, id communis omnium mensura
esse solet. Innumerabilia profectò sunt illa, qua ex
falsis eiusmodi decretis absurdā consequuntur: Et
horum permulta quidem Mathematicus, sed lon-
gè plura colligit Phisicus. Quid varia ~~Phisica~~
~~Geometria~~ genera commemorem, qua ex hoc uno
fonte tam longè latèq; diffusa fluxisse videntur?
Nolissimus est Antiphontis teatragonismus, qui
Geometrarum & ipse principia non parum labo-
fecit, cum recta linea curvam posuit aqualem.
Longum esset mihi singula percensere, præsertim
ad alia properanti: Hoc ergo certum fixum & in
perpetuum ratum esse oportet, quod sapienter mo-
nuit Aristoteles, στεδαστον δπις δρισμῶσι καλῶς
διάρχαι μεγάλων γραφ ἐχόσι ποτὲ πρὸς ἐπόμε-
να. Nam principijs illa congruere debent, qua se-
quuntur. Quod si tantum perspicitur in istis exi-
lioribus Geometria initij, qua puncto, linea, su-
perficie definiuntur, momentum, ut ne hac qui-
dem sine summo impendentis ruinæ periculo con-
uelliri aut oppugnari possint; quanta quofo vie pu-
tanda est hucus scixenώσεως quam collatis tot
præstantissimorum artificum inuentis, mira qua-
dam ordinis solertia contexuit Euclides, uniuersæ
Matheseos elementa complexu suo coercentem?
Ut igitur omnibus rebus instructior & parior
quisque ad hoc studium libenter accedat, & sin-
gula vel minutissima exactius secum reputet atq;
perdiscat, opera precium censui in primo instituti-
onis adiuu vestibulog; præcipua quedam capta,
quibus

PRÆFATIO.

quibus tota ferè Mathematica scientia ratio intelligatur, breviter explicare: tum ea que sunt Geometrie propria, diligenter persequi: Euclidis denique in extruenda hac soixentosq; consilium sedulo ac fideliter exponere. Quae ferè omnia ex Aristotelis potissimum ducta fontibus, nemini inuisafore confido, qui modò ingenuum animi candorem ad legendum attulerit. Ac de Mathematica divisione primum dicamus.

Mathematica in primis scientia studiosos fuisse Pythagoreos non modo historicorum, sed etiam philosophorum libri declarant. His ergo placuit, ut in partes quatuor uniuersum distribuatur Mathematica scientia genus, quarundam τερπὶ τὸ ποσὸν, reliquas τερπὶ τὸ πηλίκον versari statuerunt. Nam ὅτι τὸ ποσὸν vel sineulla comparatione ipsum per se cognosci, vel certa quadam ratione comparatum spectari: in illo Arithmeticam, in hoc versari Musicam: ὅτι πηλίκον partim quiescere, partim moueri quidem: illud Geometriae propositum esse: quod verò sua sponte motu ciecur, Astronomia. Sed ne quis falso putet Mathematicam scientiam, quod in vitroque quantis genere cernitur, idcirco inanem videri (si quidem non solus magnitudinis divisione, sed etiam multitudinis accretio infinitè progreedi potest) meminisse decet, τὸ πηλίκον καὶ τὸ ποσὸν, que subiecto Mathematica generi imposita sunt à Pythagoreis nomina, non cuiuscunque modi quantitatem significare, sed eam demum, qua cum multi-

PRÆFATIO

tudine tum magnitudine sit definita, & suis cir-
cūscriptis terminis. Quis enim ullam infiniti sci-
entiam defendat? Hoc scitum est, quod non semel
docet Aristoteles, infinitum ne cogitatione quidem
complecti quenquam posse. Itaque ex infinita mul-
tiudinis & magnitudinis διωγμῷ, finitam hac
scientia decerpit & amplectitur naturam, quam
iratetur, & in qua versetur. Nam de vulgari Ge-
ometrarum consuetudine quid sentiendum sit, cū
data interdum magnitudine infinita aut fabricā-
tur aliquid, aut proprias generis subiecti affectio-
nes exquirunt, disserit mones Aristoteles, ὃνδε γῦν
(de Mathematicis loquens) δίοντας τὸν ἀπέρρηπτον,
ὅνδε χρῶντας, ἀλλὰ μόνον εἴναι δύλιον αἰθούσαντας,
τεταρασμένου. Quamobrem disputatio ea qua
infinitum refellitur, Mathematicorum decrevis-
rationibusq; non aduersatur, nec eorum apodices
labefacit. Etenim tali infinito opus illis nequaquam
est, quod exitu nullo peragrari possit, nec talem
ponunt infinitam magnitudinem: sed quantam-
cunque velit aliquis effingere, ea ut suppetat, in-
finitam præcipiunt. Quinetiam nō modo immen-
sa magnitudine opus non habent Mathematici,
sed ne maxima quidem: cum instar maxime mi-
nima quaque in partes totidem pari ratione diui-
di queat. Alteram Mathematica divisionem at-
tulit Geminus, vir (quantum ex Proclo coniçere
licet) μαθημάτων laude clarissimus. Eam, qua su-
periore plenior & accuratior forte visa est, cū
doctissimè pertractari sua in decimum Euclidis
prefatio-

P R A E F A T I O.

prefatione P. Montaureus vir senatorius, & regie bibliotheca prefctus, leuiter attingam. Nam ex duobus rerum velut summis generibus, tamen roruntw x̄ tān cōsūltān, qua res sub intelligentiam cadunt, Arithmetice & Geometria attribuit Geminus: quae vero in sensu incurruunt, Astrologia, Musica, Supputatrici, Optica, Geodesia & Mechanice adiudicantur. Ad hanc certe divisionem spectasse videtur Aristoteles, cum Astrologiam, Opticam, harmonicam φυσικωτέρας τῶν μαθημάτων nominat, ut quae naturalibus & Mathematicis intersecta sint, ac velut ex utrisque mixta disciplina: Siquidem genera subiecta à Phisicis mutuantur, causas vero in demonstracionibus ex superiori aliqua scientia repetunt. Id quod Aristoteles ipse apertissime testatur, cōtra Ἀριστοτέλη, φυσικὸν μενόν, τῶν φυσικῶν εἰδέναι, τὸ δὲ διόλος, τῶν μαθηματικῶν. Sequitur, ut quid Mathematica conueniat cum Phisica & prima Philosophia: quid ipsa ab utraque differat, paucis ostendamus. Illud quidem omnium commune est, quod in veri contemplatione sunt posita, ob idq. deuotissimā à Grecis dicuntur. Nam cum diuina sueratio & mens omnis sit vel πρᾶξις, vel deuotio, et idem scientiarum sint genera necesse est. Quòd si Phisica, Mathematica, & prima Philosophia, nec in agendo, nec in efficiendo sunt occupata, hoc certe perspicuum est, eas omnes in cognitione contemplationeq. necessariò versari. Cum enim rerum non modo agendarum, sed etiam effi-

A s cienda-

PRÆFATIO.

ciendarum principia in agente vel efficiente consistant, illarum quidem προάρχεται, harum autem vel mens, vel ars, vel vis quadam & facultas: rerum profecto naturalium, Mathematicarum, atque diuinarum principia in rebus ipsis, non in philosophis inclusa latent. Atque hæc una in omnes valet ratio, qua de cœnplexis esse colligat. Iam verò Mathematica separatim cum Physica congruit, quod utraque versatur in cognitione formarum corpori naturali inherentium. Nam Mathematica plana, solida, longitudines & puncta contemplatur, que omnia in corpore naturali à natura quoque philosopho tractantur. Mathematica igitur & prima philosophia hoc inter se propriè conueniunt, quod cognitionem utraque persequitur formarum, quoad immobiles, & à concretione materie sunt liberae. Nam tametsi Mathematica & forma re vera per se non coherent, cognitione tamen à materia & motu separantur, unde γίνεται Φεῦδος χωριζόντων, ut ait Aristoteles. De cognitione & societate breviter diximus. iam quid inserimus, videamus. Unaqueque mathematicarum certum quoddam rerum genus propositionum habet, in quo versetur, ut Geometria quantitatem & continuationem aliorum in unam partem, aliorum in duas, quorundam in tres. eorumque quatenus quanta sunt & continua, affectiones cognoscit. Prima autem philosophia, cum sit omnium communis, uniuersum Enīus genus, quaq; ei accidunt & conueniunt hoc ipso quod est, considerat.

Ad

PRÆFATIO.

Ad hec, Mathematica eam modo naturam amplectitur, qua quanquam non monetur, separari tamen se iungit, nisi mente & cogitatione a materia non potest, ob eamque causam δέ ἀφαιρέσεως dicta consuevit. Sed Prima philosophia in ijs versatur, quæ & sciuncta, & eterna, & ab omni motu per se soluta sunt ac libera. Ceterum Physica & Mathematica quanquam subiecto discrepare non videntur, modo tamen rationeque differunt cognitionis & contemplationis, unde dissimilitudo quoque scientiarum sequitur. Etenim Mathematica species nihil re vera sunt aliud, quam corporis naturalis extremitates, quas cogitatione ab omni motu & materia separatas Mathematicus contemplatur: sed easdem constitutur Physicorum ars, quatenus cum materia comprehensa sunt, & corpora motu obnoxia circumscribunt. Ex quo fieri, ut quaecunque in Mathematicis incommoda, que nihil ad Mathematicum attinent, διὰ τὸ inquit Aristoteles, τὰ μὲν δέ ἀφαιρέσεως λέγεται, τὰ μαθηματικά, τὰ καὶ φυσικά τὰ προσθέτεις. Siquidem res cum materia deuinctas contemplatur physicus: Mathematicus vero rem cognoscit circumscriptis ijs omnibus que sensu percipiuntur, ut granitate, levitate, duritate, mollescie, & præterea calore, frigore, aliisque contrariorum paribus que sub sensu subiecta sunt: tantum autem relinquit quanti-

P R A E F A T I O.

quantitatem & continuum. Itaque Mathematicorum ars in ijs que immobilia sunt, cernitur (τὰ γραμμικὰ τὸν ὄγκον ἢντες τεῖσαν, δέκα τὸν περὶ τὴν ἀσπρολογίαν) que verò in nature obscuritate posua est, res quidem que nec separari nec motu vacare possunt, contemplatur. Id quod in utroque scientia genere perspicuum esse potest, siue res subiectas definias, siue proprietates earum demonstres. Etenim numerus, linea, figura, rectum, inflexum, aquale, rotundum, uniuersa denique Mathematicus que tractat & proficiuntur, absque motu explicari doceriq; possunt: χωρὶς γράφην τὴν νοῦσθεντήσεως τε: Phisice autem sine motione species nequaquam possunt intelligi. Quis enim hominis, plantæ, ignis, ossium, carnis naturā & proprietates sine motu, qui materiam sequitur, perspiciat? Siquidem tantis per substantia quæque naturalia constare dici solet, quoad opus & munus suum, agendo patiendoq; tueri ac sustinere valeat: qua certè amissa διωρία, ne nomen quidē nisi ὀμωνύμως retinet. Sed Mathematico ad explicantandas circuli aut trianguli proprietates, nullum adferre potest usum, materia ut auri, lignis, ferris, in qua insunt, consideratio. quin eò verius eiusmodi rerum, quarum species tanquam materia vacantes efformemus animo, naturam completemur, quod coniunctione materia quasi adulterari depravariq; videntur. Quocirca Mathematica species eodem modo quo κοιλὸν, siue concavitas, sine motu & subiecto, definitione explicari cognos-

P R A E F A T I O.

cognosciq; possunt: naturales verò cùm eam vim
habeant, quam, ut ita dicam, simitas, cum mate-
ria comprehensa sunt, nec absque ea separantur,
possunt intelligi: quibus exemplis quid inter Phi-
sicas & Mathematicas species intersit, haud diffi-
cile est animaduertere. Illis certè non semel est usus
Aristoteles. Valeant ergo Protagoræ sophismata,
Geometras hoc nomine refellentes, quod circulus
normam puncto non attingat. Nam diuina Geo-
metrarum theorematum, qui sensu estimabis, vix
quicquam reperieret quod Geometra concedendum
videatur. Quid enim ex his quæ sensum mouent,
ita rectum aut rotundum dici potest, ut à Geome-
tris proponitur? Nec verò absurdum est aut vitiosum,
quod lineas in puluere descriptas pro rectis aut
rotundis assumit, qua nec rectæ sunt nec rotunda,
ac ne latitudinis quidem expertes. Siquidem non-
ijs utitur Geometra quasi inde vim habeat con-
clusio, sed eorum quæ discenti intelligenda relin-
quuntur, rudem ceu imaginem proponit. Nam
qui primum instituuntur, hinc ductu quodam &
velut χραγμά sensum opus habent, ut ad illa
qua sola intelligentia percipiuntur, adiecum sibi
comparare queant. Sed tamen existimandum non
est rebus Mathematicis omnino negari materiam,
ac non eam tantum quæ sensum afficit. Est enim
materia alia quæ sub sensum cadit, alia quæ ani-
mo & ratione intelligitur. Illam ἀρχήν, hanc
vocat Aristoteles. Sensu percipitur, ut es,
ut lignum, omnisque materia quæ moueri po-
test.

PRÆFATIO.

test. Animo & ratione cerniuntur ea que in rebus sensilibus inest, sed non quatenus sensu percipiuntur, quales sunt res Mathematicorum. Vnde ab Aristotele scriptum legimus ἐπὶ τῷ στοιχεῖῳ δύτων rectum se habere ut simum: μὲν συνεχοῦς γέρον: qua si velit ipsius recti, quod Mathematicorum est, suam esse materiam, non minus quam simi quod ad Physicos pertinet. Nam licet res Mathematicae sensibili vident materia, non sunt tamen individuae, sed propter continuationem partitione semper obnoxiae, cuius ratione dici possunt sua materia non omnino carere: quin aliud videtur τὸ ἔνοδον χρηματίναι, aliud quo ad continuationi adiuncta intelligitur linea. Illud enim seu forma in materia proprietatum causa est, quas sine materia percipere non licet. Hec est societas & dissidij Mathematicæ cum Physica & prima Philosophia ratio. Nunc autem de nominis etymo & notatione pauca quedam afferamus. Nam si que iudicio & ratione imposita sunt rebus nomina, ea certè non temere indita fuisse credendum est, quibus scientias appellari placuit. Sed neque otiosa semper haberi debet ista etymologia indagatio, cum ad rei etiam dubia fidem saepe non parum valeat recta nominis interpretatio. Sic enim Aristoteles dicit ex verborum ratione argumento, ἀντεπομόναις, μεταβολῆς, αὐθεόποιος, aliarumque rerum naturam ex parte confirmauit. Quoniam igitur Pythagoras Mathematicam scientiam non modo studiosè coluit, sed etiam reperiisse à capite principijs, geometricā contem-

P R E F A T I O.

contemplationem in liberalis discipline formam
composuit, & perspectis absque materia solius in-
telligentia adminiculo theorematibus, tractatio-
nem ἐπὶ τῷ ἀλόγῳ, & κορυκῶν σχημάτων
constitutionem excogitauit: credibile est, Pythagoro-
ram, aut certè Pythagoreos, qui & ipsi doctoris
sui studia libenter amplexi sunt, huic scientie id
nomen dedisse, quod cum suis placitis atque decre-
tis congrueret, rerumq; propositarum naturam
quoquo modo declarares. Ita cùm existimarent il-
li omnem disciplinam, que μάθησις dicitur,
ἀνδμησιν esse quandam. i. recordationem & re-
petitionem eius scientie, cuius ante quam in cor-
pus immigraret, compos fuerit anima, quemad-
modum Plato quoque in Menone, Phaedone, &
alijs aliquot locis videtur astruxisse: animaduer-
terent autem eiusmodi recordationem, qua non
posset multis ex rebus percipi, ex his potissimum
scientijs demonstrari. si quis nimisrum, ait Plato,
ἐπὶ ταῦται γράμμata ἄγη. probabile est equidem
Mathematicas à Pythagoreis artes καὶ ἀριθμητικas
fuisse nominatas, ut ex quibus μάθησις, id est et-
ernarum in anima rationum recordatio diape-
gōtus & percipiē intelligi posset. Cuius etiā rei fidē
nobis dimidius fecit Plato, qui in Menone Socratē
induxit hoc argumenti genere persuadere cupientē,
discere nihil esse aliud quā suarū ipsius rationū an-
nimū recordari. Etenim Socrates pusionē quēdā, ut
Tully verbis utar, interrogat de geometrica dimē-
sione quadrati: ad eas sic ille responderet puer, & ta-
men

P R A E F A T I O.

mentam faciles interrogations sunt, ut gradatim respondens, eodem perueniat, quò si Geometrica didicisset. Aliam nominis huius rationem Anatolius exposuit, ut est apud Rhodiginum, quòd cùm ceteræ disciplinæ deprehendi vel non docente aliquo possint omnes, Mathematica sub nullius cognitionem veniant, nisi præcunie aliquo, cuius solertia succidantur vepresa, vel exurantur, & superciliosa complanentur aspreta. Ita enim Cælius: quod quam vim habeat, non est huius loci curiosus perscrutari. Evidem M. Tullius Mathematicos in magna rerum obscuritate, recondita arte, multiplici, ac subtili versari scribit. sed quis nescit idipsum cum alijs grauioribus scientijs esse commune? Est enim, vel eodem auctore Tullio, omnis cognitio multis obstruta difficultatibus, maximaq; est & in ipsis rebus obscuritas, & in iudicijs nostris infirmitas. nec ullus est, modo interius paulò Physica penetrarit, qui non facile sit expertus, quam multis undique emergant, rerum naturalium causas inquirentibus, inexplicabiles labyrinthi. Sunt qui ex demonstrationum firmitate nominari Mathematicas opinantur: cuius etiam rationis momentum alio seorsim loco expendendum fuerit. Quocirca primam verbi notationem, quam sequitur est Proclus, nobis retinendam censeo. Hactenus de uniuerso Mathematicæ genere, quanta potui & perspicuitate & breuitate dixi. Sequitur ut de Geometria separatis atque ordine ea differam, que initio sum pollici-
tus.

PRÆFATIO.

tus. *Est autem Geometria, ut definit Proclus, sci-entia qua versatur in cognitione magnitudinum, figurarum, & quibus hec continentur, extre-rum, item rationum & affectionum, qua in illis cernuntur ac inherent: ipsa quidem progrediens à puncto individuo per lineas & superficies, dum ad solida descendat, variasq; ipsorum differentias patefaciat. Quāmque omnis scientia demonstrativa, ut docet Aristoteles, tribus quasi momentis contingatur genere subiecto, cuius proprietates ipsa scientia exquirit & contemplatur: causis & principijs, ex quibus primis demonstrationes conficiuntur: & proprietatibus, quae de genere subie-cto per se enunciantur: Geometriae quidem subiectum in lineis, triangulis, quadrangulis, circulis, planis, solidis, atque omnino figuris & magnitudi-nibus, carāmque extremitatibus consistit. His autem inherent divisiones, rationes, tactus, aqua-litates, παραβολαὶ ὑπερβολαὶ, ἐλλεῖψες, atque alia generis eiusdem propè innumerabilia. Postulata vero & Axiomata ex quibus hec inesse demon-strantur, eiusmodi fere sunt: Quoniam centro & interum circulum describere. Si ab equalibus equalia detrahas, que relinquuntur esse equalia, ceteraq; id genus permulta, que licet omnium sint communia, ad demonstrandum tamen tum sunt accommodata, cum ad certum quoddam ge-nus traducuntur. Sed cum præcipua videatur Arithmetica & Geometria inter Mathema-ticas dignatio, cur Arithmetica sit æquiceter &*

P R A E F A T I O.

exaltior quam Geometria paucis explicandum arbitror. Hic verò & Aristotelem sequemur ducem, qui scientiam cum scientia ita comparat, ut accuratiorem esse velit eam, que rei causam docet, quamqua rem esse tantum declarat: deinde qua in rebus sub intelligentiam cadentibus versatur, quamqua in rebus sensum mouentibus cernitur. Sic enim & Arithmetica quam Musica, & Geometria quam Optica, & Stereometria quam Mechanica exactior esse intelligitur. Postremo que ex simplicioribus initis constat, quamqua aliqua adiectione compositis utitur. Atque hac quidem ratione Geometrie prestat Arithmetica, quod illius initium ex additione dicatur, huic sit simplicius. Est enim punctum, ut Pythagoreis placet, unitas qua situm obtinet: unitas vero punctum est quod sive vacat. Ex quo percipitur, numerorum quam magnitudinum simplicius esse elementum, numerosq, magnitudinibus esse priores, & à concretione materie magis disiunctos. Hec quanquam nemini sunt dubia, habet & ipsa item Geometria quo se plurimum efferat, opibusque suis ac rerum ubertate multiplici vel cum Arithmetica certet: id quod tute facile deprehendas cum ad infinitam magnitudinis divisionem, quam respuit multitudo, animum conuerteris. Nunc qua sit Arithmetica & Geometria societas, videamus. Nam theorematum que demonstratione illustrantur, quedam sunt utriusque scientie communia, quedam vero singu-

PRÆFATIO.

singularum propria. Etenim quod omnis propor-
tio sit ratio sine rationalis, Arithmetica sole con-
uenit, nequaquam Geometria, in qua sunt etiam
æppr̄gi, seu irrationales proportiones. item, qua-
dratorum gnomas minimo definitos esse, Arith-
metica proprium (si quidem in Geometria nihil
rale minimum esse potest) sed ad Geometriam pro-
priè spectant situs, qui in numeris locum non ha-
bent: ratiū, qui quidem à continuis admittuntur:
άλογον, quoniam ubi diuisio infinitè procedit, ibi
etiam τὸ αλογον esse solet. Communia porro utri-
usque sunt illa, quae ex sectionibus eueniunt, quas
Euclides libro secundo est persequuntur: nisi quod
seccio per extremam & medium rationem in nu-
meris nusquam reperiri potest. Iam vero ex theo-
rematibus eiusmodi communibus, alia quidem
ex Geometria ad Arithmeticam traducuntur:
alia contra ex Arithmetica in Geometriam
transferuntur: quedam vero perinde utrique sci-
entie conueniunt, ut que ex uniuersa arte Ma-
thematisca in utramque harum conueniant. Nam
& alterna ratio, & rationum conversiones, com-
positiones, diuisiones hoc modo communia sunt
utriusque. Quæ autem sunt ταρπὶ συμμετρῶν, id
est, de commensurabilibus, Arithmetica
quidem primum cognoscit & contemplatur: se-
cundo loco Geometria Arithmetican imi-
tata. Quare & commensurabiles magni-
tudines illæ dicuntur, que rationem inter
se habent quam numerū ad numerū, per-

P R A E F A T I O.

inde quasi commensuratio & similitudia in numeris primis consistat (Vbi enim numerus, ibi & similitudine cernitur: & ubi similitudin, illic etiam numerus) sed quae triangulorum sunt & quadrangulorum, à Geometria primis considerantur: ium analogia quadam Arithmeticus eadem illa in numeris contemplatur. De Geometria divisione hoc adiiciendum puto, quod Geometria pars altera in planis figuris cernitur, quae solam latitudinem longitudini coniunctam habent. aliter vero solidas contemplatur, quae ad duplex illud interuallum crassitudinem adsciscunt. Illam generali Geometriae u nomine veteres appellarunt: hanc propriè Stereometriam dixerunt. Ita Geometriam cum Optica, & Stereometriam cum Mechanica non raro comparat Aristoteles. Sed illius cognitio huius inuentionem multis seculis antecessit si modò Stereometriam ne Socratis quidem aetate ullam fuisse omnino verum est, quemadmodum à Platone scriptum videtur. Ad Geometriae utilitatem accedo, quae quamquam suapte vis & dignitate ipsa per se nescitur, nullius usus aut actionis ministerio mancipata (ut de Mathematicis omnibus scientijs concedit in Politico Socrates) si quid ex ea tamen utilitatis externa queritur, Di boni quam latos, quam uberes, quam varios fructus fundit? Nec vero audiendus est vel Aristippus, vel Sophistarum alius, qui Mathematicorum artes idcirco repudiet, quod ex fine nihil docere videantur, eiisque quod melius aut deterior.

P R A E F A T I O.

deterius nullum habeant rationem. Ut enim nihil cause dicas, cur sit melius trianguli verbi gratia, tres angulos duobus esse rectis aequales: minime tamen fuerit consentaneum. Geometria cognitionem ut inutilem exagitare, criminari, explodere, quasi quæ finem & bonum quò referatur, habeat nullum. Multas hanc dubie solius contemplatione beneficio citra materie contagionem adfert Geometria commodates partim proprias, partim cum universo genere communes. Cum enim Geometria, ut scripsit Plato, eius quod semper est cognitionem proficiatur, ad veritatem excitabit illa quidem animum, & ad ritè philosophandum cuiusque mentem comparabit. Quinetiam ad disciplinas omnes facilis perdiscendas, attigeris necne Geometriam, quanti referre censes? Nam ubi cum materia coniungitur, nonne præstantissimas procreat artes, Geodesiam, Mechanicam, Opticam, quarum omnium usu, mortalium vitam summis beneficijs complectitur? Etenim bellica instrumenta, urbiusque propugnacula, quibus munitæ urbes hostium vim propulsarent, his adiutoriis fabricata est: montium ambitus & altitudines, locorumque situs nobis indicauit: dimetriendorum & mari & terra itinerum rationem prescripsit: trutinas & stateras, quibus exacta numerorum equalitas in ciuitate retineatur, composuit: universi ordinem simulachris expressit: multiaque que hominum fidem superarent, omnibus persuasit. Ubique exstant præclara in eam rem

PRÆFATIO.

testimonia. Illud memorabile, quod Archimedi rex Hiero tribuit. Nam ex iunctu vasta molis nauigio, quod Hiero Ägyptiorum regi Ptolemeo mitteret, cum uniuersa Syracusanorum multitudine collectis simul viribus nauem trahere non posset, effecissetq; Archimedes, ut solus Hiero illam subducerebat, admiratus viri scientiam rex: ἀπὸ ταῦτης ἐφι, τῆς θύερας τερπὶ πανίδος ἀρχιμήδου λεγούλη πιστεύτεο. Quid? quod Archimedes idem, ut est apud Plutarchum, Hieroni scripsit datis viribus datum pondus moueri posse? fuisseq; demonstrationis robore, illud sepe tacitarit. si terram haberet alteram ubi pedem figeret, ad eam, nostram, hanc se transmouere posse? Quid varia, automatae machinarumq; genera, ad usus necessarios comparata memorem? Innumerabilia profecto sunt illa, & admiratione dignissima, quibus prisci homines incredibili quodam ad philosophandum studio concitati, inopem mortalium vitartis huic presidio sublevarunt: tametsi memoria sit proditum, Platoneas Eudoxo & Archytæ virtio vertisse, quod Geometrica problemata ad sensilia & organica abducerent. Sic enim corrumpi ab illis & labefieri Geometriae præstantiam, que ab intelligibilibus & incorporeis rebus ad sensiles & corporeas prolabetur. Quapropter ridicula idem scripsit Plato Geometrarum esse vocabula, que quasi ad opus & actionem spectent, ita sonare videntur. Quid enim est quadrare, si non opus facere? Quid addere, produ-

PRÆFATIO.

producere, applicare? *Multa quidem sunt eiusmodi nomina, quibus necessario & tanquam coacti Geometrae utuntur, quippe cum alia desint, in hoc genere commodiora.* Sic ergo censuit Plato, sic Aristoteles sic denique philosophi omnes, Geometriam ipsam cognitionis gratia exercendam, nec ex aliquo usu externo, sed ex rerum ratione intelligentia estimandam esse. Exposita breuius quam res tanta dici possit, utilitatis ratione, Geometria ortum, qui in hac rerum periodo ex historiis monumentis nobis est cognitus, deinceps aperiamus. Geometria apud Ægyptios inuenta, (ne ab Adamo, Setho, Noah, quos cognitione rerum multiplici valuisse constat, eam repetamus) ex terrarum dimensione, ut verbi pro se fert ratio, ortum habuisse dicitur: cum anniversaria Nili inundatione & incrementis limo obducti agrorum termini confunderentur. Geometriam enim, sicut & reliquas disciplinas, in usu quam in arte prius fuisse aiunt. Quod sane mirum videri non debet, ut & huius & aliarum scientiarum inuentio ab usu coepit ac necessitate. Etenim tempus, rerum usus, ipsa necessitas ingenium excitat, & ignaviam acuit. Deinde quicquid ortum habuisse (ut tradant Physici) ab inchoato & imperfecto processit ad perfectum. Sic arisum & scientiarum principia experientia beneficio collecta sunt: experientia vero à memoria fluxit, qua & ipsa à sensu primum manauit. Nam quod scribit Aristoteles, Mathematicas artes,

P R A E F A T I O .

comparatis rebus omnibus ad vitam necessarijs, in
Ægypto suisse constitutas, quod ibi sacerdotes
omnium concessu in otio degerent: non negat ille
adductos necessitate homines ad excogitandam,
verbigratia, terræ dimetienda rationem, qua
thewrematum deinde investigatione causam dede-
rit: sed hoc confirmat, præclara eiusmodi theore-
matum inuenta, quibus extructa Geometria dis-
ciplina constat, ad usus vite necessarios ab illis non
esse expedita. Itaque vetus ipsum Geometriae no-
men ab illa terra partiunde finiumque regundo-
rum ratione postea recessit, & in certa quadam
affectionum magnitudini per se inherentium sci-
entia propriè remansit. Quemadmodum igitur in
mercium & contractuum gratiam, supputandi
ratio, quam secuta est accurrata numerorum co-
gnitio, à Phœnicibus initium duxit: ita etiam a-
pud Ægyptios ex ea quam commemorari causa
ortum habuit Geometria. Hanc ceterè, ut id obne
dicam, Thales in Graciam ex Ægypto primùm
translulit: cui non pauca deinceps à Pythagoræ,
Hippocrate, Chio, Platone, Archytæ Tarentino,
alysq; compluribus, ad Euclidis tempora factæ
sunt rerum magnarum accessiones. Ceterum de
Euclidis etate id solum addam, quod à Proclo
memorie mandatum accepimus. Is enim comme-
moratis aliquot Platonis tūm equalibus tūm disci-
pulis, subiicit, non multò etate posteriore illis
fuisse Euclidem eum, qui Elementa conscripsit, &
multa ab Eudoxo collecta, in ordinem luculentum
compo-

PRÆFATIO.

composuit, multaq; à Theateto inchoata perfecit,
quaq; mollius ab alijs demonstrata fuerant, ad fir-
missimas & certissimas apodexes renocauit. Vi-
xit autem, inquit ille, sub primo Ptolemao. Eta-
nim ferunt Euclidem à Ptolemao quondam inter-
rogatum numqua esset via ad Geometriam magis
compendiaria, quam si ista soixéwou respondisse,
μή εἴη τις θεοπλεύρα τραπέων ἐπὶ γεωμετριῶν. Dein-
de subiungit, Euclidem natu quidem esse minorem
Plutone, maiorem vero Eratosthene & Archi-
medie (hi enim aequales erant) cum Archimedes
Euclidis mentionem faciat. Quòd si quis egregiam
Euclidis lucidem, quam cum ex alijs scriptioribus
accuratissimis, tūm ex hac Geometrica soixewou
consequitus est, in qua diuinus rerum ordo sapi-
entissimis quibusque hominibus magna semper ad-
miratiō fuit, Proclum studiosè legat, quòd rei
veritatēm illustriorem reddat grauiissimi testis
auctoritas. Si rerest igitur ut finem videamus,
quòd Euclidis elementa referrī, & cuius causa in-
id studium incumbere oporteat. Et quidem si res
quæ tractantur, consyderes: in tota hac tractatione
nihil aliud queri dixeris, quam ut χορυκά quæ
vocantur, σχήμata (fuit enim Euclides professione
& instituto Platonicu) Cubus, Icosaëdrum, O-
ctaëdrum, Pyramis & Dodecaëdrum certe
quadam suorum & inter se laterum, & ad sphä-
ra & diametrum ratione eidem sphära inscripta cō-
prehendantur. Huc enim pertinet Epigrammati-
on illud veteris, quod in Geometrica Michaelis

PRÆFATIO.

ψευδο-*scriptum* legitur.

Σ χάρατα τέντε ἀπλάτωνος, πυθαγόρας Θρόνος
ένερ,

πυθαγόρας σοφὸς ἔνερ, τιλάτων δὲ ἀριδηλοῦ ἐδέ-
δαξεν,

Εὐχλείδης ἐτοι τοῖσι κλέος τερικαλλὲς ἐτευχεν.

Quod si discēntis institutionē spectes, illud certe
fuerit propositum, ut huiusmodi elementorum
cognitione informatus discēntis animus, ad quam-
libet non modō Geometria, sed & aliarum Ma-
thematis partium tractationem idoneus para-
tusq; accedat. Nam tametsi institutionem hanc so-
lus sibi Geometra vendicare videtur, & tanquam
in possessionem suam venerit, alios excludere posse:
inde tamen permulta suo quodammodo iure decer-
pit Arithmeticus, pleraque Musicus, non pau-
ca detrahit Astrologus, Opticus, Logisticus,
Mechanicus, itemq; ceteri: nec ullus est denique
artifex praeclarus, qui in huius se possessionis socie-
tatem cupidè non offerat, paritemq; sibi concedi po-
stuleret. Hinc σοιχείωτης absolutum operi nomen,
& σοιχείωτης dicitus Euclides. Sed quid longius
prouebor? Nam quod adhanc rem attinet, tam
copiosè & crudelè scripsit (ut alia complura) eo
ipso, quem dixi, loco P. Montaureus, ut nihil de-
fiderio loci reliquerit. Qua verò ad dicendum
nobis erant propofita, hactenus pro ingenio no-
stris tenuitate omnia mihi perfecisse videor.
Nam tametsi & hac eadem & alia pleraque
multo fortè praeclariora ab hominibus doctissimis,
qui

PRÆFATIO.

qui tūm acumine ingenij, tūm admirabilē quodam
lepore dicendi semper floruerunt, grauius, splendi-
dus, uberior tractari posse scio: tamen experiri li-
buit numquid etiam nobis diuino sit concessum
munere, quod rudes in hac philosophia parte disci-
pulos adiuuare aut certè excitare queat. Huc ac-
cessit quod ista recens elementorum editio, in qua
nihil non parum fuisse studij, aliquid à nobis effla-
gitare videbatur, quod eius commendationem ad-
augeret. Cum enim vir doctissimus Io. Magnie-
nus Mathematicarum artium in hac Parrhi-
fiorum Academia professor verè regius, no-
strum hunc typographum in excudendis Ma-
thematicorum libris diligentissimum, ad hanc
Elementorum editionem sepè & multum esset ad-
hortatus, eiusque impulsu permulta sibi iam com-
parasset typographus ad hanc rem necessaria, citò
interuenit, malum Ioannis Magneni mors in-
sperata, que tam graue inflxit Academie
vulnus, cuine post multos quidem annorum cir-
cuitus cicatrix obduci illa posse videatur.
Quamobrem amissō instituti huius operis duce,
typographus, qui nec sumptus antea factos sibi
perire, nec studiosos, quibus id muneris erat pol-
licitus, sua spe cadere vellet, ad me venit, &
impense rogauit ut meam propositae editioni ope-
ram & studium nauarem. quod cum denegaret
occupatio nostra, iuberet officij ratio feci, equidem
rogatus, ut qua sub obscurè vel parum commo-
dè in sermonem Latinum è Graeca translatas
videban-

PRÆFATIO.

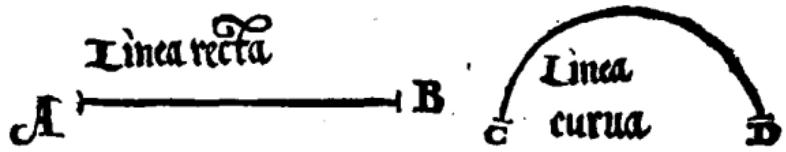
videbantur, clariore, aptiore & fideliore interpre-
tatione nostra (quod cuiusque pace dictum volo)
lucē acciperent. Id quod in omnibus ferè libris po-
sterioribus tute primo obtutu perspicias. Nam in
sex prioribus non tantum temporis quantū in cæ-
teris ponere nobis licuit decimi aut interpretatio,
qua melior nulla potuit adferrī, P. Montaureo
solida debetur. Atq[ue] ut ad perspicuitatē facilitatiē
q[ue] nihil tibi deesse queraris, adscripta sunt propo-
sitionibus singulis vel lineares figure, vel punctorū
sanquā unitatum notula, qua Theonis apodixin
illustrent: illa quidem magnitudinū, ha aut numer
orū indices, subscriptis etiam ciphrarum, ut vo-
cant, characteribus, qui propositum quemuis nu-
merū exprimant. ob eamq[ue] causam eiusmodi uni-
tatum notula, qua pro numeri amplitudine maius
pagina spatiū occupareūt, pauciores sapis depictae
sunt, aut in lineas etiā commutatae. Nam literarū,
ut a, b, c, characteres non modo numeris & nume-
rorum partibus nominandis sunt accommodati,
sed etiā generales esse numerorum, ut magnitudi-
num affectiones testantur. Adiecta sunt insuper
quibusdam locis non pœnitenda Theonis scholia,
sive mauis lemmata, qua quidem longè plura ac-
cessissent, si plus otij & temporis vacui nobis fuisset
relictum, quod huic studio impariremus. Hanc
igitur operam boni consule, & que obvia
erunt impressionis vitia, candidus
emenda. Vale. Lutetia 4. Idus
April. 1557.

EVCLIDI^S ELEMENTVM PRIMVM.

DEFINITIONES.

¹
Punctum est, cuius pars nulla est. Punctum

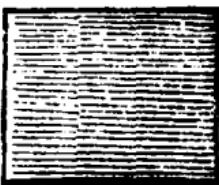
²
Linea vero, longitudo latitudinis expers.

³
Lineæ autem termini, sunt puncta.

⁴
Recta linea est, quæ ex æquo sua interiacet puncta.

⁵
Superficies est, quæ longitudinem latitudinemque tantum habet.

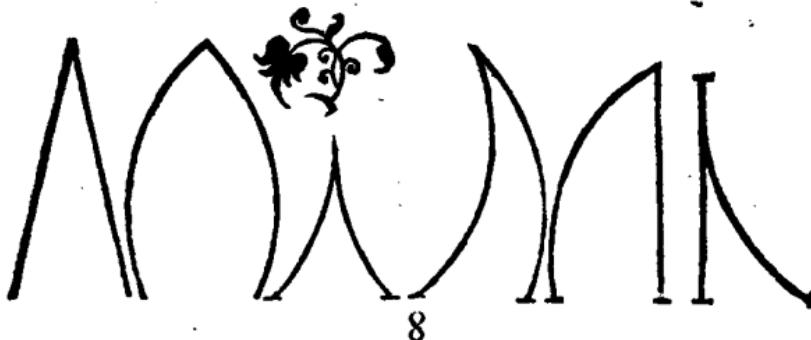

⁶ Super-

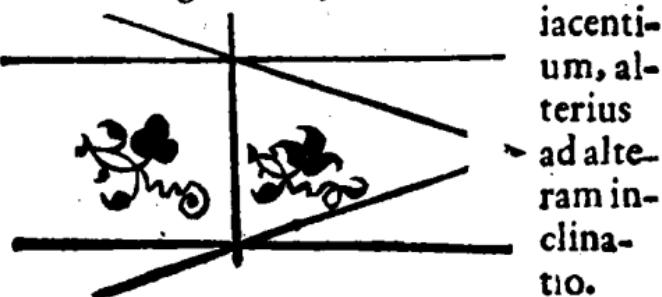
2. EVCLID. ELEMEN. GEOM.

⁶
Superficiei extrema, sunt lineaæ.

⁷
Plana superficies est, quæ ex æquo suas inter-iacet lineaæ.

Planus angulus est duarum linearū in plano se mutuò tangentium, & non in directum

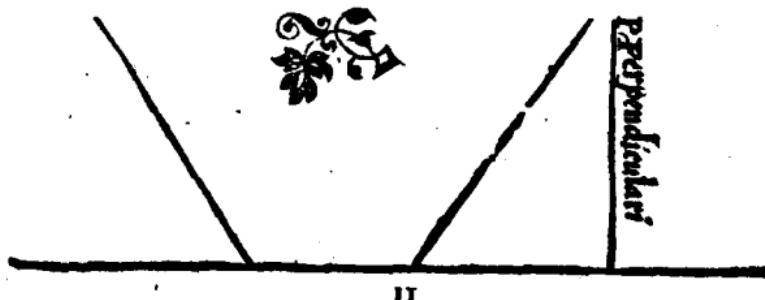

⁹
Cùm autem quæ angulum continent lineaæ, rectæ fuerint, recti lineus ille angulus appelle-tur.

¹⁰
Cùm verò recta linea super rectam confi-stens lineam, eos qui sunt deinceps angulos æ-quales inter se fecerit: rectus est uterque æ-qualium

LIBER PRIMVS.

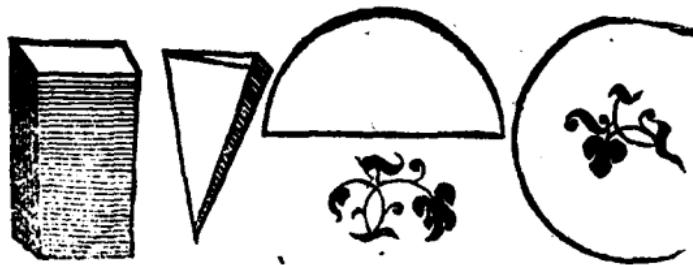
³
qualium angulorum: & quæ insistit recta li-
nea, perpendicularis vocatur eius, cui insistit.

II
Obtusus angulus est, qui recto maiorest.

¹²
Acutus verò, qui minor est recto.

¹³
Terminus est, quod alicuius extremum est.

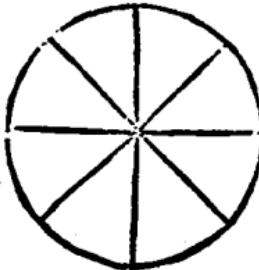

¹⁴
Figura est, quæ sub aliquo, vel aliquibus ter-
minis comprehenditur.

¹⁵
Circulus est figura plana sub vna linea com-
prehensa, quæ peripheria appellatur: ad quam
ab uno puncto eorum, quæ intra figuram
sunt

4. EVCLID. ELEMEN. GEOM.

sunt positi.
ta. caden-
tes omnes
rectæ li-
neæ inter-
se sunt æ-
quales.

16

Hoc verò punctum, centrum circuli appellatur.

17

Diameter autem circuli, est recta quædam linea per centrum ducta, & ex utraque parte in circuli peripheriam terminata, quæ circulum bifariam secat.

18

Semicirculus est figura, quæ continentur sub diametro, & sub ea linea, quæ de circuli peripheria aufertur.

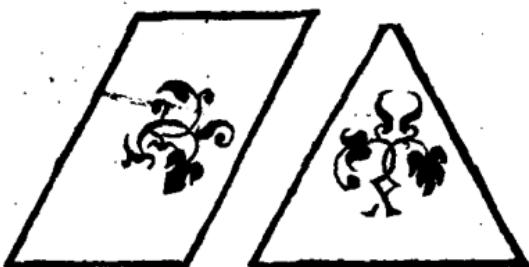
19

Segmentum circuli, est figura, quæ sub recta linea & circuli peripheria continetur.

20 Recti

20

Rectilineæ figuræ sunt quæ sub rectis lineis continentur.

21

Trilateræ quidem, quæ sub tribus.

22

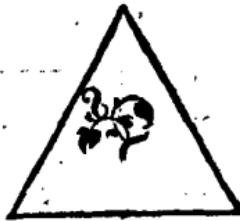
Quadrilateræ, quæ sub quatuor.

23

Multilateræ verò, quæ sub pluribus quam
quatuor rectis lineis comprehenduntur.

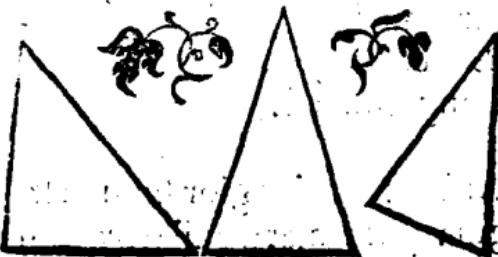
24

Trilaterarum porrò figurarum, æquilaterum est triangulum, quod tria latera habet æqualia.

25

Isoseles autem, est quod duo tantum æqualia habet latera.

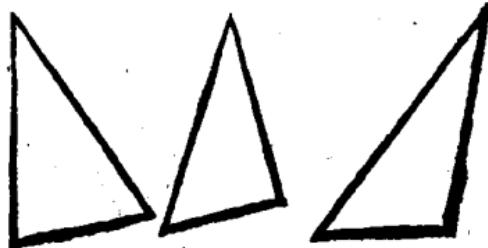
C

26 Scale.

6 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

26

Scaleum
verò, est
qd̄ tria in-
equalia ha-
bet latera.

27

Ad hæc etiam, trilaterarum figurarum, re-
ctangulum quidem triangulum est, quod
rectum angulum habet.

28

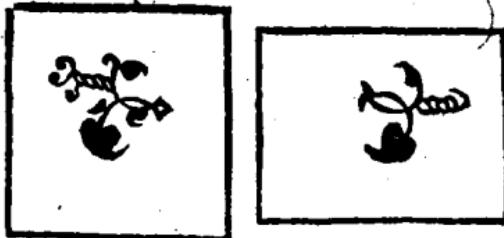
Amblygonium autem, quod obtusum an-
gulum habet.

29

Oxygenium verò, quod tres habet acutos
angulos.

30

Quadrilaterarum autem figurarum, qua-
dratū
quidē
est, qd̄
& æ
quila-
terum
& re-
ctangulum est.

31

Altera parte longior figura est, que rectan-
gula quidem, at æquilatera non est.

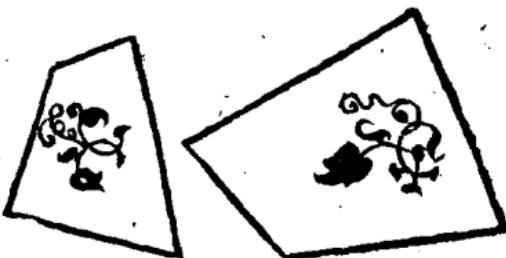
32 Rhom-

32
Rhom-
bus au-
tem,
qui æ-
quila-
terum
& re-
ctangulum est.

33
Rhomboides verò, quæ aduersa & latera &
angulos habens inter se æqualia, neque æqui-
latera est, neque rectangula.

34
Præter
has au-
tem, re
liquæ
quadri
lateræ
figuræ, trapezia appellantur.

35
Parallelæ rectæ lineæ sunt
quæ, cùm in eodem sint pla-
no, & ex vtraque parte in
infinitum producantur, in neutram sibi mu-
tuò incident.

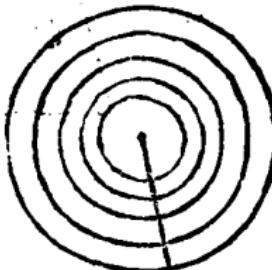
Postulata.

Postuletur, ut à quo quis puncto in quodvis
C a punctum,

3 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
punctum, rectam lineam ducere co^{cedatur}.

2
Et rectam lineam terminatam in continuo recta producere.

3
In quo^{uis} centro & inter^{vallo} circulum describere.

Communes notiones.

1
Quæ eidem æqualia, & inter se sunt æqualia.

2
Et si æqualibus æqualia adiecta sint, tota sunt æqualia.

3
Et si ab æqualibus æqualia ablata sint, quæ relinquuntur sunt æqualia.

4
Et si inæqualibus æqualia adiecta sint, tota sunt inæqualia.

5
Et si ab inæqualibus æqualia ablata sint, reliqua sunt inæqualia.

6
Quæ eiusdem duplia sunt, inter se sunt æqualia.

7 Et

7
Et quæ eiusdem sunt dimidia, inter se æqua-
lia sunt.

8

Et quæ sibi mutuò congruunt, ea inter se
sunt æqualia;

9

Totum est sua parte maius.

10

Item, omnes recti anguli sunt inter se æqua-
les.

II

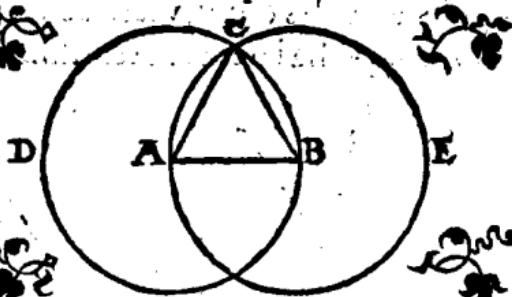
Et si in duas rectas lineas altera recta inci-
dens, inter nos ad easdemque partes angulos
duobus rectis minores faciat, duæ illæ rectæ
lineæ in infinitum productæ sibi mutuò in-
cident ad eas partes, vbi sunt anguli duobus
rectis minores.

12

Duæ rectæ lineæ spatium non comprehen-
dunt.

Problema i. Propositio i.

Super data re
eta li-
neater
mina-
ta, tri-
angu-
lum e-
quilaterum constituere.

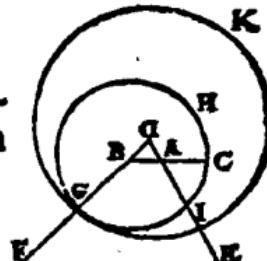
C 3

Problema

10 EVCLID. ELEMENTA GEOM.

Problema 2. Propositio 2.

Ad datum punctum, datæ rectæ lineæ, æqualem rectam lineam ponere.

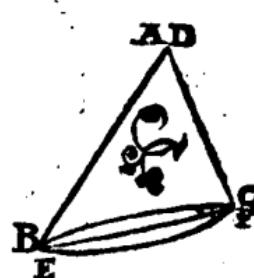
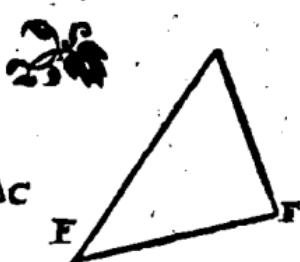
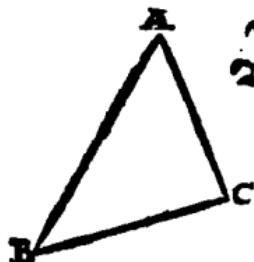
Problema 3. Propositio 3.

Duabus datis rectis lineis inæqualibus, de maiore æqualem minori rectam lineam detrahere.

Theorema primum. Propositio 4.

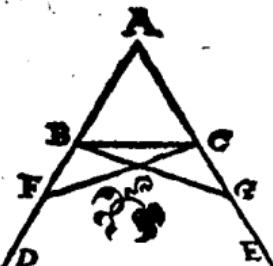
Si duo triangula, duo latera duobus lateribus æqualia habeant, utrumque utrique, habent verò & angulum, angulo æqualem sub æqualibus rectis lineis contentum: & basi basi æqualem habebunt, eritq; triangulum triangulo æquale, ac reliqui anguli reliquis angulis æquales erunt, uterque utriusque, sub quibus æqualia latera subtenduntur.

Theore-

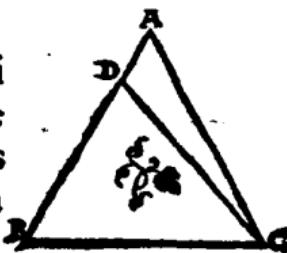
Theorema 2. Pro-
positio 5.

Isoscelium triangulorū
qui ad basim sunt angu-
li, inter se sunt æquales;
& si ulterius productæ
sint æquales illæ rectæ li-
neæ, qui sub basi sunt anguli, inter se æquales
erunt.

Theorema 3. Pro-
positio 6.

Si trianguli duo anguli
æquales inter se fuerint:
& sub æqualibus angulis
subtensta latera æqualia
inter se erunt.

Theorema 4. Propositio 7.

Super eadem recta linea, duabus eisdem re-
ctis lineis aliæ duæ rectæ lineæ æquales, vtra-
que utriusque non constituentur, ad aliud at-
que a-

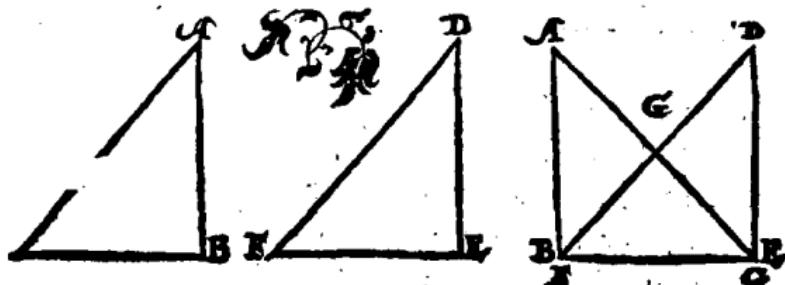
liud
punctū,
ad eas-
dē par-
tes, eos
demq;

terminos cum duabus initio ductis rectis
lineis habentes.

Theorema 5. Pro-
positio 8.

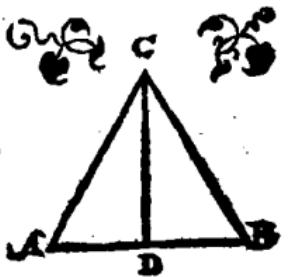
Si duo triangula duo latera habuerint duobus lateribus, ut trunque utrque, et equalia, ha-
buerint verò & basim basi et equalem: angulū
quoque sub et equalibus rectis lineis conten-
tum angulo et equalem habebunt.

Problema 4. Propo-
sitio 9.

Datum angulum rectili-
neum bifariam secare.

Problema 5. Pro-
positio 10.

Datam rectam lineam fi-
nitam bifariam secare.

Proble-

L I B E R . I.

Problema 6. Propositio 11.

5

Data

recta

linea,

à pun-

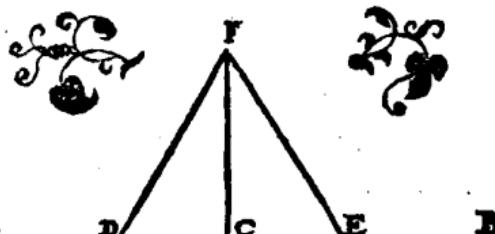
cto in

ea da-

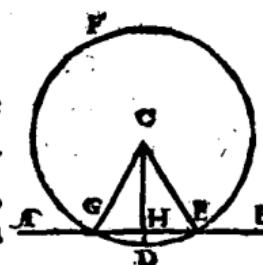
to, re-

~~ut~~

& tam lineam ad angulos rectos excitare.

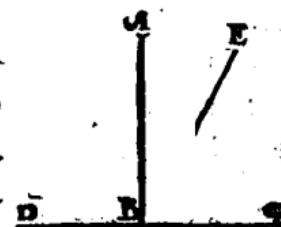

Problema 7. Propositio 12.
Super datam rectam lineam infinitam, à dato punto quod in ea non est, perpendicularem rectam deducere.

Theorema 6. Propositio 13.

Cum recta linea super rectam consistens lineam angulos facit, aut duos rectos, aut duobus rectis aequales efficiet.

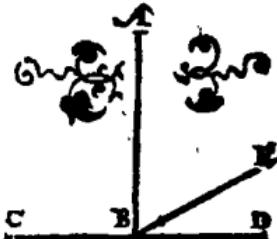

Theorema 7. Propositio 14.

Si ad aliquam rectam lineam, atque ad eius

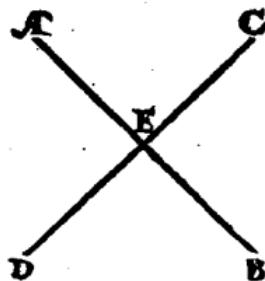
C 5 punctum

punctū, duæ rectæ lineæ non ad easdem partes duæ, eos qui sunt deinceps augulos duobus rectis æquales fecerint, in directum erunt inter se ipsæ rectæ lineæ.

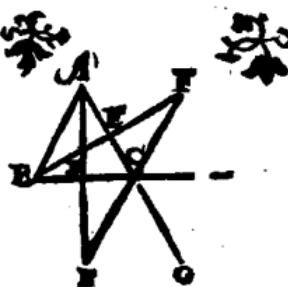
Theorema 8. Propositio 15.

Si duæ rectæ lineæ se mutuò secuerint, angulos qui ad verticem funt, æquales inter se efficient.

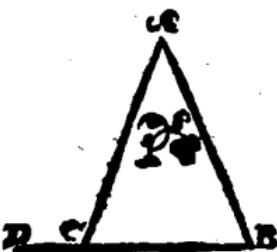
Theorema 9. Propositio 16.

Cuiuscunque trianguli uno latere producto, exterius angulus utroque interno & opposito maior est.

Theorema 10. Propositio 17.

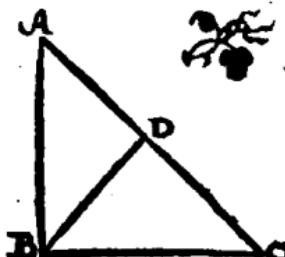
Cuiuscunque trianguli duo anguli duobus rectis sunt minores omni fariam sampti.

Theore-

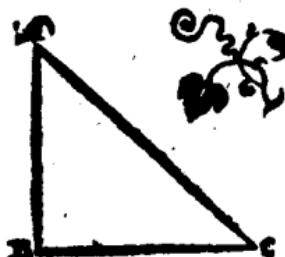
Theorema 11. Pro-
positio 18.

Omnis trianguli maius la-
tus maiorem angulū sub-
tendit.

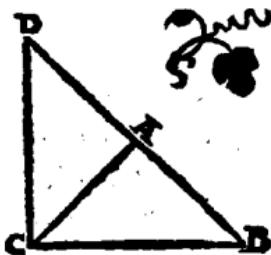
Theorema 12. Pro-
positio 19.

Omnis trianguli maior
angulus, maiori lateri sub-
tenditur.

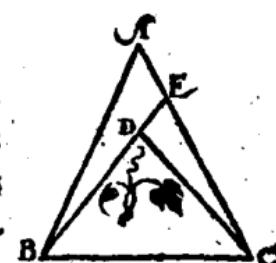
Theorema 13. Pro-
positio 20.

Omnis trianguli duo la-
tera reliquo sunt maiora,
quomodocūq; assumpta.

Theorema 14. Pro-
positio 21.

Si super trianguli uno la-
tere, ab extremitatibus
duæ rectæ lineæ, interius
constitutæ fuerint, hæ co-
stitutæ reliquis trianguli
duobus lateribus minores quidem erunt,
minorem vero angulum continebunt.

Proble-

Problema 8. Propositio 22.

Ex tribus

rectis line-

is quæ sunt

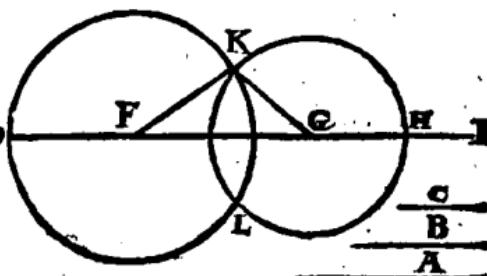
tribus da-

tis rectisli-

neis æqua-

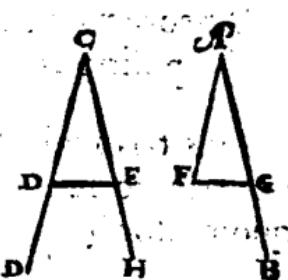
les, trian-

gulum constituere. Oportet autem duas re-
liqua esse maiores omnifariam sumptas: quo
niam viuis cuiusq; trianguli duo latera om-
nifariam sumpta reliquo sunt maiora.

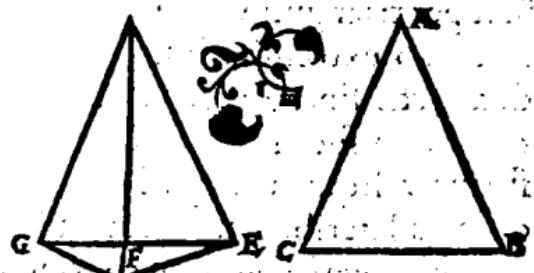
Problema 9. Pro-
positio 23.

Ad datam rectam lineam
datumq; in ea punctum,
dato angulo rectilineo æ-
qualem angulum rectili-
neum constituere.

Theorema 15. Propositio 24.

Si duo
triangu-
la duo la-
tera duo
bus late-
ribus æ-
qualia ha-
buerint, vtrunq; vtriq; angulum verò angu-
lo

lo maiorem sub æqualibus rectis lineis contentum: & basin basi maiorem habebunt.

Theorema 16. Propositio 25.

Si duo triangula duo latera duobus lateribus æqualia habuerint, vtrunque utriusque,

basin ve-

rò basi

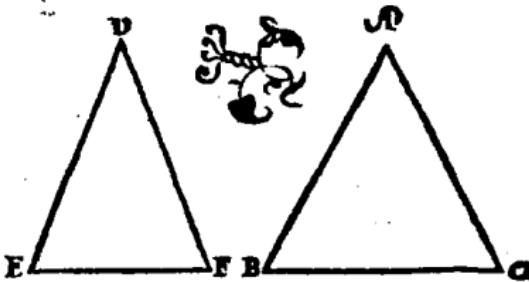
maiore:

& angu-

lum sub

æqualib-

rectis li-

.neis contentum angulo maiorem habebunt.

Theorema 17. Propositio 26.

Si duo triangula duos angulos duobus an-

gulis æquales habuerint, vtrunque utriusque,

vnumque latus vni lateri æquale, siue quod

æqualibus adiacet angulis, seu quod vni æ-

qualium angulorum subtenditur. & reliqua

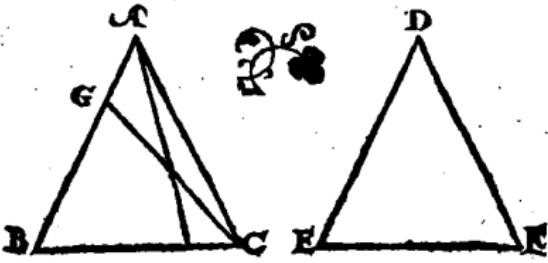
latera reliquis

lateribus

æqualia,

vtrumq;

que, &

reliquum angulum reliquo angulo æqua-

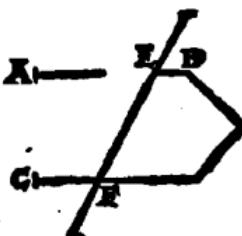
lem habebunt.

Theore.

18 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

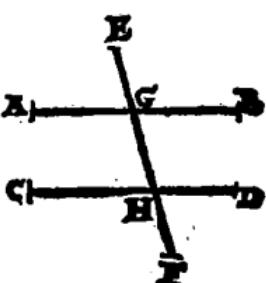
Theorema 18. Pro- positio 27.

Si in duas rectas lineas re-
cta incidentes linea alterna-
tim angulos æquales inter
se fecerit: parallelæ erunt
inter se illæ rectæ lineæ.

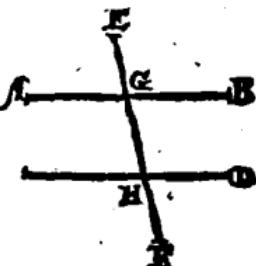
Theorema 19. Propofitio 28.

Si in duas rectas lineas recta incidentes linea,
externum angulum inter
no, & opposito, & ad eas-
dem partes æqualem fece-
rit, aut internos & ad eas-
dem partes duobus rectis
æquales: parallelæ erunt
inter se ipsæ rectæ lineæ.

Theorema 20. Pro- positio 29.

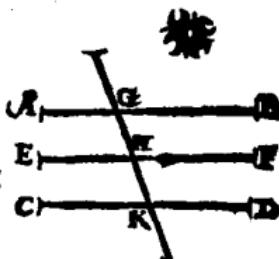
In parallelas rectas lineas
recta incidentes linea: & al-
ternatim angulos inter se
æquales efficit & externū
interno & opposito & ad
easdem partes æqualem, & internos & ad
easdem partes duobus rectis æquales facit.

Theore-

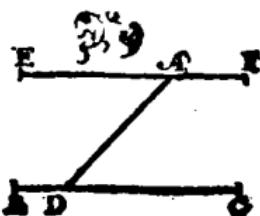
Theorema 21. Pro-
positio 30.

Quæ eidem rectæ lineæ,
parallelæ, & inter se sunt
parallelæ.

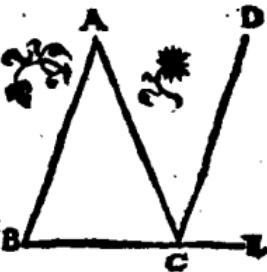
Problema 10. Pro-
positio 31.

A dato puncto datæ re-
ctæ lineæ parallelam re-
ctam lineam ducere.

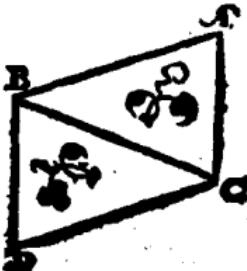
Theorema 22. Pro-
positio 32.

Cuiuscunque trianguli v-
no latere vterius produ-
cto:externus angulus duo-
bus internis & oppositis
est æqualis. Et trianguli
tres interni anguli duobus sunt rectis æqua-
les.

Theorema 23. Pro-
positio 33.

Rectæ lineæ quæ æquales
& parallelas lineas ad par-
tes easdem coniungunt,
& ipsæ æquales & paral-
læ sunt.

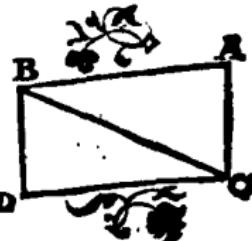

Theorema

20 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

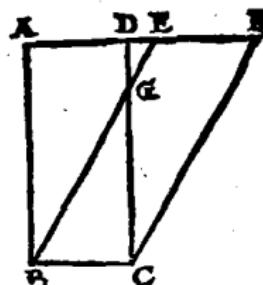
Theorema 24. Pro-
positio 34.

Parallelogrammorum spa-
tiorum æqualia sunt in-
ter se quæ ex aduerso &
latera & anguli: atque il-
la bifariam secat diameter.

Theorema 25. Pro-
positio 35.

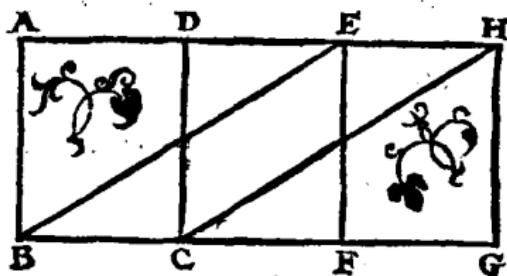
Parallelogramma supér
eadem basi & in eisdem
parallelis constituta, inter
se sunt æqualia.

Theorema 26 Propositio 36.

Parallelogramma super æqualibus basibus &
in eis-

dē pa-
rallelis
cōstitu-
ta inter
se sunt
æqua-
lia.

Theorema 27. Pro-
positio 38.

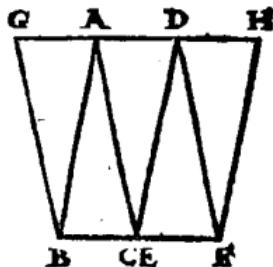
Triangula super eadē basi
cōstituta, & in eisdē paral-
lelis, inter se sunt æqualia.

Theore-

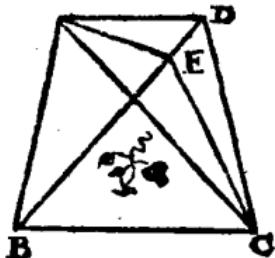
Theorema 28. Pro-
positio 38.

Triangula super æquali-
bus basibus constituta &
in eisdem parallelis, inter
se sunt æqualia.

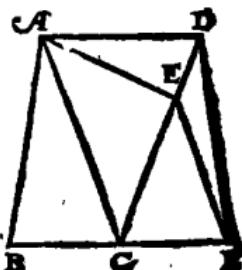
Theorema 29. Pro-
positio 39.

Triangula æqualia super
eadem basi & ad easdem
partes cōstituta: & in eis-
dem sunt parallelis.

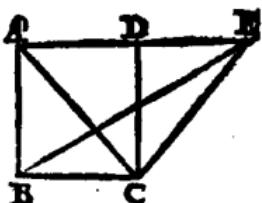
Theorema 30. Pro-
positio 40,

Triangula æqualia super
æqualibus basibus & ad
eadem partes constituta,
& in eisdē sunt parallelis.

Theorema 31. Propositio 41.

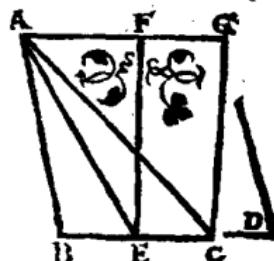
Si parallelogrammum cum triangulo ean-
dem basin habuerit non
eisdemque fuerit parelle-
lis, duplum erit paralle-
logrammum ipsius trian-
guli.

22 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

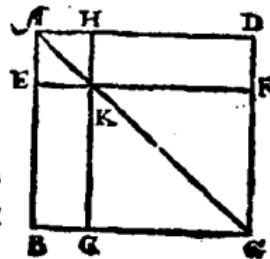
Problema 11. Pro- positio 42.

Dato triangulo æquale parallelogrammum con-
stituere in dato angulo rectilineo.

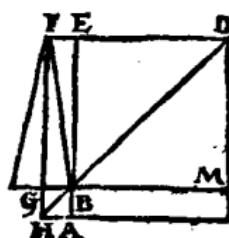
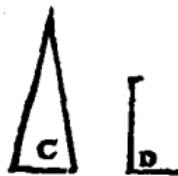
Theorema 32. Pro- positio 43.

In omni parallelogram-
mo, complemēta eorum
quæ circa diametrū sunt
parallelogrammorum,
inter se sunt æqualia.

Problema 12. Pro- positio 44.

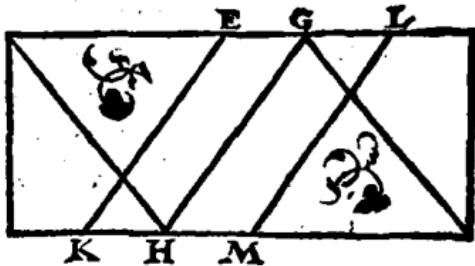
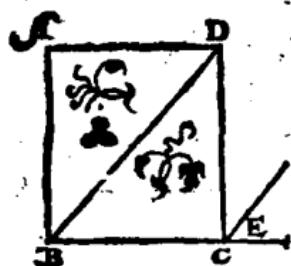
Ad datam rectam line-
am, dato triangulo æqua-
le parallelogrammū ap-
plicare in dato angulo
rectilineo.

Problema 13. Pro- positio 45.

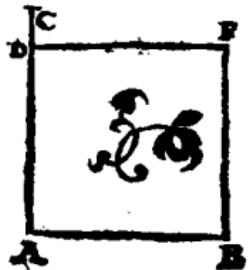
Dato rectilineo æquale parallelogrammum
constitue-

L I B E R . I. 23
constituere in dato angulo rectilineo.

Problema 14. Pro-
positio 46.

A data recta linea quadra-
rum describere.

Theorema 33. Pro-
positio 47.

In rectangulis triangulis, quadratum quod
à latere rectum angulum
subtendente describitur,
æquale est eis quæ à lateri
bus rectum angulum con-
tinentibus describuntur,
quadratis.

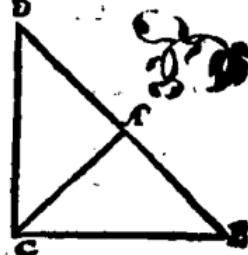

Theorema 34. Pro-
positio 48.

Si quadratum quod ab uno laterum trian-
guli

24. EVCLID. ELEMENT. GEOM.

guli describitur, æquale fit
eis quæ à reliquis triangu-
li lateribus describuntur,
quadratis: angulus compre-
hensus sub reliquis duo-
bus trianguli lateribus, re-
ctus est.

FINIS ELEMENTI I.

EVCLI-

EVCLIDI'S

ELEMENTVM

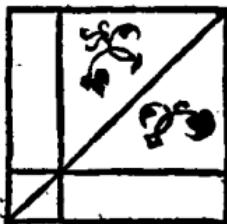
SECVNDVM.

DEFINITIONES.

I

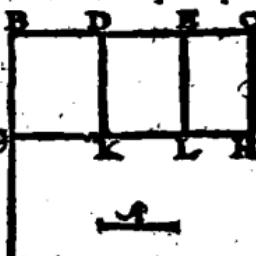
OMNE parallelogrammum rectangulū contineri dicitur sub rectis duabus lineis, quæ rectum comprehendunt angulum.

In omni parallelogrammo spatio, vnumquodlibet eorum quæ circa diametrum illius sunt parallelogrammorum, cù duabus complementis, Gnomo vocetur.

Theorema I. Propositio I.

Si fuerint duæ rectæ lineæ, seceturque ipsarum altera in quotcunq; segmenta : rectangulum comprehensum sub illis duabus rectis lineis, equale est eis rectangulis, quæ sub infecta & quolibet segmentorum comprehendantur.

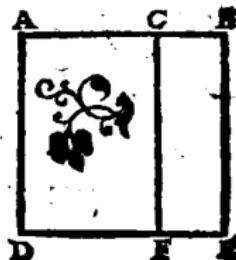
D

Theo-

26 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

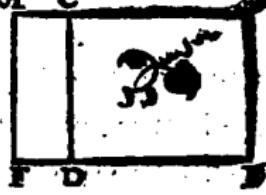
Theorema 2. Propo-
sition 2.

Si recta linea secta sit vt-
cunq; rectangula quæ sub
tota & quolibet segmentorum
comprehenduntur,
æqualia sunt ei, quod à to-
ta fit, quadrato.

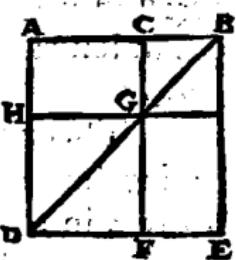
Theorema 3. Propositio 3.

Si recta linea secta sit vtcunque, rectangu-
lum sub tota & uno segmentorum compre-
hensum, æquale est & illi
quod sub segmentis com-
prehenditur rectangulo,
& illi, quod à p̄dicto
segmēto describitur, qua-
drato.

Theorema 4. Pro-
positio 4.

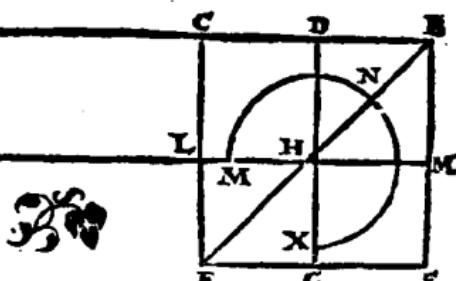
Si recta linea secta sit vt-
cunque: quadratum quod
à tota describitur, æquale
est & illis quæ à segmentis
describuntur quadratis, &
ei quod bis sub segmentis comprehenditur,
rectangulo.

Theorema 5. Propositio 5.

Si recta linea secetur in æqualia & non æ-
qualia: rectangulum sub inæqualibus seg-
mentis

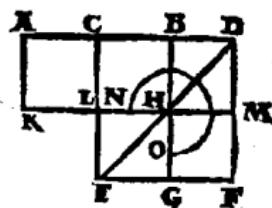
mentis to-
tius com-
prehésum,
vna cum
quadrato,
quod ab in-
termedia

sectionum, æquale est ei quod à dimidia de-
scribitur, quadrato.

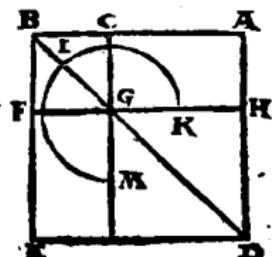
Theorema 6. Propositio 6.

Si recta linea bifariam secetur, & illi recta quædam linea in rectum adiiciatur, rectan-
gulum comprehensum sub tota cum adie-
cta & adiecta simul cum
quadrato à dimidia , æ-
quale est quadrato à li-
nea, quæ tum ex dimidia,
tum ex adiecta componi-
tur, tanquam ab vna de-
scripto.

Theorema 7. Propositio 7.

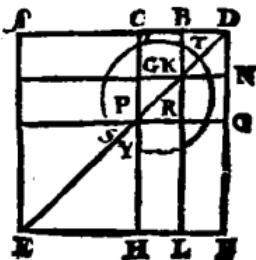
Si recta linea secetur vtcunquè: quod à to-
ta, quodque ab uno segmentorum, vtraque
simul quadrata , æqualia
sunt & illi quod bis sub
tota & dicto segmento
comprehenditur, rectan-
gulo,& illi quod à reliquo
segmento fit, quadrato.

28 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

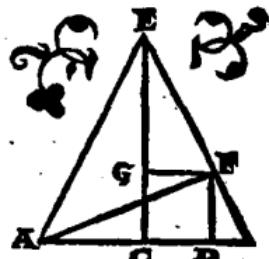
Theorema 8. Propositio 8.

Si recta linea secetur utcunque: rectangu-
lum quater comprehen-
sum sub tota & uno seg-
mentorum, cum eo quod
à reliquo segmento fit,
quadrato, æquale est ei
quod à tota & dicto seg-
mento, tanquam ab una
linea describitur, quadrato.

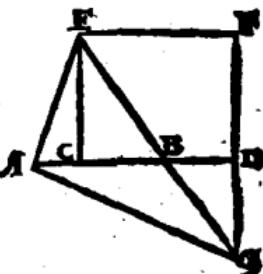
Theorema 9. Pro-
positio 9.

Si recta linea secetur in
æqualia & non æqualia:
quadrata quæ ab inæqua-
libus totius segmentis fi-
unt, duplia sunt & eius
quod à dimidia, & eius quod ab intermedia
seçtionum fit, quadratorum.

Theorema 10. Propositio 10.

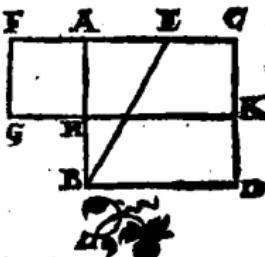
Si recta linea secetur bifa-
riam, adiiciatur autem ei
in rectum quæpiam recta
linea: quod à tota cum ad-
iuncta, & quod ab adiun-
cta, utraque simul quadra-
ta, duplia sunt & eius
quod à dimidia, & eius quod à composta ex
dimi-

dimidia & adiuncta, tanquam ab vna descri-
ptum sit, quadratorum.

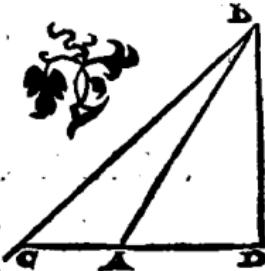
**Problema I. Pro-
positio II.**

Datam rectam lineam se-
care, vt comprehensum
sub tota & altero segmen-
torum rectangulum, &
quale sit ei quod à reli-
quo segmento sit, qua-
drato.

**Theorema II. Pro-
positio 12.**

In amblygonijs triangulis, quadratum quod
sit à latere angulum obtusum subtendente,
maiis est quadratis quæ fiunt à lateribus ob-
tusum angulum comprehendentibus, pro
quantitate rectanguli bis comprehensi & ab
vno laterum quæ sunt circa obtusum angulum, in
quod cum protractum
fuerit, cadit perpendicularis, & ab assumpta exte-
rius linea sub perpendiculari prope angulum obtu-
sum.

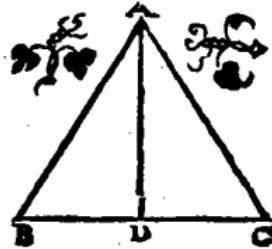
D ,

Theore.

30 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

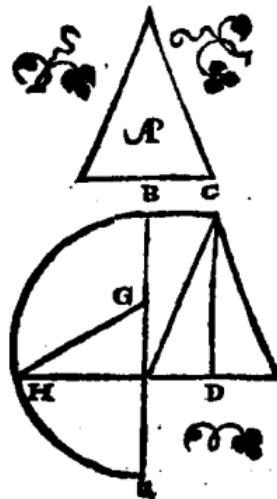
Theorema 12. Propositio 13.

In oxygonijs triangulis, quadratum à latere angulum acutum subtendente , minus est quadratis quæ fiunt à lateribus acutum angulum comprehendentibus, pro quantitate rectangulib[us] comprehensi, & ab uno laterum, quæ sunt circa acutum angulum , in quod perpendicularis cadit, & ab assumpta interius linea sub perpendiculari prope acutum angulum.

Problema 2. Propositio 14.

Dato rectilineo æquale quadratum constituere.

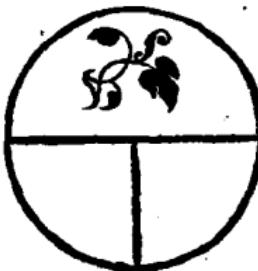
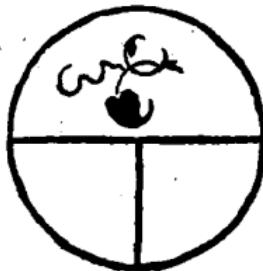

ELEMENTI II. FINIS.

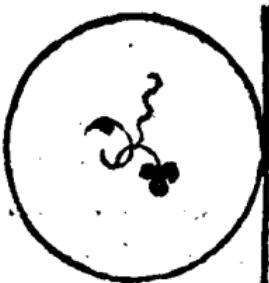
EVCLIDIS ELEMENTVM TERTIVM.

DEFINITIONES.

I
Aequales circuli sunt, quorum diametri sunt
æquales,
vel quo-
rum que
ex ceteris
rectæ li-
neæ sunt
æquales.

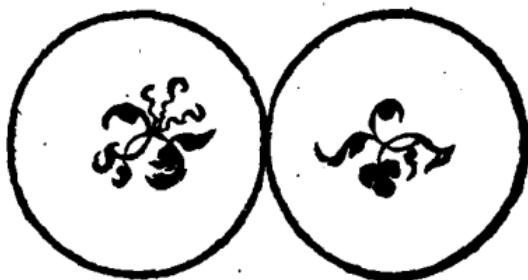

2
Recta linea circulum tan-
gere dicitur, que cum cir-
culum tangat, si produca-
tur, circulum non secat.

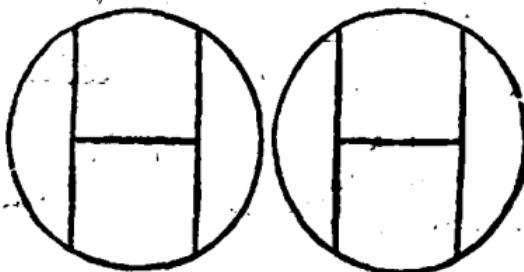

3 Cir.

³
Circuli
se se mu-
tuò tan-
gere di-
cuntur :
qui se se
mutuo
tangentes, se se mutuò non secant.

⁴
In circulo æqualiter distare à centro rectæ
lineæ dicuntur; cùm perpendiculares quæ
à centro in ipsas ducuntur, sunt æquales. Ló-
gius au-
tem ab-
esse illa
dicitur,
in quam
maior p-
pendicu-
laris cadit.

⁵
Segmentum circuli est, fi-
gura quæ sub recta linea
& circuli peripheria com-
prehenditur.

⁶
Segmenti autem angulus est, qui sub recta li-
nea

nea & circuli peripheria comprehenditur.

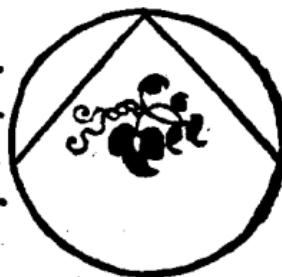
7

In segmento autem angulus est, cùm in segmenti peripheria sumptum fuerit quodpiam punctum, & ab illo in terminos rectæ eius lineæ, quæ segmenti basis est, adiunctæ fuerint rectæ lineæ: is, inquam, angulus ab adiunctis illis lineis comprehensus.

8

Cùm verò comprehendorum angulum rectæ lineæ aliquam assumunt peripheriam, illi angulus insistere dicitur.

9

Sector autem circuli est, cùm ad ipsius circuli centrum constitutus fuerit angulus, comprehensa nimis figura & à rectis lineis angulum continentibus, & à peripheria ab illis assumpta.

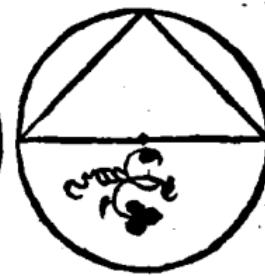

10

Similia circuli segmenta sunt, quæ angulos capiunt

34 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

capiunt
æquales:
aut in q-
bus angu-
li inter-
se sunt
æquales.

Problema 1. Pro-
positio 4.

Dati circuli centrum re-
perire.

Theorema 1. Propo-
sitio 2.

Si in circuli peripheria duo
quælibet puncta accepta fue-
rint, recta linea quæ ad ipsa
puueta adiungitur, intra cir-
culum cadet.

Theoroma 2. Propositio 3.

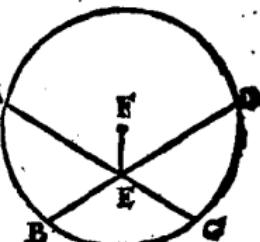
Si in circulo recta quædam linea per cen-
trum extensa quandam nō
per centrum extensam bi-
fariam secet: & ad angulos
rectos ipsam secabit. Et si
ad angulos rectos eam se-
cet, bifariam quoque eam
secabit.

Theore.

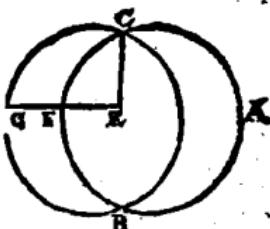
Theorema 3. Propo-
sitio 4.

Si in circulo duæ rectæ li-
neæ sese mutuò secent non
per centrum extensæ, sese
mutuò bifariam non seca-
bunt.

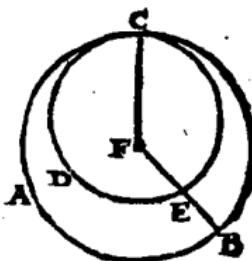
Theorema 4. Propo-
sitio 5.

Si duo circuli sese mutuò
secant, non erit illorum
idem centrum.

Theorema 5. Propo-
sitio 6.

Si duo circuli sese mutuò
interius tangant, eorum
non erit idem centrum.

Theorema 6. Propositio 7.

Si in diametro circuli quodpiam sumatur
punctum, quod circuli centrum non sit, ab
eoque punto in circulū
quædam rectæ lineæ ca-
dant: maxima quidem
erit ea in qua centrum, mi-
nima vero reliqua: alia-
rum vero propinquior
illi quæ per centrum du-

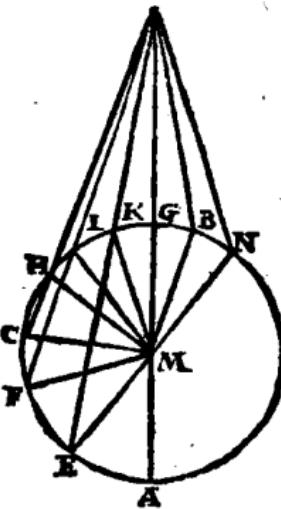

citur

citur, remotoire semper maior est. Duæ autem solū rectæ lineæ æquales ab eodem punto in circulum cadunt ad utrasque partes minimæ.

Theorema 7. Propositio 8.

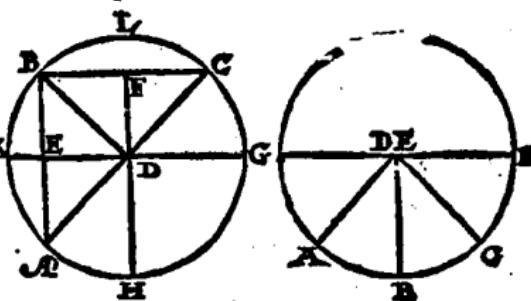
Si extra circulum sumatur punctum quodpiam, ab eoque puncto ad circulum deducantur rectæ quædam lineæ, quarum una quidem per centrum protendatur, reliquæ verò ut libet: in cauam peripheriam cadentium rectarum linearum maxima quidem est illa, quæ per centrum ducitur: aliarum autem propinquior ei, quæ per centrum transfit, remotoire semper maior est. in conuexam verò peripheriam cadentium rectarum linearū, minima quidem est illa, quæ inter punctum & diametrum interponitur: aliarum autem, ea quæ propinquior est minime, remotoire semper minor est. Duæ autem tantum rectæ lineæ æquales ab eo puncto in ipsum circulum cadunt, ad utrasque partes minimæ.

Theore-

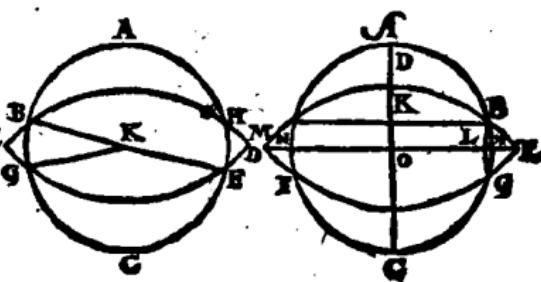
Theorema 8. Propositio 9:

Si in circulo acceptum fuerit punctum aliquod, & ab eo punto ad circulum cadant plures quā duę rectæ linæ, æquales, acceptū pūctum centrum ipsius est circuli.

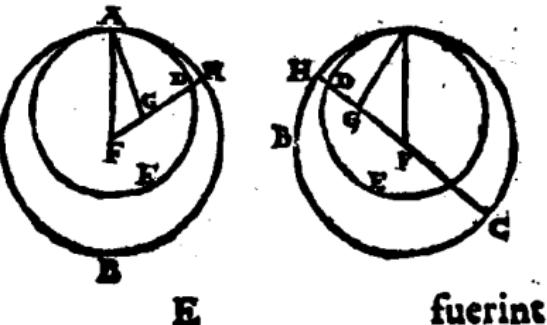
Theorema 9. Propositio 10.

Circulus circulū in pluri- bus quam duob' pūctis non secat.

Theorema 10. Propositio 11.

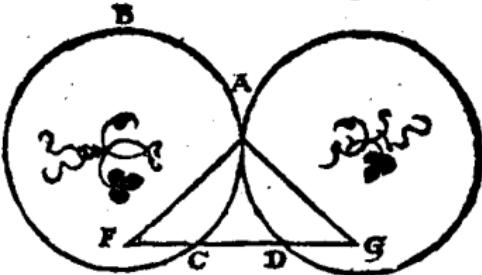
Si duo circuli se in- tus con- tingant, atque accepta

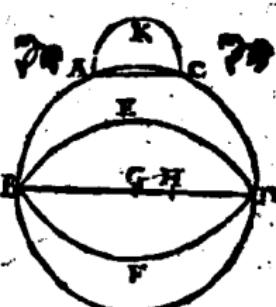
fuerint

EVCLID. ELEMENT. GEOM.
fuerint eorum centra, ad eorum centra ad-
iuncta recta linea & producta in contactum
circulorum cadet.

Theorema ii. Propositio 12.
Si duo circuli se se extierius contingant, linea
recta quod
ad cetera
eorum ad-
iungitur,
per cota-
ctum illu-
m trahatur.

Theorema 12. Pro-
positio 13.
Circulus circulum non
tangit in pluribus pun-
ctis, quam uno, siue intus
siue extra tangat.

Theorema 13. Propo-
sitio 14.
In circulo aequales rectae
lineae aequaliter distant a
centro. Et quae aequaliter
distant a centro, aequales
sunt inter se.

Theore-

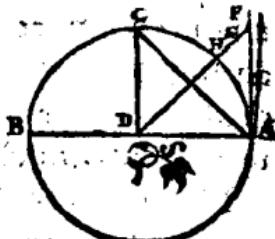
Theorema 14. Pro-
positio 15.

In circulo maxime quidē linea est diameter : aliarū autem propinquior centro, remotiore semper ma-

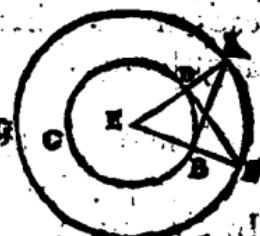
Theorema 15. Propositio 16.

Quæ ab extremitate diametri cuiusquæ cir-
culi ad angulos rectos ducitur, extra ipsum
circulum cadet, & in locum inter ipsam re-
ctam lineam & peripheri-
am comprehensum, alte-
ra recta linea non cadet.
Et semicirculi quidem
angulus quovis angulo
acuto rectilineo maior
est, reliquus autem mi-
nor.

Problema 2. Pro-
positio 17.

A dato punto rectam li-
neam ducere, quæ datum
tangat circulum.

E **Theo-**

40 EVCLIDI ELEMEN. GEOM.

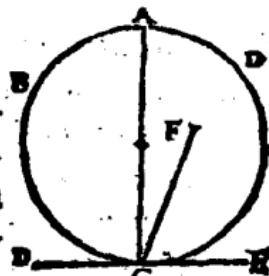
Theorema 16. Pro-
positio 18.

Si circulum tangat recta
quæpiam linea, à centro
autem ad contactum ad-
iungatur recta quædam
linea: quæ adiuncta fuerit
ad ipsam contingentem perpendicularis
erit.

Theorema 17. Pro-
positio 19.

Si circulum tetigerit re-
cta quæpiam linea, à con-
tactu autem recta linea
ad angulos rectos ipsi tan-
genti excitetur, in excita-
ta erit centrum circuli.

Theorema 18. Propo-
sitiō 20.

In circulo angulus ad cen-
trum duplex est anguli ad
peripheriam, cùm fuerint
eadem peripheria basis
angulorum.

Theorema 19. Pro-
positio 21.

In circulo, qui in eodem
segmento sunt anguli, sunt
inter se æquales.

Theore.

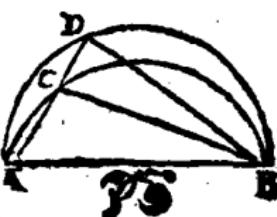
Theorema 20. Pro-
positio 22.

Quadrilaterorum in cir-
culis descriptorum angu-
li qui ex aduerso, duobus
rectis sunt æquales.

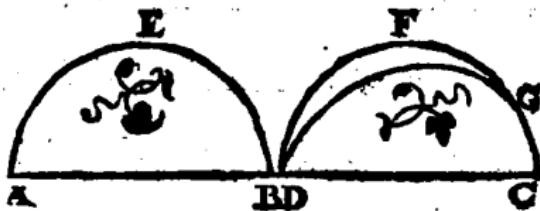
Theorema 21. Pro-
positio 23.

Super eadem recta linea,
duo segmenta circulorum
similia & inæqualia non
constituentur ad easdem
partes.

Theorema 22. Propositio 24.

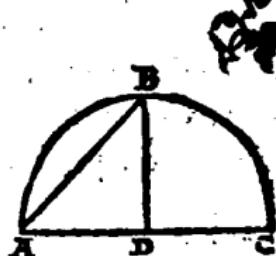
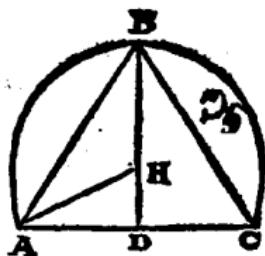
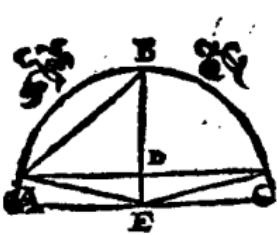
Super æ-
qualib.
rectis li-
neis simi-
lia circu-
lorū se-
gmenta
sunt inter se æqualia.

Problema 3. Pro-
positio 25.

Circuli segmente dato, describere circulum,
D 3 cuius

42 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
cuius est segmentum.

Theorema 23. Propositio 26.

In æqualibus circulis, æquales anguli æqualib. pe. riphe- rijs insi- stunt siue ad centra, siue ad peripherias constituti insi- stant.

Theorema 24. Propositio 27.

In æqualibus circulis, anguli qui æqualibus periphe- rijs insi- stūt, sunt inter se æquales siue ad centra, siue ad peripherias constituti insi- stant.

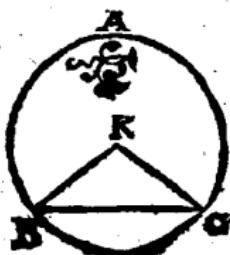
Theore-

Theorema 25. Propositio 28.

In æqualibus circulis æquales rectæ lineæ æ-
quales
periphe-
ræ aufe-
rūt, ma-
jorē qui
dem ma-
jori, mi-
norem autem minori.

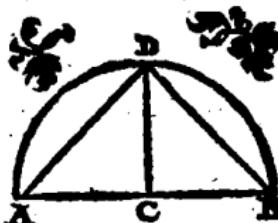
Theorema 26. Propositio 29.

In æqua-
libus cir-
culis, æ-
quales pe-
riperi-
as æqua-
les rectæ
lineæ subtendunt:

Problema 4. Pro-
positio 30.

Datam peripheriam bifa-
riam secare:

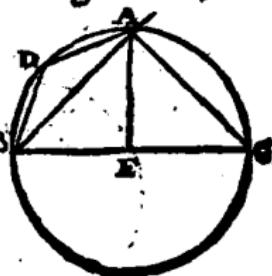

Theorema 27. Pro-
positio 13.

In circulo angulus qui in semicirculo, re-

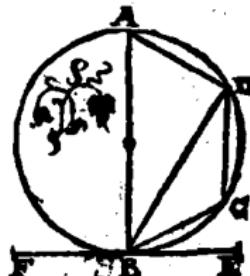
44 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Etus est: qui autem in maiore segmento, minor recto: qui vero in minore segmento, maior est recto. Et insuper angulus maioris segmenti, recto quidem maior est: minoris autem segmenti angulus, minor est recto.

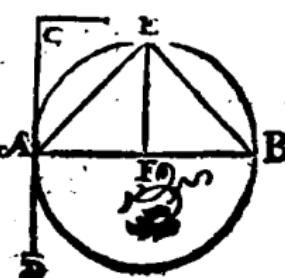
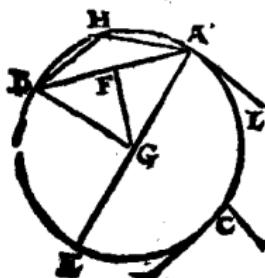
Theorema 28. Propositio 32.

Si circulum tetigerit aliqua recta linea, & contactu autem producatur quædam recta linea circulum secans: anguli quos ad contingentem facit, æquales sunt ijs qui in alternis circuli segmentis constituant angulis.

Problema 5. Propositio 33.

Super data recta linea describere segmentum circuli quod capiat angulum æqualem dato angulo rectilineo.

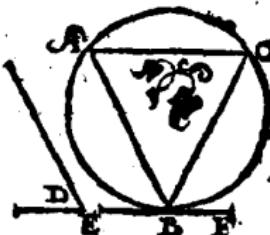

Proble-

Problema 6. Pro.

positio 34.

A dato circulo segmentum abscindere capiens angulum æqualem dato angulo rectilineo.

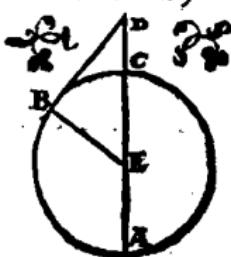
Theorema 29. Propositio 35.

Si in circulo duæ rectæ lineæ seces mutuæ secuerint, rectangulum comprehensum sub segmentis vnius, æquale est ei, qd' sub segmentis alterius conprehenditur, rectangulo.

Theorema 30. Propositio 36.

Si ex-
tra cir-
culum sum-
tur pū-
ctū ali-
quod,
ab eo
quæ in circulum cadant duæ rectæ lineæ, qua-
rum altera quidem circulum fecet, altera

E s. verò

45. EVCLID. ELEMEN. GEOM.

verò tangat quod sub tota secante & exterius inter punctum & conuexam peripheriam assumpta comprehenditur rectangulum, aequalis quale erit ei, quod à tangente describitur, quadrato.

Theorema 31. Propositio 37.

Si extra circulum sumatur punctū aliquod, ab eoque puncto in circulum cadant duas rectas lineas, quarum altera circumferentiam secet, altera in eum incidat, sit autem quod sub tota secante & exterius inter punctum & conuexam peripheriam assumpta, comprehenditur rectangulum, aequalis ei, quod ab incidente describitur quadrato: incidens ipsa circulum tanget.

ELEMENTI III. FINIS

EVCLI-

EVCLIDI^S
ELEMENTVM
QVARTVM.
DEFINITIONES.

1
Figura rectilinea inscribi dicitur, cùm singuli eius figuræ quæ inscribitur, anguli singula latera eius, in qua inscribitur, tangent.

2
Similiter & figura circum figuram describi dicitur, quum singula eius quæ circunscribitur, latera singulos eius figuræ angulos tetigerint, circum quam illa describitur.

3
Figura rectilinea in circulo inscribi dicitur, quum singuli eius figuræ quæ inscribitur, angu-

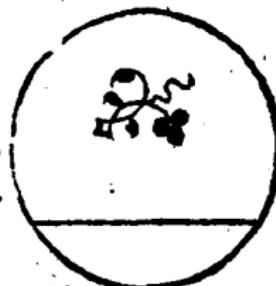
4 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
anguli tetigerint circuli peripheriam.

4 Figura verò rectilinea circa circulum describi dicitur, quum singula latera eius, quæ circum scribitur, circuli peripheriam tangunt.

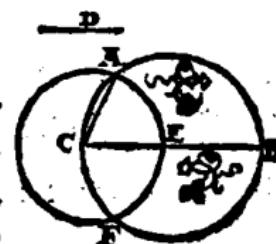
5 Similiter & circulus in figura rectilinea inscribi dicitur, quum circuli peripheria singula latera tangit eius figuræ, cui inscribitur.

6 Circulus autem circum figuram describi dicitur, quum circuli peripheria singulos tangit eius figuræ, quam circumscribit, angulos.

7 Recta linea in circulo accommodari seu coaptari dicitur, quum eius extrema in circuli peripheria fuerint.

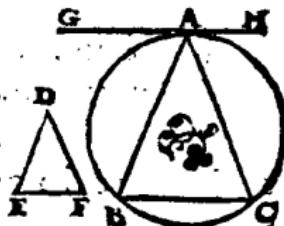
Problema I. Propositio I.
In dato circulo, rectam linneam accommodare a qualcum datae rectæ lineæ, quæ circuli diametro non sit maior.

Proble-

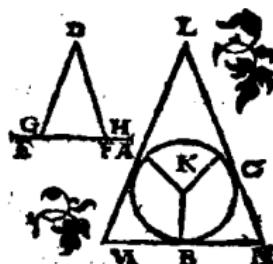
Problema 2. Pro-
positio 2.

In dato circulo, triangu-
lum describere dato trian-
gulo æquiangulum:

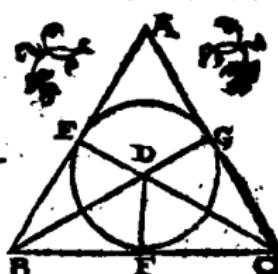
Problema 3. Pro-
positio 3.

Circa datum circulū tri-
angulū, describere dato
triangulo æquiangulum.

Problema 4. Propo-
sitio 4.

In dato triangulo circu-
lum inscribere.

Problema 5. Propositio 5.
Circa datum triangulum , circulum descri-
bere.

1107

Proble.

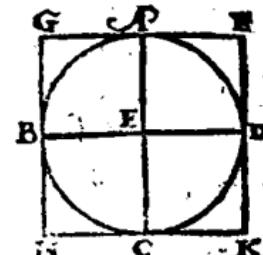
Problema 6. Propositiō 6.

In dato circulo quadratū describere.

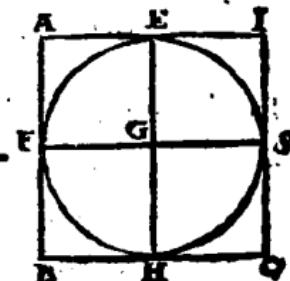
Problema 7. Propositiō 7.

Circa datum circulum, quadratum describere.

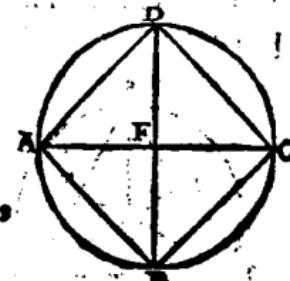
Problema 8. Propositiō 8

In dato quadrato circulum inscribere.

Problema 9. Propositiō 9.

Circa datum quadratum, circulum describere.

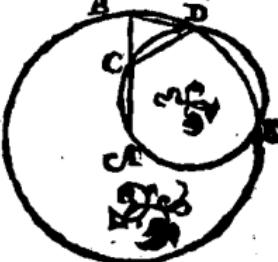

Proble-

L I B R I I I L . . . , 9

Problema 10. Pro-
positio 10.

Isoseles triangulum con-
stituere, quod habeat v-
trunque eorum, qui ad
basin sunt, angulorum, du-
plum reliqui.

Theorema II. Propositio II.

In dato cir-
culo, pen-
tagonum
æquilate-
rum & æ-
quiangu-
lum inscri-
bere.

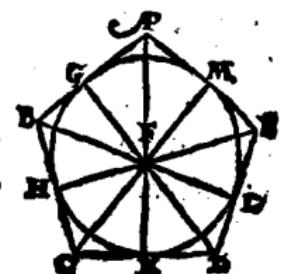
Problema 12. Propo-
sitio 12.

Circa datum circulum,
pentagonum æquilate-
rum & æquiangulum de-
scribere.

Problema 13. Propo-
sitio 13.

In dato pentagono æqui-
latero & æquiangulo, cir-
culum inscribere.

Problema 14.

52 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

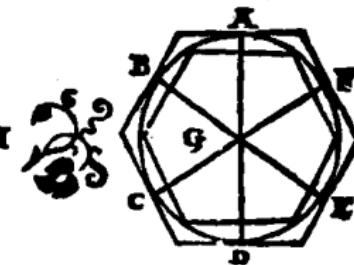
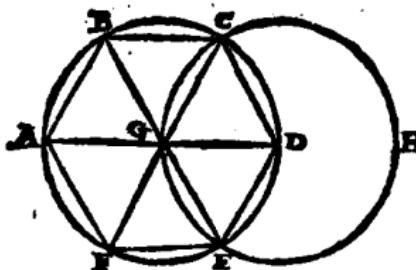
Problema 14. Pro-
positio 14.

Circa datum pentagonū,
æquilaterum & æquian-
gulum, circulum descri-
bere.

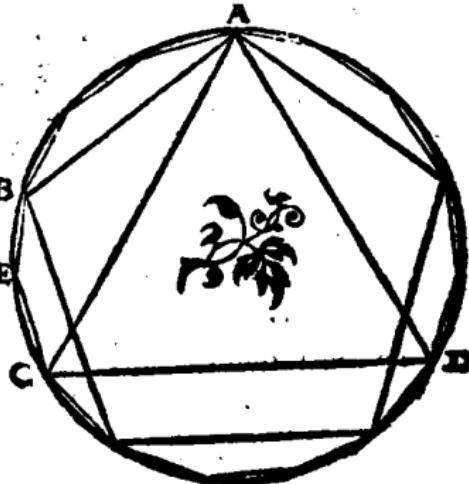
Problema 15. Propositio 15.

In dato circulo hexagonum & æquilaterum
& æquiangulum inscribere.

Propositio 16. Theorema 16.

In dato cir-
culo quin-
tidecago-
num & æ-
quilaterū
& æquian-
gulum de-
scribere.

Elementi quarti finis.

53

EVCLIDIS ELEMENTVM QVINTVM.

DEFINITIONES.

Pars est magnitudo magnitudinis minoris, quum minor metitur maiorem.

Multiplex autem est maior minoris, cùm minor metitur maiorem.

Ratio, est duarum magnitudinum eiusdem generis mutua quædam secundum quantitatem habitudo.

Proportio vero, est rationum similitudo.

Rationem habere inter se magnitudinis dicuntur, quæ possunt multiplicatae sese multò superare.

In eadem ratione magnitudines dicuntur esse, prima ad secundam, & tertia ad quartam: cùm primæ & tertiæ æquè multiplicatae secundæ & quartæ æque multiplicibus

F qualis-

54. EVCLID. ELEMENTA GEOM.

qualisunque sit haec multiplicatio, utrumque ab utroque: vel una deficiunt, vel una aequalia sunt, vel una excedunt, si ea sumantur quae inter se respondent.

⁷
Eandem autem habentes rationem magnitudines, proportionales vocentur.

⁸
Cum vero aequaliter multiplicatum, multiplex primae magnitudinis excesserit multiplicem secundam, at multiplex tertiae non excesserit multiplicem quartae: tunc prima ad secundam, maiorem rationem, habere dicetur, quam tertia ad quartam.

⁹
Proportio autem in tribus terminis paucissimis consistit,

¹⁰
Cum autem tres magnitudines proportionales fuerint, prima ad tertiam, duplicatam rationem habere dicitur eius, quam habet ad secundam. At cum quatuor magnitudines proportionales fuerint, prima ad quartam, triplicatam rationem habere dicitur eius quam habet ad secundam: & semper deinceps uno amplius, quandiu proportio extiterit.

¹¹
Homologae, seu similes ratione magnitudines dicuntur, antecedentes quidem antecedenti-

dentibus, consequentes verò consequētibus.

12

Alterna ratio, est sumptio antecedentis comparati ad antecedentem, & consequentis ad consequentem.

13

Inuersa ratio, est sumptio consequentis, cēu antecedentis, ad antecedentem velut ad consequentem.

14

Compositio rationis, est sumptio antecedentis cum consequente cēu vnius, ad ipsum consequentem.

15

Diuisio rationis, est sumptio excessus quo consequentem superat antecedens ad ipsum consequentem.

16

Conuersio rationis, est sumptio antecedentis ad excessum, quo superat antecedens ipsum consequentem.

17

Ex æqualitate ratio est, si plures duabus sint magnitudines, & his aliæ multitudine pares quæ binæ sumantur, & in eadem ratione: quum vt in primis magnitudinibus prima ad ultimam, sic & in secundis magnitudinibus prima ad ultimam sese habuerit, vel alter, sumptio extremorum per subductionem mediorum,

18

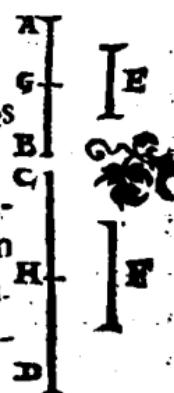
Ordinata proportio est, cum fuerit quemadmodum antecedens ad consequentem, ita antecedens ad consequentem: fuerit etiam ut consequens ad aliud quidpiam, ita consequens ad aliud quidpiam.

19

Perturbata autem proportio est, tribus positis magnitudinibus, & alijs quæ sint his multitudine pares, cum ut in primis quidem magnitudinibus se habet antecedens ad consequentem, ita in secundis magnitudinibus antecedens ad consequentem: ut autem in primis magnitudinibus consequens ad aliud quidpiam, sic in secundis magnitudinibus aliud quidpiam ad antecedentem.

Theorema 1. Propositio 1.

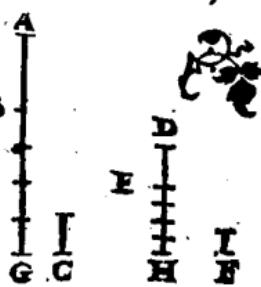
Si sint quotcunque magnitudines quotcunque magnitudinum & qualium numero, singulæ singularum æquè multiplices, quam multiplex est vnius una magnitudo, tam multiplices erunt, & omnes omnium.

Theorema 2. Propositio 2.

Si prima secundæ æquè fuerit multiplex, atque

que tertia quartæ, fuerit autem & quinta secundæ æquè multiplex, atque iuxta quartæ: erit & composita prima cum quinta, secundæ æquè multiplex, atque tertia cum sexta, quartæ.

Theorema 3. Propositio 3.

Si sit prima secundæ æquè multiplex atq; tertia quartæ, sumantur autem æquè multiplices primæ & tertiaræ. erit & ex quo sumpta rum utraque utriusque æquè multiplex, altera quidem secundæ, altera autem quartæ.

Theorema 4. Propositio 4.

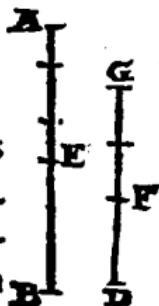
Si prima ad secundam, eandem habuerit rationem, & tertia ad quartam: etiam æquè multiplices primæ & tertiaræ, ad æquè multiplices secundæ & quartæ iuxta quamuis multiplicationem, eandem habebunt rationem, si prout inter se

§3 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
respondent, ita sumptæ fuerint.

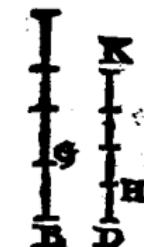
Theorema 5. Propo-
sitio 5.

Si magnitudo magnitudinis
æquæ fuerit multiplex, atque ab-
lata ablatæ : etiam reliqua reli-
qua ita multiplex erit, ut tota
totius.

Theorema 6. Propo-
sitio 6.

Si duæ magnitudines, duarum ma-
gnitudinum sint æquæ multipli-
ces, & detractæ quædam sint ea-
rundem æquæ multiplices: & reli-
qua eisdem aut æquales sunt, aut æquæ ipsa-
rum multiplices.

Theorema 7. Propo-
sitio 7.

Aequales ad eandem, eandem ha-
bent rationem: & eadem ad æqua-
les.

Theorema 8. Pro-
positio 8.

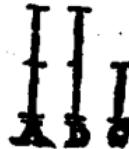
Inæqualium magnitudinum, maior ad ean-
dem

dem maiorem rationem
habet, quam minor. & ea-
dem ad minorem: maio-
rem rationē habet, quam
ad maiorem.

Theorema 9. Propositio 9.

Quæ ad eandem, eandem habent rationem,
æquales sunt inter se: & ad quas
eadem, eandem habet ratio-
nem, ex quæque sunt inter se
æquales.

Theorema 10. Propositio 10.

Ad eandem magnitudinem, ratio-
nem habentium, quæ maiorem
rationem habet, illa maior est, ad
quam autem eadem maiorem ra-
tionem habet, illa minor est.

Theorema 11. Propositio 11.

Quæ eidem sunt
ædem rationes,
& inter se sunt
ædem.

40 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 12. Propositio 12.

Si sint magnitudines, quocunque proportionales, quemadmodum se habuerit una antecedentium ad unam consequentium, ita te habebunt omnes antecedentes ad omnes consequentes.

Theorema 13 Propositio 13.

Si prima ad secundam, eandem habuerit rationem, quam tertia ad quartam, tertia vero ad quartam, maiorem rationem habuerit, quam quinta ad sextam: prima quoque ad secundam maiorem rationem habebit, quam quinta ad sextam.

Theorema 14 Propositio 14.

Si prima ad secundam eandem habuerit rationem, quam tertia ad quartam, prima vero quam tertia maior fuerit: erit & secunda maior quam quarta: Quod si prima fuerit aequalis tertiae, erit

A B C D
E F G H
I J K L
M N O P
Q R S T

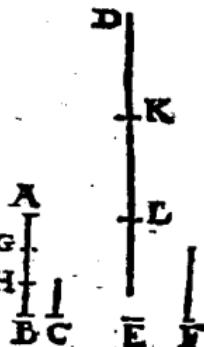
&

L I B E R . V .

& secunda æqualis quartæ: si verò minor , &
minor erit.

Theorema 15. Propo-
sitio 15.

Partes cum pariter mul-
tiplicibus in eadem sunt
ratione, si prout sibi mu-
tuo respondent, ita su-
mantur.

Theorema 16. Pro-
positio 16.

Si quatuor magnitudines
proportionales fuerint , &
vicissim proportionales e-
runt.

Theorema 17. Pro-
positio 17.

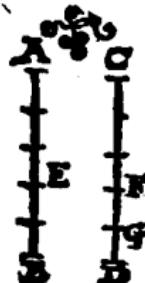
Si compositæ magnitudi-
nes proportionales fuerint
hæ quoque diuisæ propor-
tionales erunt.

62 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

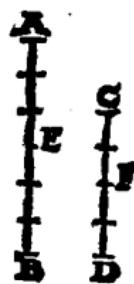
Thorema 18. Propo-
sitio 18.

Si diuisæ magnitudines sint pro-
portionales, hæ quoque composi-
tæ proportionales erunt.

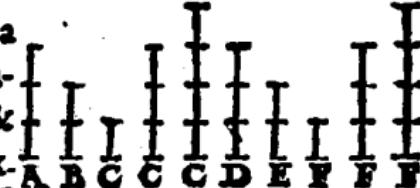
Theorema 19. Pro-
positio 19.

Si quemadmodum totum ad to-
tum, ita ablatum se habuerit ad
ablatum : & reliquum ad reli-
quum, ut totum ad totum se ha-
bebit.

Theorema 20. Propositio 20.

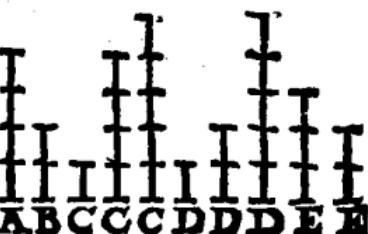
Si sint tres magnitudines, & aliæ ipsiæ æqua-
les numero, quæ binæ & in eadem ratione
sumantur, ex æ-
quo autem prima
quam tertia ma-
ior fuerit: erit &
quarta, quam sex-
ta maior. Quod si
prima tertiaz fuerit æqualis, erit & quarta
æqualis sextaz: si illa minor, hæc quoque
minor erit.

Theore-

Theorema 21. Propositio 21.

Si sint tres magnitudines, & aliæ ipsiæ æquales numero quæ binæ & in eadem ratione sumantur, fuerit
que perturbata e-
arum proportio,
ex æquo autem
prima quam ter-
tia maior fuerit,
erit & quarta quā
sexta maior: quod si prima tertiaz fuerit æ-
qualis, erit & quarta æqualis sextaz: sin illa
minor, hæc quoque minor erit.

Theorema 22. Pro-
positio 22.

Si sint quot-
cunq; magni-
tudines, & aliæ
ipsiæ æquales
numero, quæ
binæ in eadē
ratione sumā-
tur, & ex æ-
qualitate in
eadem ratione erunt.

Theorema 23. Propositio 23.

Si sint tres magnitudines, aliæque ipsiæ equa-
les

les numero, que
binæ in eadem
ratione suman-
tur, fuerit autē,
perturbata earū
proportio: eti-
am ex æqualita-
te in eadem ra-
tione erunt.

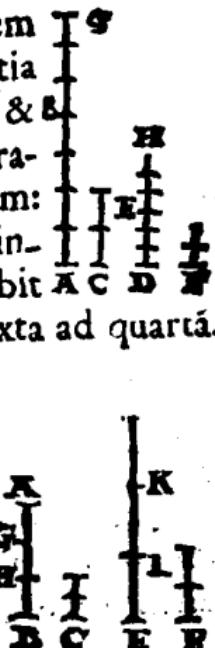

Theorema 24. Pro- positio 24.

Si prima ad secundam, eandem habuerit rationem, quam tertia ad quartam, habuerit autem & quinta ad secundam eandem rationem, quam sexta ad quartam: etiam cōposita prima cum quinta ad secundam eandem habebit rationem, quam tertia cum sexta ad quartā.

Theorema 25, Pro- positio 25.

Si quatuor magnitudines proportionales fuerint, maxima & minima reliquis duabus maiores erunt.

ELEMENTI V. FINIS.

EVCLIDI^S
ELEMENTVM
SEX T V M.
DEFINIT^IONES.

1

Similes figuræ rectilineæ sunt, quæ & angulos singulos singulis æquales habent, atq; etiam latera, quæ circum angulos æquales, proportionalia.

2

Reciprocae autem figuræ sunt, cùm in utraque figura antecedentes & consequentes rationum termini fuerint.

3

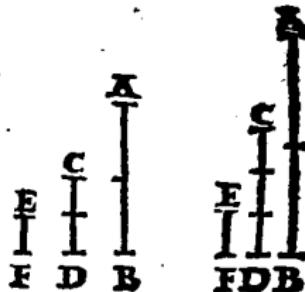
Secundum extremam & medianam rationem recta linea secta esse dicitur, cùm vt tota ad maius segmentum, ita maius ad minus se haberit.

4

Altitudo cuiusque figuræ, est linea perpendicularis à vertice ad basim deducta.

5 Ra-

Ratio ex rationibus cōponi dicitur, cūm ratio-
num quantitates inter se
multiplicatē aliquam ef-
ficerint rationem.

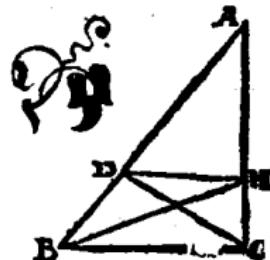
Theorema 1. Propo-
sitio 1.

Triangula & parallelo-
gramma, quorum eadem
fuerit altitudo, ita se ha-
bent inter se vt bases.

Theorema 2. Propositio 2.

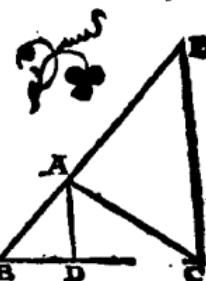
Si ad vnum trianguli latus parallelā ducta
fuerit recta quædam linea: hęc proportiona-
liter secabit ipsius trian-
guli latera. Et si trianguli
latera proportionaliter se
&ta fuerint: quæ ad sectio-
nes adiuncta fuerit recta
linea, erit ad reliquum ip-
sius trianguli latus paral-
lēla.

Theorema 3. Propositio 3.

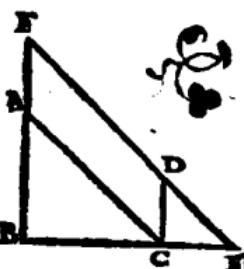
Si trianguli angulus bifariam sectus sit, se-
cans autem angulum recta linea secuerit &
basim: basis segmenta candem habebunt ra-
tionem,

tionem, quam reliqua ipsius trianguli latera. Et si basis segmenta eandem habeant rationem quam reliqua ipsius trianguli latera, recta linea, quæ à vertice ad sectionem producitur, ea bifariam secat trianguli ipsius angulum.

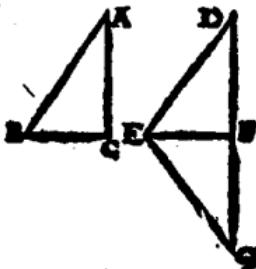
Theorema 4. Propositio 4.

Aequiangulorum triangulorum proportionalia sunt latera, quæ circumæquales angulos, & homologa sunt latera, quæ æqualibus angulis subtenduntur.

Theorema 5. Propositio 5.

Si duo triangula latera proportionalia habeant, equiangula erunt triangula, & æquales habebunt eos angulos, sub quibus homologa latera subtenduntur:

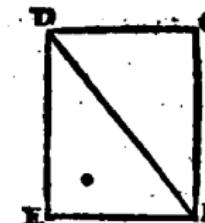
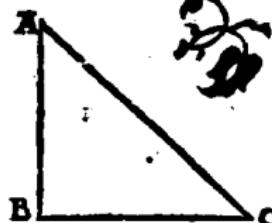

Theorema 6. Propositio 6.

Si duo triangula vnum angulum vni angulo æqualem, & circumæquales angulos latera proportionalia habuerint, equiangula erunt trianguli.

EVCLID. ELEMEN. GEOM.

triangu-
la, æqua-
lesc; ha-
bebunt
angulos,
sub qui-
bus ho-

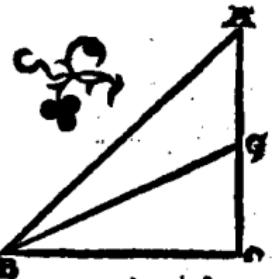

mologa latera subtenduntur.

Theorema 7. Propositio 7.

Si duo triangula vrum angulum vni angu-
lo æqualem, circum autem alios angulos la-
tera proportionalia habeant, reliquorum
verò si-

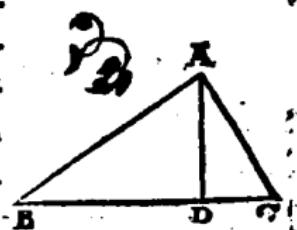
mul v-
trunque
aut mi-
norem
aut non
minore

recto: æquiangula erunt triangula, & æqua-
les habebunt eos angulos, circum quos pro-
portionalia sunt latera.

Theorema 8. Propositio 8.

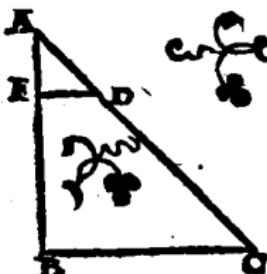
Si in triangulo rectangu-
lo, ab angulo recto in ba-
sin perpendicularis de-
cta sit, quæ ad perpendi-
cularem triangula, tum
toti triangulo, tum ipsa
inter se similia sunt.

Proble-

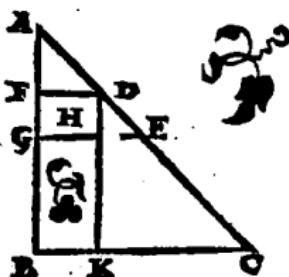
Problema 1. Propositio 9.

A data recta linea imperata partem auferre.

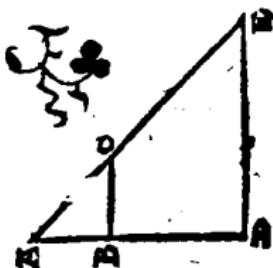
Problema 2. Propositio 10.

Datam rectam lineam insectam similiter secare, vt data altera recta secta fuerit.

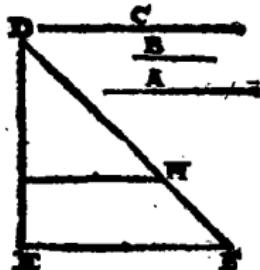
Problema 3. Propositio 11.

Duabus datis rectis lineis, tertiam proportionalem adinuenire.

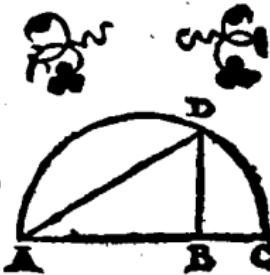
Problema 4. Propositio 12.

Tribus datis rectis lineis, quartam proportionalem adinuenire.

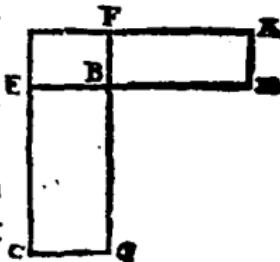
Problema 5. Pro-
positio 13.

Duabus datis rectis lineis,
medianam proportionalem
ad inuenire.

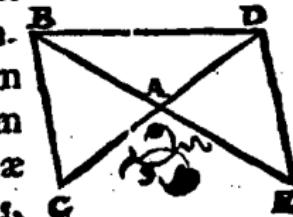
Theorema 8. Propositio 14.

Aequalium, & vnum vni æqualem habentium angulum parallelogrammorum reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos: & quorum parallelogrammorum vnum angulum vni angulo æqualem habentium reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos, illa sunt æqualia.

Theorema 10. Propositio 15.

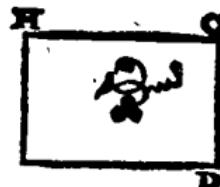
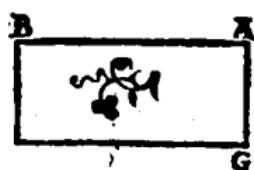
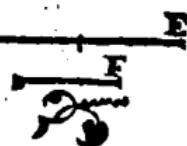
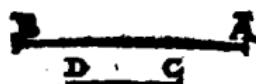
Aequalium, & vnum angulum vni æqualem habentium triangulorum reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos: & quorum triangulorum vnum angulum vni æqualem habentium reciproca sunt latera, quæ circum æquales angulos, illa sunt æqualia.

Theorema

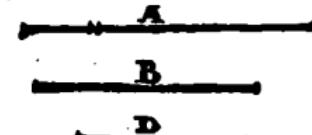
Theorema ii. Propositio 16.

Si quatuor rectæ lineæ proportionales fuerint, quod sub extremis comprehenditur rectangulum, æquale est ei, quod sub medijs comprehenditur rectangulo. Et si sub extremis comprehensum rectangulum æquale fuerit ei, quod sub medijs continetur rectangulo, illæ quatuor rectæ lineæ proportionales erunt.

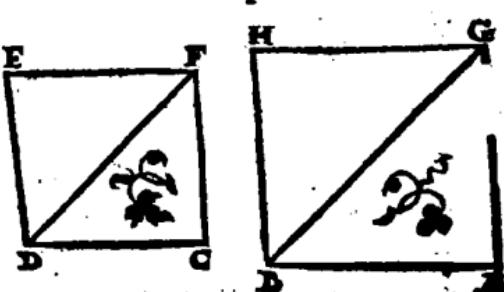
Theorema i2. Propositio 17.

Si tres rectæ lineæ sint proportionales, quod sub extremis comprehenditur rectangulum æquale est ei, quod à media describitur quadrato: & si sub extremis comprehensum rectangulum æquale sit ei quod à media describitur quadrato, illæ tres rectæ lineæ proportionales erunt. G 2 Proble.

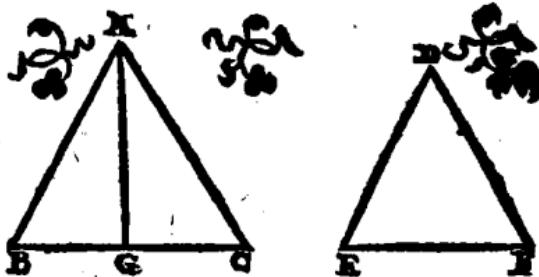
Problema 6. Propositio 18.

A data re-
cta linea,
dato recti-
lineo simi-
le simili-
terque po-
situm re-
ctilineum describere.

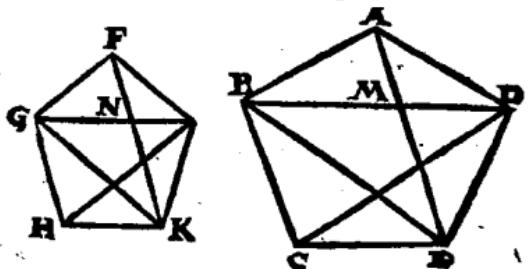
Theorema 13. Propositio 19.

Similia
triangula
inter se
sunt in du-
plicata
ratioē la-
terū ho-
mologorū.

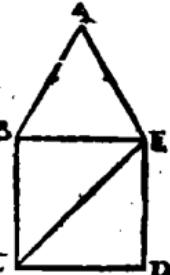

Theorema 14. Propositio 20.

Similia
polygo-
na in si-
milia tri-
angula
diuidun-
tur, & nu-
mero &
qualia,
& homo-
loga to-
tis. Et po-

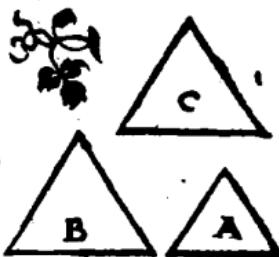

lygona du
plicata
habent eā
inter se ra-
tione, quā
latus ho-
mologum
ad homologum latus.

Theorema 15. Pro- positio 21.

Quæ eidem rectilineo
sunt similia , & inter se
sunt similia.

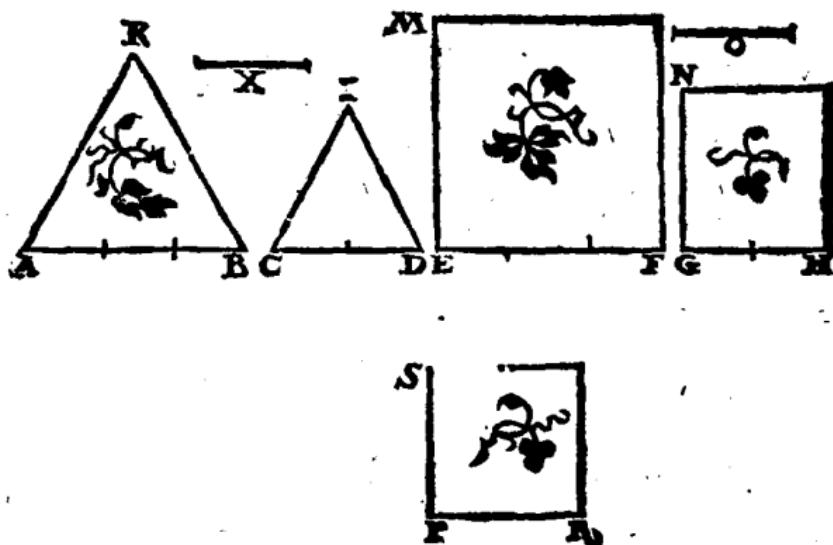

Theorema 16. Pro- positio 22.

Si quatuor rectæ lineæ proportionales fue-
rint: & ab eis rectilinea similia similiterque
descripta proportionalia erint. Et si à rectis
lineis similia similiterque descripta rectili-
nea proportionalia fuerint, ipsæ etiam re-

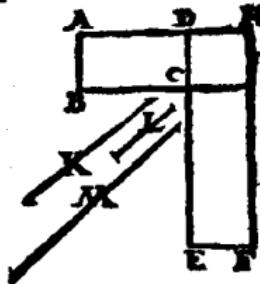
G 3 6x

74. EVCLID. ELEMEN. GEOM.
 Etæ lineæ proportionales erunt.

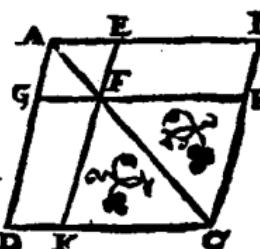

Theorema 17. Propositio 23.

Aequiangula parallelo-
 grammata inter se ratione
 habent eam, quæ ex lateri-
 bus componitur.

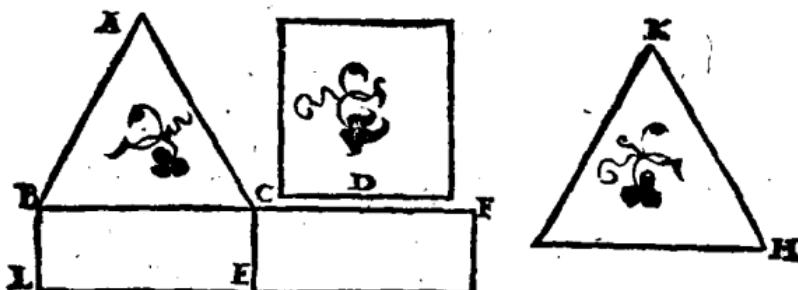
Theorema 18. Pro-
 positio 24.
 In omni parallelogram-
 mo, quæ circa diametrum
 sunt parallelogramma, &
 toti & inter se sunt simi-
 lia.

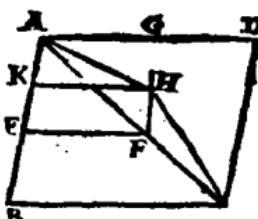
Proble-

Problema 7. Propositio 25.

Dato rectilineo simile, & alteridato æquale idem constituere.

Theorema 19 Pro-
positio 26.

Si à parallelogrammo pa-
rallelogrammum ablatū
sit, & simile toti & simili-
ter positum communem
eum eo habens angulum , hoc circumfan-
dem cum toto diametrum consistit.

Theorema 20. Propositio 27.

Omnium parallelogramorum secundum
eandem rectam lineam applicatorum defi-
cienti-

umq;

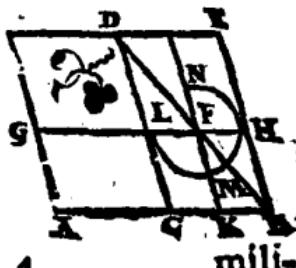
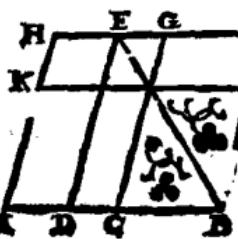
figuris

paral-

lelo-

gram-

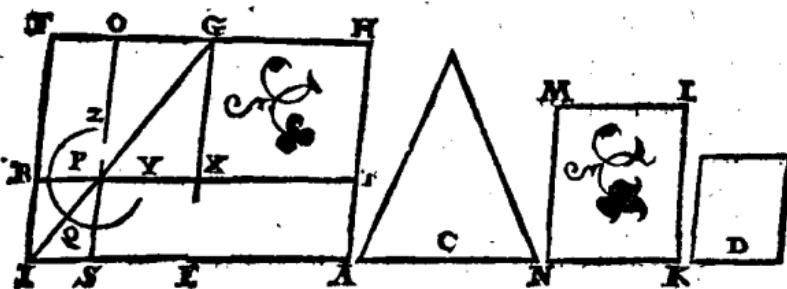
mis si

milibus similiterque positis ei, quod à dimidia describitur, maximum, id est, quod ad dimidiā applicatur parallelogrammū simile existens defectui.

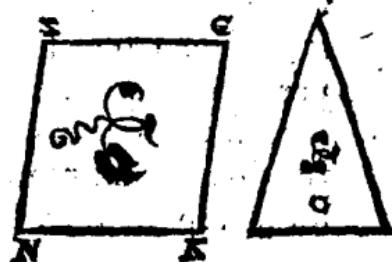
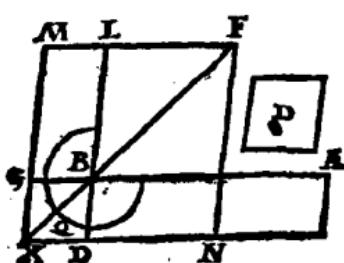
Problema 8. Propositio 28.

Ad datam lineam rectam, dato rectilineo æquale parallelogrammū applicare deficiens figura parallelogramma, quæ similis sit alteri rectilineo dato. Oportet autem datum rectilineum, cui æquale applicandum est, non maius esse eo quod ad dimidiā applicatur, cùm similes sint defectus & eius quod à dimidia describitur, & eius cui simile deesse debet.

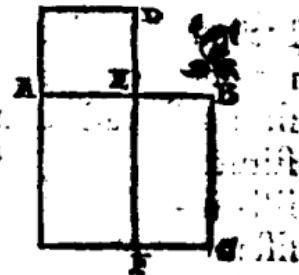
Problema 9. Propositio 29.

Ad dātam rectam lineam, dato rectilineo æquale parallelogrammū applicare, excēdēns figura parallelogramma, quæ similis sit parallelo-

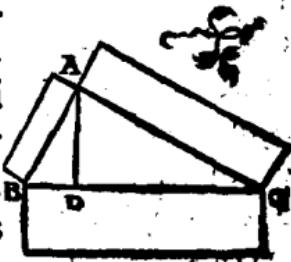
Problema 10. Pro-
positio 30.

Propositam rectam line-
am terminatam, extrema
ac media ratione secare.

Theorema 21. Propositio 31.

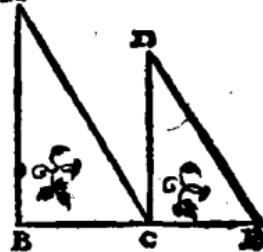
In rectangulis triangulis, figura quævis à la-
tere rectū angulum sub-
tendente descripta æqua-
lis est figuris, quæ priori
illi similes & similiter
positæ à lateribus rectum
angulum continentibus
describuntur.

Theorema 22. Pro-
positio 32.

Si duo triangula, quæ duo latera duobus la-
teribus proportionalia habeant, secundum
G s vauna

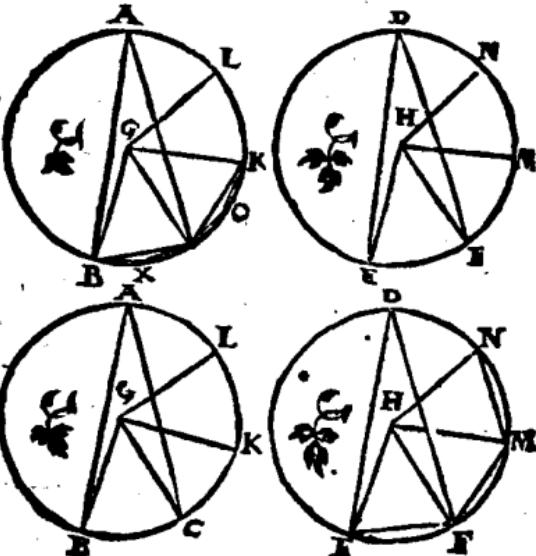
vnum angulum composita fuerint, ita ut homologa eorum latera sint etiam parallelia, tum reliqua illorum triangulorum latera in rectam lineam collocata reperientur.

Theorema 23. Propositio 33.

Inæqualibus circulis anguli eandem habent rationem cum ipsis peripherijs in quibus insistunt, siue ad centra, siue ad peripherias constituti

illis insistant peripherijs. Insuper vero & sectores, quippe qui ad centra consti-

ELEMENTI VI. FINIS.

EVCLIDIS⁷⁹
ELEMENTVM
SEPTIMVM.
DEFINITIONES.

1 Vnitas, est secundum quam entium quod.
que dicitur vnum.

2 Numerus autem, ex vnitatibus composita
multitudo.

3 Pars, est numerus numeri minori maioris,
cum minor metitur maiorem.

4 Partes autem, cum non metitur.

5 Multiplex vero, maior minoris, cum maio-
rem metitur minor.

6 Par numerus est, qui bifariam diuiditur.

7 Impar vero, qui bifariam non diuiditur: vel,
qui vnitate differt a pari.

8 Pariter par numerus est, quem par numerus
metitur per numerum parcm.

9 Pari

39. EVCLID. ELEMENTA. GEOM.

9
Pariter autem impar, est quem par numerus metitur per numerum imparem.

10
Impariter vero impar numerus, est quem impar numerus metitur per numerum imparem.

11
Primus numerus, est quem unitas sola metitur.

12
Primi inter se numeri sunt, quos sola unitas mensura communis metitur.

13
Compositus numerus est, quem numerus quispiam metitur.

14
Compositi autem inter se numeri sunt, quos numerus aliquis mensura communis metitur.

15
Numerus numerum multiplicare dicitur, cum toties compositus fuerit is, qui multiplicatur, quot sunt in illo multiplicante unitates, & procreatus fuerit aliquis.

16
Cum autem duo numeri mutuo se se multiplicantes quempiam faciunt, qui factus erit planus appellabitur, qui vero numeri mutuo se se multiplicariat, illius latera dicentur.

17 Cum

¹⁷
Cùm verò tres numeri mutuò sese multiplicantes quempiam faciunt, qui procreatus erit solidus appellabitur, qui autem numeri mutuò sese multiplicarint, illius latera dicentur.

¹⁸
Quadratus numerus est, qui æqualiter æqualis: vel, qui à duobus æqualibus numeris continetur.

¹⁹
Cubus verò, qui æqualiter æqualis æqualiter. vel, qui à tribus æqualibus numeris continetur,

²⁰
Numeri proportionales sunt, cùm primus secundi, & tertius quarti æquè multiplex est, vel eadem pars, vel eadem partes.

²¹
Similes plani & solidi numeri sunt, qui proportionalia habent latera.

²²
Perfectus numerus est, qui suis ipsis partibus est æqualis.

Theorema i. Propositio i.

Duobus numeris inæqualibus propositis,

32. EVCLID. ELEMENTA GEOM.

tis, si detrahatur semper minor de maiore, alterna quadam subtractione, neque reliquus unquam metiatur precedentem quoad assumpta sit unitas: qui principio propositi sunt numeri primi inter se erunt.

A	
H	C
:	:
F	G
:	:
B	D E

Problema I. Propositio 2.

Duobus numeris datis non primis inter se, maximam eorum communem mensuram reperire.

A	C
E	F
:	:
B	D B D

Problema 2.

Prop. 2.

A	B	C	D	E
8	6	4	2	3

Tribus numeris datis non primis inter se, maximam eorum communem mensuram reperire.

Theorema 2. Propositio 4.

Omnis numerus, cuiusque numeri minor maioris aut pars est, aut partes.

C	C	
		E
:	:	:
A	B	B B D
12	7	6 9 3

Theore-

L I B E R V I I .

Theorema 3. Propo-
positio 5.

Si numerus numeri pars fue-
rit, & alter alterius eadem
pars, & simul uterque vtrius-
que simul eadem pars erit,
quæ vñus est vnius.

C	F
G	H
A B D	C
6 12 4	8

Theor. 4. Prop. 6.

Si numerus sit numeri par-
tes, & alter alterius eadem
partes, & simul uterque v-
triusque simul eadem par-
tes erunt, quæ sunt vñus
vñus.

E	
H	
A C D	F
6 9 8	12
D	

Theorema 5. Propo-
sitio 7.

Si numerus numeri eadē sit pars
quæ detractus detracti, & reli-
quus reliqui eadem parserit, quæ
totus est totius.

B	C
E	G
A	Q
6	15

Theorema 6. Propo-
sitio 8.

Si numerus numeri eadem sint
partes quæ detractus detracti, &
reliquas reliqui eadem partes
erunt, quæ sunt totus totius.

B	D
E	F
L	I
A	C

Theore-

G...M.K...N.H

84 EVCLID. ELEMEN. GEO M.

Theorema 7. Propositio 9.

Si numerus numeri pars sit,
 & alter alterius eadem pars,
 & vicissim quæ pars est vel
 partes primus tertij, eadem :
 pars erit vel eadem partes A. B. D.
 & secundus quarti. 4 8 , 10

Theorema 8. Propositio 10.

Si numerus numeri par-
 tes sint, & alter alterius
 eadem partes, etiam vicis- H
 sim quæ sunt partes aut G
 pars primus tertij, eadem :
 partes erunt vel pars & A C D F
 secundus quarti. 4 6 10 18

Theorema 9. Pro-
 positio 11.

Si quemadmodum se habet totus
 ad totum, ita detractus ad detractū,
 & reliquus ad reliquum ita habebit
 ut totus ad totum.

Theorema 10. Propositio 12.

Si sint quotcunque num- : : :
 ri proportionales, quem- A B C D
 admodum se habet unus 9 6 3 2
 antecedentium ad unum sequentium, ita se
 habe

habebunt omnes antecedentes ad omnes consequentes.

Theorema 11. Propositio 13.

Si quatuor numeri sint : : : :
proportionales, & vicis A B C D
sim proportionales erunt. 12 4 9 3

Theorema 12. Propositio 14.

Si sint quotcun- : : : : : :
que numeri & a- A B C D E F
lij illis æquales 12 6 3 8 4 2
multitudine, qui bini sumantur & in eadem
ratione: etiam ex æqualitate in eadem ratio-
ne erunt.

Theorema 13. Propositio 15.

Si vnitas numerum quem-		F
pjam metiatur, aliter vero	C	L
numerus alium quendam	H	K
numerum æquem metiatur,	G	E
& vicissim vnitas tertium	A B	D
numerum æquem metietur, A	3	6
atque secundus quartum.		

Theorema 14. Pro-
positio 16.

Si duo numeri mu- : : : :
tuò sese multipli- E A B C D
cantes faciant ali- 1 2 4 8 8
quos, qui ex illis geniti fuerint, inter se æqua-
les erunt. H Theo-

Theorema 15. Propositio 17.

Si numerus duos numeros multiplicans faciat aliquos, qui ex illis procreati sunt, eandem rationem habebunt, quam multiplicati.

Theorema 16. Propositio 18.

Si duo numeri numerum quempiam multiplicantes faciant alios, geniti ex illis eandem habebunt rationem, quam illum multiplicarunt.

Theorema 17. Propositio 19.

Si quatuor numeri sint proportionales, qui ex primo & quarto fit, æqualis erit ei qui ex secundo & tertio: & si qui ex primo & quarto fit numerus æqualis sit ei qui ex secundo & tertio, illi quatuor numeri proportionales erunt. 6 : 4 : : 3 : 2 : 12 : 18

Theorema 18. Propositio 20.

Si tres numeri sint proportionales, qui ab extremis continetur æqualis est ei qui à medio

dio efficitur. Et si qui ab ex- :
 tremis continetur æqualis sit A B C
 ei qui à medio describitur, 9 6 4
 illi tres numeri proportiona- :
 les erunt. D
 6

Theorema 19. Pro-
 positio 21.

Minimi numeri omnium,
 qui eandem cum eis ratio- D L
 nem habent, æqualiter me- : H
 tiuntur numeros eandem G : E A B
 rationem habentes, maior C : 3 8 6
 quidem maiorem, minor 4
 verò minorem.

Theorema 20. Propositio 22.

Si tres sint numeri & alij multitudine illis
 æquales, qui bini sumantur & in eadem ra-
 tione, sit autem perturbata eorum propor-
 tio, etiam ex æ- : : : : :
 qualitate in ea- A B C D E F
 dem ratione e- 6 4 3 12 8 6
 sunt.

Theorema 21. Propositio 23.

Primi inter se numeri minimi sunt omnium
 eandem cum eis ra- : : : :
 tionem habentiū. A B E C D
 5 6 2 4 3
 H 2 Theo-

22 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 22. Propositio 24.

Minimi numeri omni : : : : :
usm eandem cum eis ra- A B C D E
tionem habetium, pri- 8 6 4 3 2
mi sunt inter se.

Theorema 23. Propositio 25.

Si duo numeri sint primi inter se, qui alter-
utrum illorum metitur : : : :
numerus, is ad reliquum A B C D
primus erit. 6 7 3 4

Theorema 24. Propositio 26.

Si duo numeri ad quem :
piam numerum primi 3
sint, ad eundem primus B
is quoque futurus est, : : : : :
qui ab illis productus A C D E F
fuerit. 5 5 5 3 2

Theorema 25. Pro-

positio 27.

Si duo numeri primi sint inter : : :
se, qui ab uno eorum gignitur, A C D
ad reliquum primus erit. 7 6 3

Theorema 26. Propositio 28.

Si duo numeri ad duos numeros ambo ad
vtrunque primi sint, : : : : :
& qui ex eis gignen- A B E C D F
tur, primi inter se e- 3 5 15 2 4 8
sunt.

Theore-

Theorema 27. Propositio 29.

Si duo numeri primi sint inter se, & multiplicans uterque se ipsum procreet aliquem, qui ex ijs producti fuerint, primi inter se erunt. Quod si numeri initio proppositi multiplicantes eos qui producti sunt, effecerint aliquos, hi quoque inter se primi erunt, & circa extreemos idem hoc :

A	C	E	B	D	F
3	6	47	4	16	63

semper eueniet.

Theorema 28. Propositio 30.

Si duo numeri primi sint inter se, etiam simul uterque ad utrumque illorum primus erit. Et si simul uterque ad unum aliquem eorum primus sit, etiam qui initio positi sunt numeri, primi inter se erunt.

A	B	D
7	5	4

Theorema 29. Propositio 31.

Omnis primus numerus ad omnem numerum quem non metitur, primus est.

A	B	C
7	10	5

Theorema 30. Propositio 32.

Si duo numeri sese mutuo multiplicantes faciant aliquem, hunc aut ab illis productum metatur primus quidam numerus, is alterum etiam metitur eorum qui initio positi erant.

A	B	C	D	E
2	6	12	3	4

90 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 31. Propositio 33.

Omnem compositum nume-	:	:	:
rum aliquis primus metitur.	A	B	C
	27	9	3

Theorema 32. Propositio 34.

Omnis numerus aut primus est,	:	:	:
aut cum aliquis primus metitur.	A	A	
	3	6	3

Problema 3. Propo-
sitio 35.

Numeris datis quotcunque, reperire minimos omnium qui eandem cum illis rationem habeant.

A	B	C	D	E	F	G	H	K	I	M
6	3	12	2	3	4	6	2	3	4	3

Problema 4. Pro-
positio 36.

B	C	D	E	F
A	12	8	4	5
7				

Duobus numeris
datis, reperire quē
quem illi minimū
metiantur nume-
rum.

E	C	D	G	H
F	9	12	9	5
6				

Theo-

Theorema 33. Propositio 37.

Si duo numeri numerum
quempiam metiantur, &
minimus quem illi meti-
untur eundem metietur.

				F
A	B	E	C	
2	3	6	12	

Problema 5. Pro-
positio 38.
Tribus numeris da-
tis reperire quem
minimum numerū
illi metiantur.

A	B	C	D	E
3	4	6	12	8
A	B	C	D	E F

Theorema 34. Propositio 39.

Si numerum quispiam numerus metiatur,
mensus partem habe-
bit metienti cogno-
minem.

A	B	C	D	
12	4	3	8	

Theorema 35. Propositio 40.

Si numerus partem habuerit quamlibet, il-
lum metietur numerus
parti cognominis.

A	B	C	D	
8	4	2	8	

Problema 6. Propositio 41.

Numerum reperire,
qui minimus cum A B C G H
sit, datas habeat 2 3 4 12 10
partes.

ELEMENTI VII. FINIS.

92

EVCLIDIS ELEMENTVM OCTAVVM.

Theorema 1. Propositio 1.

Si sint quotcunq; numeri deinceps proportionales, quorum extremi sint inter se primi, minimi sunt A B C D E F G H omnium 3 4 9 12 18 27 36 49 eandem cum eis rationem habentium.

Problema 1. Propositio 1.

Numeros reperire deinceps proportionales minimos, quotcunque iussit quispiam in data ratione.

$$\begin{array}{ccccccccc} \vdots & \vdots \\ A & B & C & D & E & F & G & H & K \\ 3 & 4 & 9 & 12 & 16 & 27 & 36 & 49 & 64 \end{array}$$

Theorema 2. Propositio 3.

Conuersa primæ.

Si sint quoteunque numeri deinceps proportionales minimi habentium eandem cum eis rationem, illorum extremi sunt inter se primi.

$$\begin{array}{ccccccccc} \vdots & \vdots \\ A & B & C & D & E & F & G & H & K L M N O \\ 27 & 16 & 43 & 64 & 3 & 4 & 9 & 12 & 16 27 36 49 64 \end{array}$$

Proble-

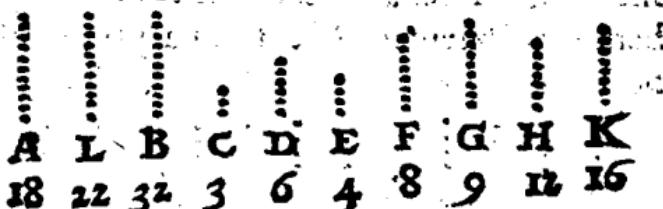
Problema 2. Propositio 4.

Rationibus datis quotcunque in minimis numeris reperire numeros deinceps minimos in datis rationibus.

Theorema 3. Propositio 5.

Plani numeri rationem inter se habent ex lateribus compositam:

Theorema 4. Propositio 6.

Si sint quotlibet numeri deinceps proportionales, primus autem secundum non metitur, neque aliis quispiam vilum metetur.

Theorema 5. Pro-

positio 7.

Si sint quoscunque numeri deinceps proportionales, primus autem extremum metiatur, is etiam secundum metietur.

A	B	C	D
4	6	12	24

Theorema 6. Pro-

positio 8.

Si inter duos numeros medij continua proportione incident numeri, quot inter eos medij continua proportione incident numeri, tot & inter alios eandem cum illis habentes rationes medij continua proportione incident.

A	C	D	B	G	H	K	L	C	M	N	F
4	9	27	81	1	3	9	27	2	6	18	54

Theorema 7. Propositio 9.

Si duo numeri sint inter se primi, & inter eos medij continua proportione incident numeri, quot inter illos medij continua proportione incident numeri, totidem & inter utrumque eorum ac unitatem deinceps medij continua proportione incident.

A	M	H	E	F	N	C	K	X	G	D	L	O	S
27	27	9	36	3	36	1	12	48	4	48	16	64	64

Theo-

Theorema 8. Propositio 10.

Si inter duos numeros & unitatem continuè proportionales incident numeri, quot inter utrumque ipsorum & unitatem deinceps medij continua proportione A : K : L : B
 incident numeri, toti- E 36 H 48 : B
 dem & inter 9 D 12 F 16 64.
 illos medij 3 C 4
 continua pro-
 portione incident.

Theorema 9. Propositio 11.

Duorum quadratorum numerorum unus medius proportionalis est numerus: & quadratus ad quadratum duplicatam A C E D B
 habet lateris ad la- 9 3 12 4 16
 tus rationem.

Theorema 10. Propositio 12.

Duorum cuborum numerorum duo medij proportionales sunt numeri: & cubus ad cubum triplicatam habet lateris ad latus ratio- nem.

A	H	K	B	C	D	E	F	G
9	36	48	64	3	4	9	12	16

Theo-

96 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema ii. Propositio 13.

Si sint quotlibet numeri deinceps proportionales, & multiplicans quisque seipsum faciat aliquos, qui ab illis producti fuerint, proportionales erunt: & si numeri primū positi ex suo in procreatos ductu faciant aliquos, ipsi quoque proportionales erunt.

C												
B												
A	D	L	E	X	F	G	M	N	H	O	P	K
14	4	8	16	32	64	8	16	32	64	128	256	512

Theorema 12. Propositio 14.

Si quadratus numerus quadratum numerum metiatur, & latus unius metietur latus alterius. Et si unus quadrati latus A metiatur latus alterius 9, & quadratus quadratum metietur.

Theorema 13. Propositio 15.

Si cubus numerus cubum numerum metiatur, & latus unius metietur alterius latus. Et si latus unius cubi latus alterius metiatur, tunc

tum cubus cubum metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	H	K	B	C	D	E	F	G
8	16	28	64	2	4	4	8	16

Theorema 14. Propositio 16.

Si quadratus numerus quadratum numerum non metiatur, neque latus vnius metietur alterius latus. Et si latus vnius quadrati non metiatur latus alterius, neque quadratus quadratum metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮
A	B	C	D
9	16	3	4

Theorema 15. Propositio 17.

Si cubus numerus cubum numerum non metiatur, neque latus vnius latus alterius metietur. Et si latus cubi alicuius latus alterius non metietur, neque cubus cubum metietur.

⋮	⋮	⋮	⋮
A	B	C	D
8	27	9	ii

Theorema 16. Propositio 18.

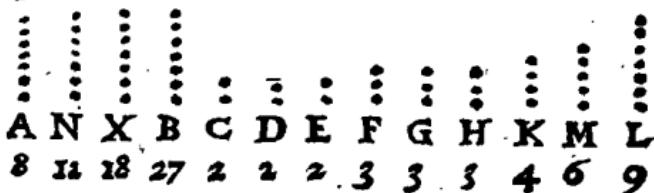
Duorum similium planorum numerorum unus medius proportionalis est numerus: & planus ad planum dupl. cattin habet literis homologis

⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
A	G	B	C	D	E	F
ii	ii	27	2	6	3	9

93 EVCLID. ELEMENTA. GEOM.
logi ad latus homologum rationem.

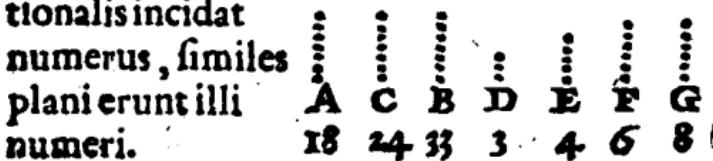
Theorema 17. Propositio 19.

Inter duos similes numeros solidos, duo medij proportionales incidunt numeri: & solidus ad similem solidum triplicatam rationem habet lateris homologi ad latus homologum.

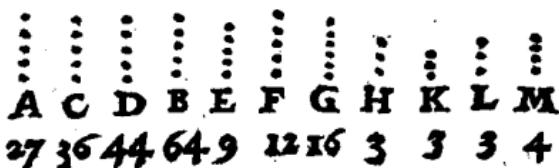
Theorema 18. Propositio 20.

Si inter duos numeros unus medius proportionalis incidat numerus, similes plani erunt illi numeri.

Theorema 19. Propositio 21.

Si inter duos numeros duo medij proportionales incident numeri, similes solidi sunt illi numeri.

Theo-

Theorema 20. Propositio 22.

Si tres numeri deinceps sint proportionales, primus autem sit quadratus, & tertius quadratus erit.

A	B	D
9	15	25

Theorema 21. Propositio 23.

Si quatuor numeri deinceps sint proportionales, primus autem sit cubus, & quartus cubus erit.

A	B	C	D
8	12	18	27

Theorema 22. Propositio 24.

Si duo numeri rationem habeant inter se, quam quadratus numerus ad quadratum numerum, primus autem sit quadratus, & secundus quadratus erit.

A	B	C	D
4	6	9	16
24	36		

Theorema 23. Propositio 25.

Si numeri duo rationem inter se habeant, quam cubus numerus ad cubum numerum, primus autem cubus sit, & secundus cubus erit.

A	E	F	B	C	D
8	12	18	27	64	95
				140	216

Theo-

200 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 24. Pro-
positio 26.

Similes plani numeri rationem inter se ha-
bent, quam quadratus : : : : : : : : : :
numerus ad quadratum A C B D E F
numerum. 18 24 32 9 12 16

Theorema 25. Pro-
positio 27.

Similes solidi numeri rationem habent inter
se, quam cubus numerus ad cubum nume-
rum.

A	C	D	B	E	F	G	H
36	24	46	54	8	12	18	47

ELEMENTI VIII. FINIS.

E V C L I

EVCLIDIS ELEMENTVM NON V M.

Theorema 1. Propositio 1.

Si duo similes plani numeri mutuò sese multiplicantes quendam productum, quod crecent, productus quadratus erit.

A	E	B	D	C	
4	6	9	16	24	36

Theorema 2. Propositio 2.

Si duo numeri mutuò sese multiplicantes quadratum faciant, illi similes sunt plani.

A	B	D	C	
4	6	9	18	36

Theorema 3. Propositio 3.

Si cubus numerus seipsum multiplicans procreet aliquem, prodigiū ductus cunctas bus erit.

D	D	A	B		
3	4	8	16	32	64

102 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 4. Propositio 4.

Si cubus numerus cubū
numerum multipli- A B D C
cans quendam procre- 8 27 64 216
et, procreatus cubus erit.

Theorema 5. Propositio 5.

Si cubus numerus numerum quendam mul-
tiplicans cubum pro- A B D C
creet, & multiplica- 27 64 729 1729
tus cubus erit.

Theorema 6. Propositio 6.

Si numerus seipsum A B C
multiplicans cubum 27 729 1968;
procreet, & ipse cu-
bus erit.

Theorema 7. Propositio 7.

Si compositus numerus quendam numerū
multiplicans quem- A B C D E
piam procreet, pro- 6 8 48 2 3
ductus solidus erit.

Theorema 8. Propositio 8.

Si ab unitate quotlibet numeri deinceps pro-
portionales sint, tertius ab unitate quadra-
tus est, & unum intermitentes omnes:qua-
rus autem cubus, & duobus intermissis om-
nes:

ines: septimus verò cubus simul & quadratus, & : : : :
 quinque A B C D E F
 intermis- tas. 3 9 27 81 243 729
 sis omnes.

Theorema 9. Propositio 9.

Si ab vnitate sint 531441 F 732969
 quotcunque nu- 59049 E 531441
 meri deinceps 6,61 D 59049
 proportionales, 729 C 556169
 sit autem qua- 81 B 729
 dratus is qui vni- 9 A 81
 tatem sequitur,
 & reliqui omnes
 quadrati erunt.
 Quod si qui vni-
 tatem sequitur
 cubus sit, & reli-
 qui omnes cubi
 erunt.

Vnitas.

Theorema 10. Propositio 10.

Si ab vnitate numeri quotcunque propor-
 tionales sint, non sit autem quadratus is qui
 vnitatem : : : :
 sequitur, A B C D E F
 neq; alias Vni- 3 9 36 81 243 729
 yllus qua- tas. I a nibus

nibus vnum intermittentibus. Quod si qui vnitatem sequitur, cubus non sit, neque aliis vllis cubus erit, demptis quarto ab vnitate a omnibus duos intermittentibus.

Theorema 11. Propositio 11.

Si ab vnitate numeri quotlibet deinceps proportionales sint, minor maiorem metitur per quamplam corum qui in proportionilibus sunt numeris.

A	D	C	D	E
1	2	4	8	16

Theorema 12. Propositio 12.

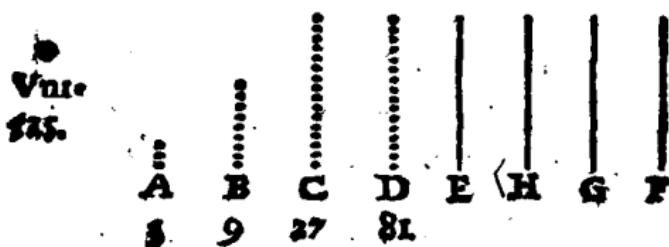
Si ab vnitate quotlibet numeri sint proportionales, quo primorum numerorum ultimum metiuntur, totidem & eum qui vnitati proximus est, metiuntur.

Vni-	A	B	C	D	E	H	G	F
tas.	4	16	64	256	z	8	32	128

Theorema 13. Propositio 13.

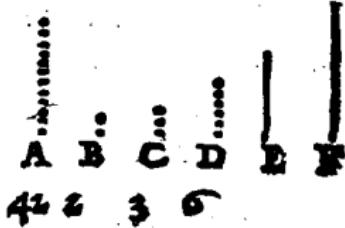
Si ab vnitate sint quotcunque numeri deinceps proportionales, primus autem sit qui vnitatem sequitur, maximum nullus alias metietur.

LIBER IX. 105
tetur, ijs exceptis qui in proportionalibus sunt numeris.

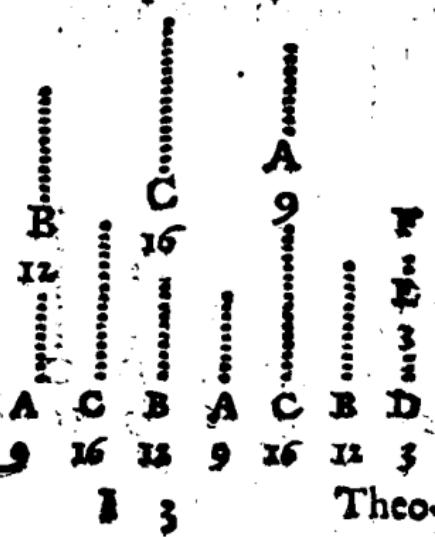
Theorema 14. Propositio 14.

Si minimum numerum primi aliquot numeri metiantur, nullus aliis numeris primis illum metietur; ijs exceptis qui primo metiuntur.

Theorema 15. Propositio 15.

Si tres numeri deinceps proportionalis sint minimi, eadem cum ipsis habentium rationem, duo quilibet compositi ad tertium primi erunt.

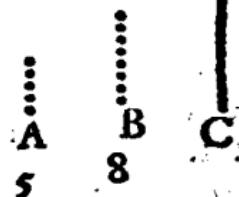

Theo-

106 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

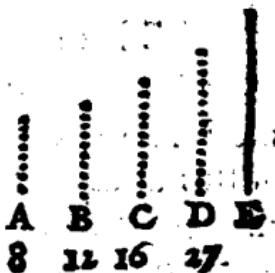
Theorema 16. Propositio 16.

Si duo numeri sint inter se primi, non se habebit quæ admodum primus ad secundum, ita secundus ad quempiam alium.

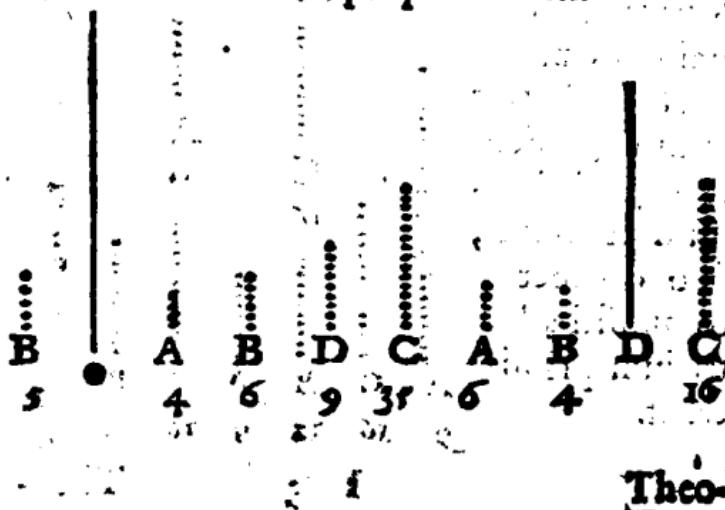
Theorema 17. Propositio 17.

Si sint quotlibet numeri deinceps proportionales, quorum extremi sint inter se primi, non erit quæ admodum primus ad secundum, ita ultimus ad quempiam alium.

Theorema 18. Propositio 18.

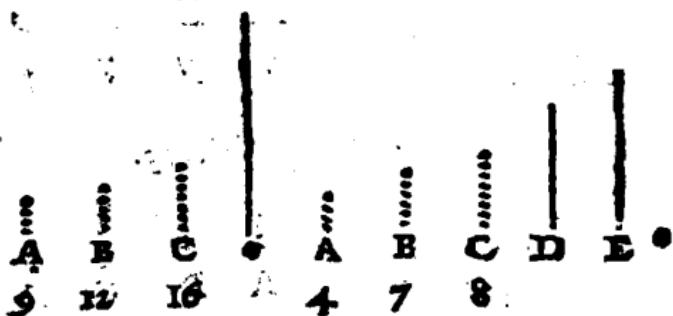
Duobus numeris datis, considerare possitne tertius illis inueniri proportionalis.

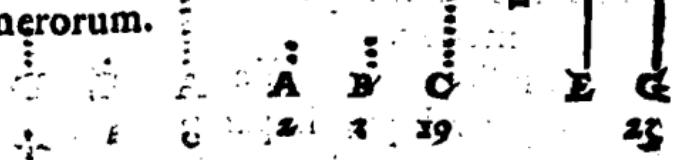
Theo-

Theorema 19. Propositio 19.

Tribus numeris datis, considerare possitne
quartus illis reperiri proportionalis.

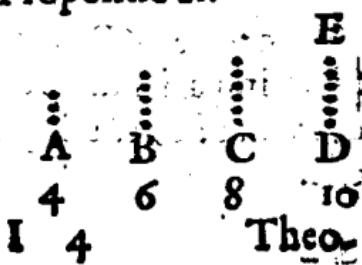
Theorema 20. Propo-
sitio 20.

Primi numeri
plures sunt qua-
cunque proposi-
ta multitudine
primorum nu-
merorum.

Theorema 21. Prōpositio 21.

Si parēs numeri quot
libet compositi sint,
totus est par.

Theor.

Theorema 22. Propositio 22.

Si impares numeri quotlibet compositi sint, sit autem par illorum multitudo, totus par erit.

A	B	C	D	E
5	9	7	5	

Theorema 23. Propositio 23.

Si impares numeri quocunque compositi sint, sit autem impar illorum multitudo, & totus impar erit.

A	B	C	D
5	7	8	1

Theorema 24. Propo-
sitio 24.

Si de pari numero par detractus sit, & reliquus par erit.

A	C	B
6	4	

Theorema 25. Propo-
sitio 25.

Si de pari numero impar detractus sit, & reliquus impar erit.

A	C	D	B
8	1	4	

Theorema 26. Propositio 26.

Si de impari numero impar detractus sit, & reliquus par erit.

A	C	D	B
4	6	5	

Theo-

Theorema 27. Propo-
sitio 27.

Si ab imparinumero par abla-
tus sit, reliquus impar erit. A D C

21 3 4 4

Theorema 28. Propo-
sitio 28.

Si impar numerus parem
multiplicans, procreet que-
piam, procreatus par erit. A B C

4 12

Theorema 29. Propo-
sitio 29.

Si impar numerus imparem
numerum multiplicas que-
dam procreet, procreatus
impar erit. A B C

3 5 15

Theorema 30. Propo-
sitio 30.

Si impar numerus parem nu-
merum metiatur, & illius di-
midium metietur. A C B

3 6 18

Theorema 31. Propo-
sitio 31.

Si impar numerus ad nu-
merum quempiam primus
sit, & ad illius duplum pri-
mus erit. A B C D

3 6 12 16

I 5 Theo.

Theorema 32. Pro-

positio 32.

Numerorum, qui à vni-
binario dupli sunt, fas.
vnusquisque pariter
par est tantum.

A	B	C	D
2	4	8	16

Theorema 33. Pro-

positio 33.

Si numerus dimidium impar habeat,
pariter impar est tantum.

A
20

Theorema 34. Propo-

sitio 34.

Si par numerus nec sit duplus à bina-
rio, nec dimidium impar habeat, pa-
riter par est. & pariter impar.

A
20

Theorema 35. Pro-

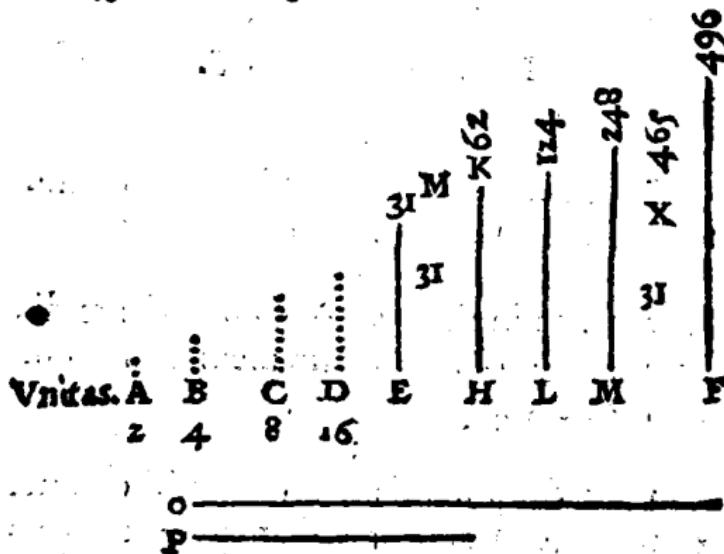
positio 35.

Si sint quotlibet numeri de-
inceps proportionales, detra-
hantur attentè de secundo &
ultimo æquales ipsi primo,
erit quemadmodum secundi
excessus ad primum, ita ultri-
mi excessus ad omnes qui
ultimo antecedunt.

P	4	K
C	4	G
D	B	D
4	4	16
		16

Theorema 36. Propositio 36.

Si ab unitate numeri quotlibet deinceps expositi sunt in duplice proportione quoad totus compositus primus factus sit, isque totus in ultimum multiplicatus quempiam procreet, procreat perfectus erit.

ELEMENTI IX. FINIS.

E V C L I

112

EVCLIDIS ELEMENTVM DECIMVM.

DEFINITIONES.

1 Commensurabiles magnitudines dicuntur illæ, quæ eadem mensura metiuntur.

2 Incommensurabiles verò magnitudines dicuntur hæ, quarum nullam mensuram communem contingit repetiri.

3 Lineæ rectæ potentia commensurabiles sunt, quarum quadrata una eadem superficies siue area metitur.

4 Incommensurabiles verò lineæ sunt, quarū quadrata, quæ mediatur arpa communis, reperiri nulla potest.

5 Hæc cùm ita sint, ostendi potest quod quantumque linea recta nobis proponatur, existunt etiam aliae lineæ innumerabiles eisdem commensurabiles, aliae item incommensurabiles, hæc quidem longitudine & poten-

potentia: illæ verò potentia tantum. Vocatur igitur linea recta, quantacunque propo-
natur, ῥητή, id est rationalis.

6

Lineæ quoque illi ῥητή commensurabiles si-
ue longitudine & potentia, siue potentia
tantum, vocentur & ipsæ ῥητα, id est ratio-
nales.

7

Quez verò lineæ sunt incommensurabiles il-
li τῆς ῥητῆς, id est primo loco rationali, vocen-
tur ἀλογοι, id est irrationales.

8

Et quadratum quod à linea proposita descri-
bitur, quam ῥητὴν vocari volumus, vocetur
ῥητὸν.

9

Et quæ sunt huic commensurabilia, vocen-
tar ῥητα.

10

Quez verò sunt illi quadrato ῥητῷ scilicet in-
commensurabilia, vocentur ἀλογα, id est
surda.

11

Et lineæ quæ illa incommensurabilia de-
scribunt, vocentur ἀλογοι. Et quidem si illa
incommensurabilia fuerint quadrata, ipsa
eorum latera vocabuntur ἀλογοι lineæ. quod
si quadrata quidem non fuerint, verum alio-
quæpiam superficies siue figuræ rectilineæ,
tunc

114 EVCLID. ELEMENT. GEOM.

tunc verò lineæ illæ quæ describunt quadrata æqualia figuris rectilineis, vocentur *æλογος*.

Theorema i. Propositio i.

Duabus magnitudinibus inæqualibus propositis, si de maiore detrahatur plus dimidio, & rursus de residuo iterum detrahatur plus dimidio, idque semper fiat: relinquetur quadam magnitudo minor altera minore ex duabus propositis.

Theorema 2. Propositio 2.

Duabus magnitudinibus propositis inæqualibus, si detrahatur semper minor de maiore, alterna quadam detractione, neque residuum unquam metiatur id quod ante se metiebatur, incommensurabiles sunt illæ magnitudines.

Problema i. Propositio 3.

Duabus magnitudinibus commensurabilibus datis, maximam ipsarum communem mensuram reperire.

Proble-

Problema 2. Propo-
sitio 4.

Tribus magnitudinibus commen-
surabilibus datis, maximam ipsa-
rū communem mēsuram reperire.

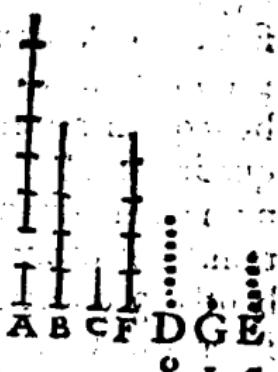
Theorema 3. Propo-
sitio 5.

Commensurabiles magnitudi-
nes inter se proportionem eam
habent, quam habet numerus
ad numerum.

Theorema 4. Pro-
positio 6.

Si duæ magnitudines
proportionem eam ha-
bent inter se quam nu-
merus ad numerum,
commensurabiles sunt
illæ magnitudines.

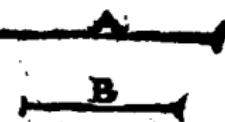
Theore-

Theorema 5. Propo-
sitio 7.

Incommensurabiles magnitu-
dines inter se proportionem
non habent, quam numerus ad
numerum.

Theorema 6. Propo-
sitio 8.

Si duæ magnitudines inter se proportionem non habent quam numerus ad numerū, incommensurabiles illæ sunt magnitudi-
nes.

Theorema 7. Propo-
sitio 9.

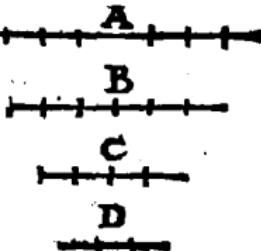
Quadrata, quæ describuntur à rectis lineis lógitudine commé-
surabilibus, inter se proportionem ha-
bent quam numerus quadratus ad alium
numerum quadratum. Ex quadrata ha-
bentia proportionem
inter se quam quadratus numerus ad nume-
rum quadratum, habent quoque latera lon-
gitudine commensurabilia. Quadrata vero
quæ

quæ describuntur à lineis longitudine in-
cōmensurabilibus, proportionē non habent
inter se, quam quadratus numerus ad nume-
rum alium quadratum. Et quadrata non ha-
bentia proportionem inter se quam numerus
quadratus ad numerum quadratum; neque
latera habebunt longitudine commensura-
bilia.

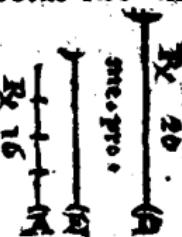
Theorema 8. Propositio 10.

Si quatuor magnitudines fuerint propori-
onales, prima verò secundæ fuerit commen-
surabilis, tertia quoque
quartæ commensurabilis.
erit. quod si prima secun-
dæ fuerit incomensura-
bilis, tertia quoque quar-
tae incomensurabilis
erit.

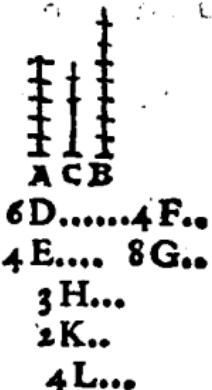
Problema 3. Propositio 11.

Propositæ lineæ rectæ (quam ἐγράψαν vocari
diximus) reperire duas lineas rectas incom-
mensurabiles, hanc quidem
longitudine tantum, illam ve-
rò non longitudine tantum,
sed etiam potentia incommen-
surabilem.

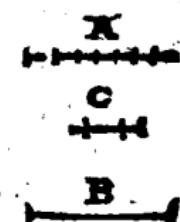
Theorema 9. Pro-
positio 12.

Magnitudines quæ ei-
dē magnitudini sunt
commensurabiles, in-
ter se quoque sunt cō-
mensurabiles.

Theorema 10. Propositio 3.

Si ex duabus magnitudinibus
hæc quidem commensurabilis
sit tertię magnitudini, illa ve-
rò eidem incomensurabilis,
incommensurabiles sunt illæ
duæ magnitudines.

Theorema 11. Propositio 14.

Si duarum magnitudinum commensurabi-
lium altera fuerit incomensurabilis ma-
gnitudini alteri
cuiquam tertię,
reliqua quoque
magnitudo eidē
tertię incōmen-
surabilis erit.

Theorema 12. Propositio 15.

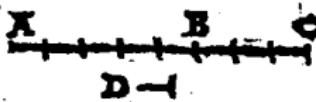
Si quatuor rectæ proportionales fuerint,
posit

possit autem prima plusquam secunda tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine: tertia quoque poterit plusquam quarta tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine. Quod si prima possit plusquam secunda quadrato lineæ sibi longitudine incommensurabilis: tertia quoque poterit plusquam quarta quadrato lineæ sibi incommensurabilis longitudine.

Theorema 13. Propositio 16.

Si duæ magnitudines commensurabiles componantur, tota magnitudo composita singulis partibus commensurabilis erit. quod si tota magnitudo composita alterutri parti commensurabilis fuerit, illæ duæ quoque partes commensurabiles erunt.

Theorema 14. Propositio 17.

Si duæ magnitudines incomensurabiles componantur, ipsa quoque tota magnitudo singulis partibus componentibus incomensurabilis erit. Quod si tota alteri parti incomensurabilis fuerit, illæ quoque primæ magnitudines inter se incomensurabiles erunt.

120 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

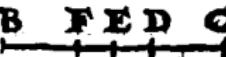
Theorema 15. Propositio 18.

Si fuerint duæ rectæ lineæ inæquales, & quartæ parti quadrati quod describitur à minore, æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua maiore tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus ipsius parallelogrammi: si præterea parallelogrammum sui applicatione diuidat lineam illam in partes inter se commensurabiles longitudine, illa maior linea tanto plus potest quam minor, quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine. Quod si maior plus possit quam minor, tanto quantum est quadratum lineæ sibi commensurabilis longitudine, & præterea quartæ parti quadrati lineæ minoris æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua maiore tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus ipsius parallelogrammi, parallelogrammum sui applicatione diuidit maiorem in partes inter se longitudine commensurabiles.

Theorema 16. Propositio 19.

Si fuerint duæ rectæ inæquales, quartæ atque partem quadrati lineæ minoris æqua-

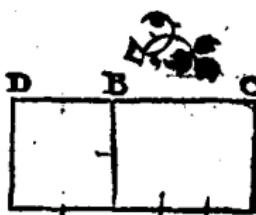
le parallelogrammum secundum lineam maiorem applicetur, ex qua linea tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus eiusdem parallelogrammi: si parallelogrammum præterea sui applicatione diuidat lineam in partes inter se longitudine incomensurabiles, maior illa linea tanto plus potest quam minor, quantum est quadratum lineæ sibi maiori incomensurabilis longitudine. Quod si maior linea tanto plus possit quam minor, quantum est quadratum lineæ incomensurabilis sibi longitudine: & præterea quartæ partii quadrati linea minoris æquale parallelogrammum applicetur secundum maiorem, ex qua tantum excurrat extra latus parallelogrammi, quantum est alterum latus ipius: parallelogrammum sui applicatione diuidit maiorem in partes inter se incomensurabiles longitudines.

Theorema 17. Propo-

sitio 10.

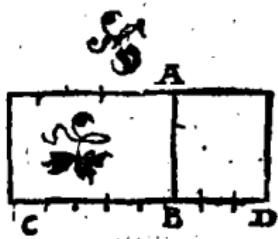
Superficies rectangula contenta ex lineis rectis rationalibus longitudine commensurabilibus se-

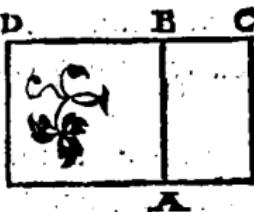
K ; cundū

122 EVCLID. ELEMENT. GEOM.
cundum vnum aliquem modam ex antedi-
ctis, rationalis est.

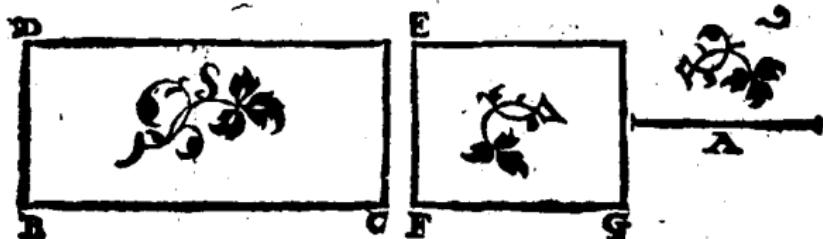
Theorema 18. Propositio 21.
Si rationale secundum li-
neam rationalem applice-
tur, habebit alterum la-
tus lineam rationalem &
commensurabilem longi-
tudine linea cui rationale
parallelogrammum ap-
plicatur.

Theorema 19. Propositio 22.
Superficies rectangula contenta duabus li-
neis rectis rationalibus
potentia tantum comp̄ē-
surabilibus, irrationalis
est. Linea autem quæ il-
lam superficiem potest,
irrationalis & ipsa est: vo-
cetur verò medialis.

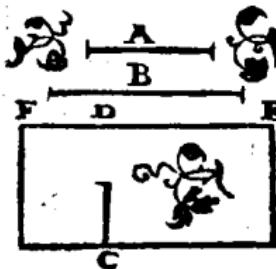
Theorema 20. Propositio 23.
Quadrati lineæ medialis applicati secun-

dum

dum lineam rationalem, alterum latus est linea rationalis, & incom mensurabilis longitudine linea secundum quam applicatur.

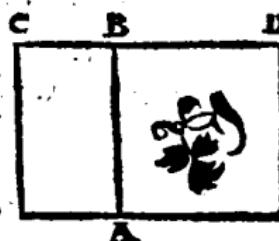
Theorema 21. Propositiō 24.

Linea recta mediali commensurabilis, est ipsa quaque media.

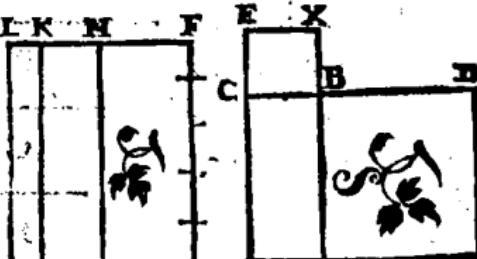
Theorema 22. Propositiō 25.

Parallelogrammū rectangulum contentum ex lineis medialibus longitudine commensurabilibus, mediale est.

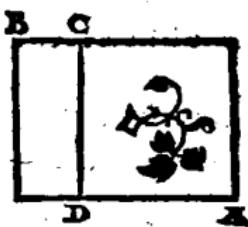
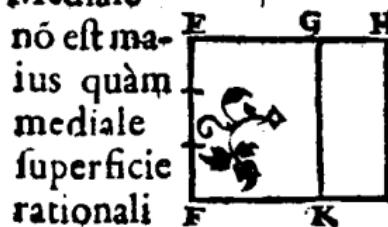
Theorema 23. Propositiō 26.

Parallelogrammum rectangulum comprehensum duabus lineis medialibus potest tantum commensurabilibus, vel rationale est, vel mediale.

Mediale

nō est ma-
ius quām
mediale
superficie
rationali

Problema 4. Pro-
positio 28.

Mediales linea-
e inue-
nire potentia tantūm
commensurabiles ra-
tionale comprehen-
dentes.

A

C

B

D

A

Problema 5. Propo-
sitio 29.

Mediales linea-
e inue-
nire potentia tantūm
commensurabiles me-
diale comprehenden-
dentes.

D

B

C

E

Proble-

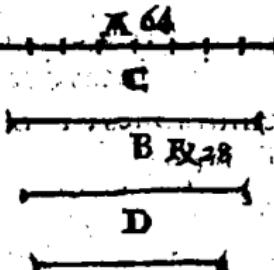
Problema 6. Propositio 30.

Reperire duas rationales potentia tantum commensurabiles huiusmodi, ut maior ex illis possit plus quam minor quadrato linea sibi commensurabilis longitudine.

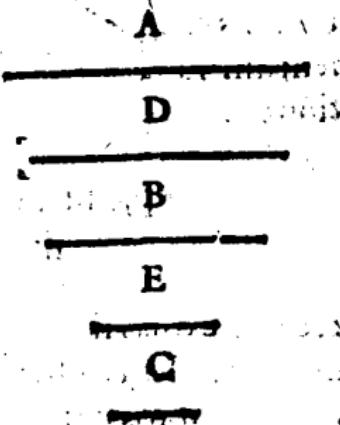
Problema 7. Propositio 31.

Reperire duas lineas mediales potentia tantum commensurabiles rationalem superficiem continentes, tales in qua, ut maior possit plus quam minor quadrato linea sibi commensurabilis longitudine.

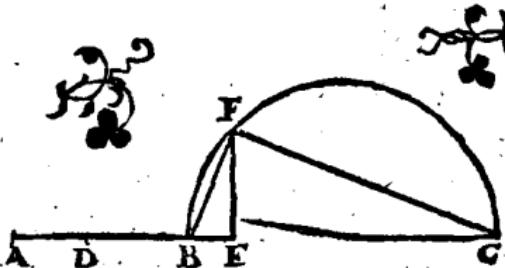
Problema 8. Propositio 32.

Reperire duas lineas mediales potentia tantum commensurabiles medialem superficiem continentes, huiusmodi ut maior plus possit quam minor quadrato linea sibi commensurabilis longitudine.

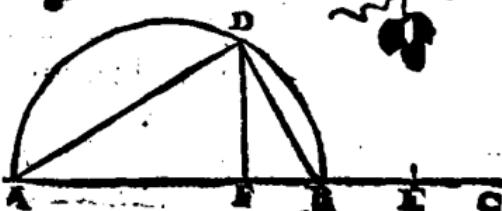
Problema 9. Propositio 33.

Reperire duas rectas potentia incommensurabiles, quarum quadrata simul addita, faciant superficiem rationalem, parallelo grammum, verò ex ipsis contentum sit mediale.

Problema 10. Propositio 34.

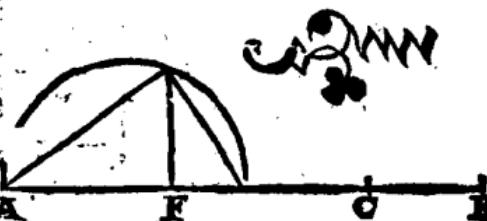
Reperire lineas duas rectas potentia incommensurabiles, conficientes compositum ex ipsis quae quadratis mediali parallelogrammum verò ex ipsis contentum rationale.

Problema 11. Propositio 35.

Reperire duas lineas rectas potentia incommensurabiles, conficientes id quod ex ipsis quadratis componitur mediale, simul que

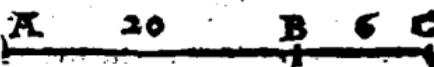
que parallelogrammum ex ipsis contentum,
mediale, quod præterea parallelogrammum
sit in-
cōmen-
surabile
cōposito.
ex qua-
dratis ip-
sarum

PRINCIPIVM SENARIO- rum per compositionem.

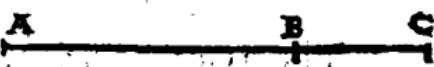
Theorema 25. Propositio 36.

Si duæ rationales potentia tantùm commen-
surabiles componantur, tota linea erit irra-
tionalis. Voc-
tur autem Bi-

Theorema 26. Propositio 37.

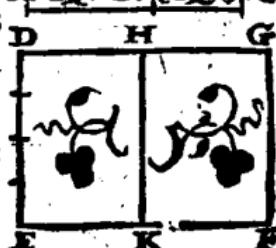
Si duæ mediales potentia tantùm commen-
surabiles rationales continebentes componan-
tur, tota linea est irrationalis,
vocetur autem Bimediale prius.

Theo-

Theorema 27. Propositio 38.

Si duæ mediales potentia tantum commensurabiles mediale continentis componantur, tota linea est irrationalis. vocetur autem Bimediale secundum.

Theorema 28. Propositio 39.

Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, conficientes compositum ex quadratis ipsarum rationale, parallelogrammum vero ex ipsis contentum mediale, tota linea recta est irrationalis. Vocetur autem linea maior.

Theorema 29. Propositio 40.

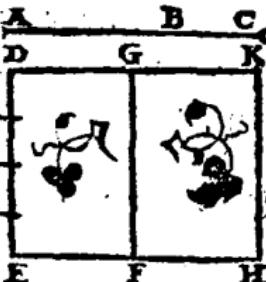
Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, confidentes compositum ex ipsis quadratis mediale, id vero quod fit ex ipsis, rationale, tota linea est irrationalis.

Vocatur autem linea maior potens rationale & mediale.

Theorema 30. Propositio 41.

Si duæ rectæ potentia incommensurabiles componantur, confidentes compositum ex quadratis ipsarum mediale, & quod continetur

netur ex ipsis, mediale, & præterea incommensurable composito ex quadratis ipsis, tota linea est irrationalis. Vocetur autem potens duo media.

Theorema 31. Propositio 42.

Binomium in unico tantum punto dividitur in sua nomina, id est in lineas ex quibus componitur.

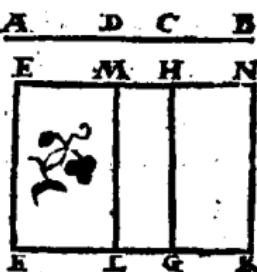
Theorema 32. Propositio 43.

Bimediale prius in unico tantum punto dividitur in sua nomina.

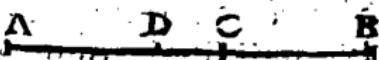
Theorema 33. Propositio 44.

Bimediale secundum in unico tantum punto dividitur in sua nomina.

Theorema 34. Propositio 45.

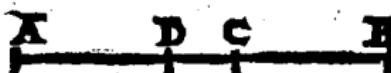
Linea maior in unico tantum punto dividitur in sua nomina.

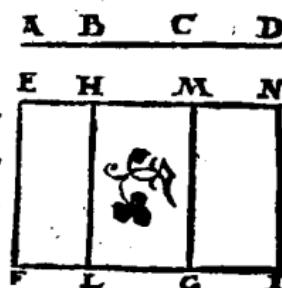
Theo-

Theorema 35. Propositio 46.

Linea potens rationale & mediale in vnico
tantum
puncto
diuiditur in sua nomina.

Theorema 36. Pro-
positio 47.

Linea potens duo media-
lia in vnico tantum pun-
cto diuiditur in sua no-
mina.

DEFINITIONES secundæ.

Proposita linea rationali, & binomio diuiso
in sua nomina, cuius binomij maius no-
men, id est, maior portio possit plusquam
minus nomen quadrato linea sibi, maiori
inquam nominis, commensurabilis longi-
tudine:

1. Si quidem maius nomen fuerit commensu-
rabile longitudine propositæ lineæ rationa-
li, vocetur tota linea Binomium primum.

2

Si vero minus nomen, id est minor portio
Binomij, fuerit commensurabile longitudi-

ne

L I B E R X. 13
ne propositæ lineaæ rationali, vocetur tota li-
nea Binomium secundum:

3

Si verò neutrū nomen fuerit commensu-
rabile longitudine propositæ lineaæ rationali,
vocetur Binomium tertium.

Rursus si maius nomen possit plusquam mi-
nus nomen quadrato lineaæ sibi incom-
mensurabilis longitudine:

4

Si quidem maius nomen est commensurabi-
le longitudine propositæ lineaæ rationali, vo-
cetur tota linea Binomium quartum:

5

Si verò minus nomen fuerit commensurabi-
le longitudine lineaæ rationali, vocetur Bino-
mium quintum:

6

Si verò neutrū nomen fuerit longitudine
commensurabile lineaæ rationali, vocetur il-
la Binomium sextum.

D

Problema 14. Pro-
positio 48.

E 16 F 12 G

H

Rep̄ire Binomium
primum.

12 4
A.....C....B

16

Proble-

132 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

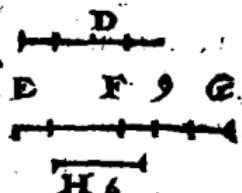
Problema 13. Pro-
positio 49.

9 3

A.....C...B

12

Reperi Binomium se-
cundum.

Problema 14. Pro-
positio 50.

15 5

A.....C....

20

D

Reperi
reBino
mium
tertiū.

Problema 15. Pro-
positio 51.

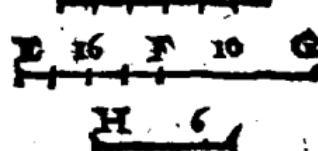
10 6

A.....C.....B

16

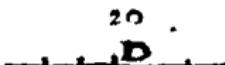
D

Reperi Binomium
quartum.

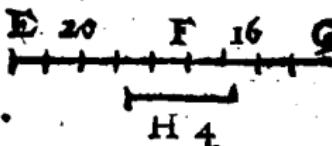

Proble-

Problema 16. Pro-
positio 52. A.....C....
fitio 52. D.....

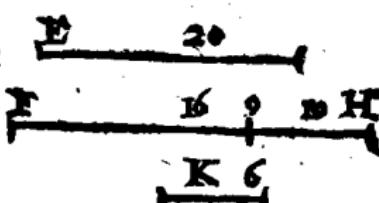

Reperire Binomium
quintum.

Probl. 17. Pro-
positio 53. A.....C.....B
D.....

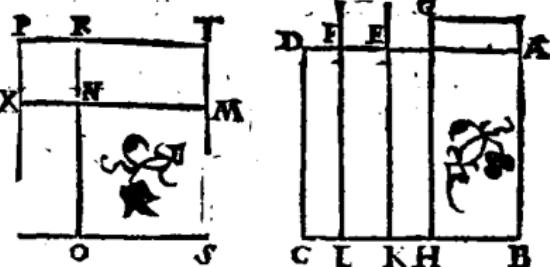
Reperire Binonimū
sextum.

Theorema 37. Propositio 54.

Si superficies contenta fuerit ex rationali &
Bino-

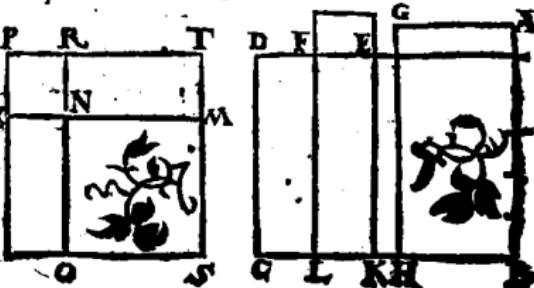
mio pri-
mō, si-
nea quæ
illam su-
perfici-
em po-
test, est irrationalis, quæ Binomium vocatur.

L. Theore-

Theorema 38. Propositio 55.

Si superficies contenta fuerit ex linea rationali & Binomio secundo, linea potens illam superficiem est irrationalis, quæ Bi-mendale primum vocatur.

Theorema 39. Propositio 56.

Si superficies contineatur ex rationali & Bi-

nomio

tertio, li-

nea quæ

illam su-

perfici-

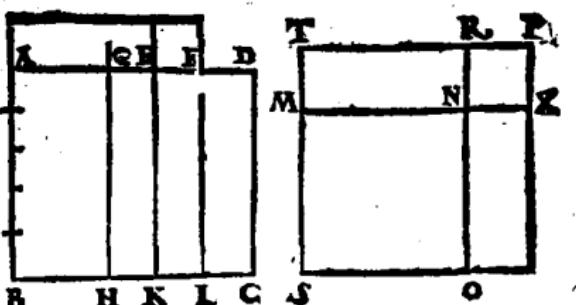
em po-

test, est

irrationalis, quæ dicitur Bi-mendale secundū.

Theorema 40. Propositio 57.

Si su-
perfici-
es con-
tinea-
tur ex
ratio-
nali &
Bino-

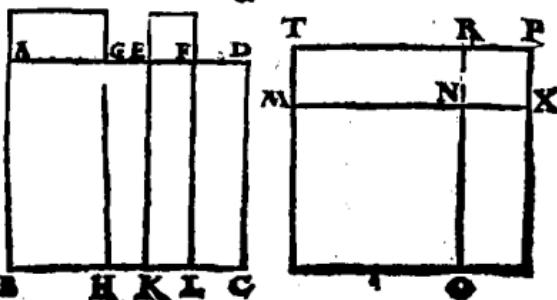

mio

mio quarto, linea potens superficiem illam,
est irrationalis, quæ dicitur maior.

Theorema 41. Pro-
positio 58.

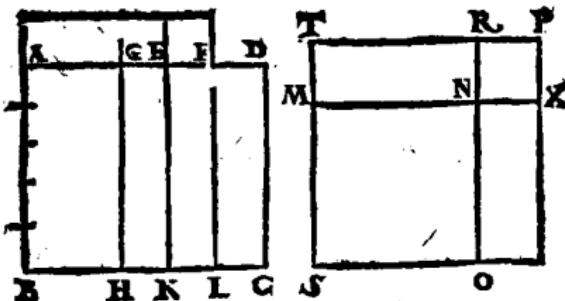
Si superficies contineatur ex rationali & Bi-
nomio quinto, linea quæ illam superficiem
potest
est ir-
ratio-
nal-
nis,
quæ di-
citur
potēs
ratio-
nale & mediale:

Theorema 42 Pro-
positio 59.

Si superficies contineatur ex rationali &
Binomio sexto , linea quæ illam superfici-
em potest est irrationalis , quæ dicitur
L 2 potens

136 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
potensduo media.

Theorema 43. Prop. positiō 60.

Quadratum Binomij secundum lineam rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium primum.

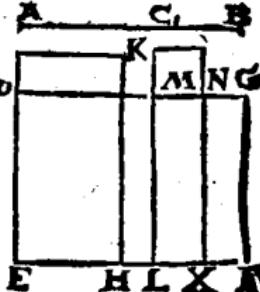
Theorema 44. Prop. positiō 61.

Quadratū Bimedialis primi secundum rationalem lineam applicatum, facit alterum latus Binomium secundum.

Theorema 45. Prop. positiō 62.

Quadratum Bimedialis secundi secundum rationalem applicatū, facit alterū latus Binomiū tertium.

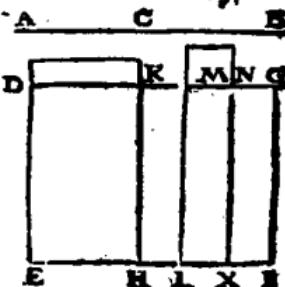

Theo-

Theorema 46. Pro-

positio 63.

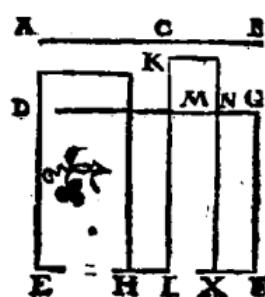
Quadratum lineæ mai-
ris secundum lineam ra-
tionalem applicatum , fa-
cit alterum latus Binomi-
um quartum,

Theorema 47. Pro-

positio 64.

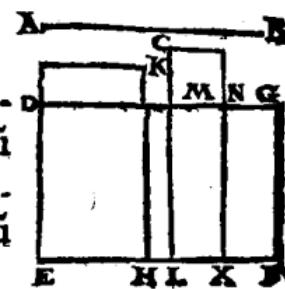
Quadratum lineæ poten-
tis rationale & mediale
secundum rationalem ap-
plicatum, facit alterum la-
tus Binomium quintum.

Theorema 48. Pro-

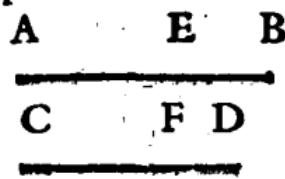
positio 65.

Quadratum lineæ poten-
tis duo medialia secundū
rationalem applicatum, fa-
cit alterum latus Binomiu
sextum.

Theorema 49. Propositio 66.

Linea longitudine com-
mensurabilis Binomio est
& ipsa Binomium eiusdē
ordinis.

138 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 50. Propositio 67.

Linea longitudine com- A E B
mensurabilis alteri bime- —————
dialium, est & ipsa bimedi- B F D
ale etiam eiusdem ordinis. —————

Theorema 51. Propo- A E B
sition 68. —————

Linea commensurabilis C F D
lineæ maiori, est & ipsa —————
maior.

Theorema 52. Propositio 69.

Linea commensurabilis lineæ potenti ratio-
nale & mediale, est & A E B
ipsa linea potens ratio- —————
nale & mediale. C F D
—————

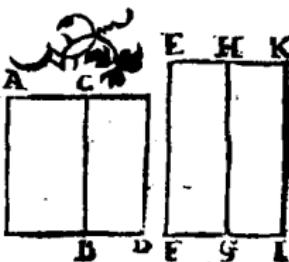
Theorema 53. Propositio 70.

Linea commensurabi-
lis lineæ potenti duo A E B
medialia, est & ipsa li- —————
nea potens duo medi- C F D
alia. —————

Theorema 54. Pro-
positio 71.

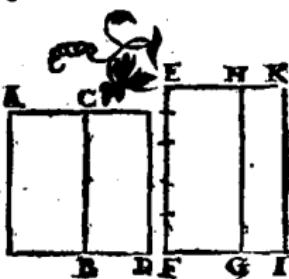
Si duæ superficies rationalis & medialis si-
mul componantur, linea quæ totam superfi-
ciem

ciem compositam potest,
est vna ex quatuor irra-
tionalibus, vel ea quæ di-
citur Binomium, vel bi-
mediale primum, vel li-
nea maior, vel linea po-
tens rationale & mediale.

Theorema 55. Propositio 72.

Si duæ superficies media-
les incommensurabiles si-
mul componantur, frunt
rēliquæ duæ lineæ irra-
tionales, vel bimediale se-
cundum, vel linea potens
duo medialia.

SCHOLIVM.

*Binomium & ceteræ consequentes linea irratio-
nales, neque sunt eadem cum linea mediæ, ne-
que ipsæ inter se.*

Nam quadratum linea mediæ applicatum se-
cundum lineam rationalem, facit alterum latus
lineam rationalem, & longitudine incommensu-
rabilis linea secundum quam applicatur, hoc
est, linea rationali, per 23.

Quadratum verò Binomij secundum rationalem
applicatum, facit alterum latus Binomium pri-
mum, per 60.

140 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Quadratum verò Bimedialis primi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium secundum per 61.

Quadratum verò Bimedialis secundi secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium tertium, per 62.

Quadratum verò linea maioris secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quartum, per 63.

Quadratum verò linea potentis rationale & mediale secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium quintum, per 64.

Quadratum verò linea potentis duo medialia secundum rationalem applicatum, facit alterum latus Binomium sextum, per 65.

Cum igitur dicta latera, qua latitudines vocantur, differant & à prima latitudine, quoniam est rationalis, cum inter se quoque differant, eo quia sunt Binomia diuersorum ordinum: manifestum est ipsas lineas irrationales, differentes esse inter
15°.

SECVN.

L I B E R . X. 141
S E C V N D V S O R D O A L
terius sermonis, qui est de de-
tractione.

Principium senatorium per detractionem.

Theorema 56. Pro-
positio 73.

Si de linea rationali detrahatur rationalis
potentia tantum commensurabilis ipsi to-
ti, residua est irra- A C B
tionalis, vocetur au- \overline{AC} \overline{CB}
tem Residuum.

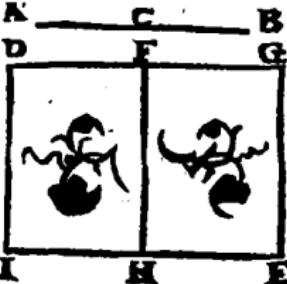
Theorema 57. Pro-
positio 74.

Si de linea medioli detrahatur mediolis po-
tentia tantum commensurabilis toti linea,
quæ verò detracta est cum tota contineat su-
perficiem rationalem, residua est irratio-
nalis. Vocetur au- A C B
tem Residuum \overline{AC} \overline{CB}
mediale primum.

Theorema 58. Pro-
positio 75.

Si de linea medioli detrahatur mediolis po-
tentia L s tentia

tentia tantum commen.^A
surabilis toti, quæ verò
detracta est, cùm tota con-
tineat superficiem media-
lem, reliqua est irrationa-
lis. Vocetur autem Resi-
duum mediale secundū.

Theorema 57. Propo-
sitio 76.

Si de linea recta detrahatur recta potentia
incommensurabilis toti, compositum au-
tem ex quadratis totius lineæ & lineæ de-
tractæ sit rationale, parallelogramnum ve-
rò ex iisdem contentum sit mediale, reliqua
linea erit irrationalis. A C B
Vocetur autem linea ——————
minor.

Theorema 58. Propo-
sitio 77.

Si de linea recta detrahatur recta poten-
tia

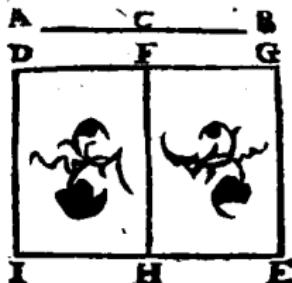
tia incomensurabilis toti linea \bar{e} , compositum autem ex quadratis totius & linea \bar{e} detractae sit mediale, parallelogrammum vero bis ex eisdem contentum sit rationale, reliqua linea est irrationalis. Vocetur autem linea faciens cum superficie rationali totam superficiem medialem.

A C B

Theorema 59. Propo-
sitio 78.

Si de linea recta detrahatur recta potentia incomensurabilis toti linea \bar{e} , compositum autem ex quadratis totius & linea \bar{e} detractae sit mediale, parallelogrammum vero bis ex ijsdem sit etiam mediale: præterea sint quadrata ipsarum incomensurabilia parallelogrammo bis ex ijsdem contento, reliqua linea est irrationalis. Vocetur autem linea faciens cum superficie

ficie mediali
totam super-
ficiem medi-
lem.

Theorema 60. Propositio 79.

Residuo vnica tantum linea recta coniungi-
tur rationalis, po- A B C D
tentia tantum com- ——————
mensurabilis toti lineaꝝ.

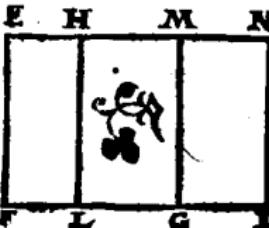
Theorema 61. Propositio 80.

Residuo mediali primo vnica tantum linea
coniungitur medialis, potentia tantum com-
mensurabilis toti, A B C D
ipsa cum tota conti- ——————
nens rationale.

Theorema 62. Pro-
positio 81.

Residuo mediali secun-
do vnica tantum coniun-
gitur medialis, potenti-
tantum commensurabilia
toti ipsa cum tota conti-
nens mediale.

A B C D

Theorema 63. Propositio 82.

Lineaꝝ minori vnica tantum recta coniungi-
tur

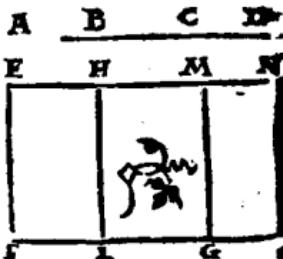
tur potentia incommensurabilis toti, faciens cum tota compositum ex quadratis ipsarum rationale, id A B C D verò parallelogrammum, quod bis ex ipsis fit, mediale.

Theorema 64. Propositio 83.

Lineæ facienti cum superficie rationali totam superficiem medialem, vniqa tantum coniungitur linea recta potentia incommensurabilis toti, faciens autem cum tota compositum ex quadratis ipsarum, mediale. id verò quod fit A B C D bis ex ipsis, ratio- nale.

Theorema 65. Propositio 84.

Lineæ cum mediali superficie facienti totam superficiem medialem, vniqa tantum coniungitur linea potentia toti incommensurabilis, faciens cum tota compositum ex quadratis ipsarum mediale, id verò quod fit bis ex ipsis etiam mediale, & præterea faciens compositum ex quadratis ipsarum incommensurabile ei quod fit bis ex ipsis.

DEFINI-

146 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
DEFINITIONES
TERTIAE.

Proposita linea rationali & residuo.

1

Si quidem tota, nempe composita ex ipso re-
siduo & linea illi coniuncta, plus potest
quam coniuncta, quadrato lineæ sibi cō-
mensurabilis longitudine, fueritque tota
longitudine commensurabilis lineæ pro-
positæ rationali, residuum ipsum vocetur
Residuum primum.

2

Si verò coniuncta fuerit longitudine com-
mensurabilis rationali, ipsa autem tota
plus possit quam coniuncta, quadrato li-
neæ sibi longitudinae commensurabilis,
residuum vocetur Residuum secundum.

3

Si verò neutra linearum fuerit longitudine
commensurabilis rationali, possit autem
ipsa tota plusquam coniuncta, quadrato
lineæ sibi longitudine commensurabilis,
vocetur Residuum tertium.

Rursus si tota possit plus quam coniun-
cta, quadrato lineæ sibi longitudine incom-
mensurabilis.

4

Et quidem si tota fuerit longitudine com-
mensu-

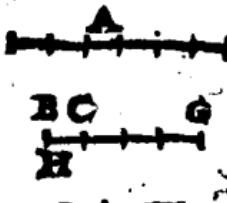
mensurabilis ipsi rationali, vocetur Residuum quartum.

Si verò coniuncta fuerit longitudine commensurabilis rationali, & tota plus possit quam coniuncta, quadrato lineaè sibi longitudine incomensurabilis, vocetur Residuum quintum.

6

Si verò neutra linearum fuerit commensurabilis longitudine ipsi rationali, fuerit quæ tota potentior quam coniuncta, quadrato lineaè sibi longitudine incomensurabilis, vocetur Residuum sextum.

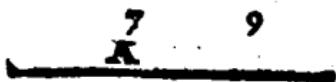
Problema 18. Propositio 85.

Reperire primum Residuum.

D.....F.....E

Problema 19. Propositio 86.

Reperire secundum Residuum.

D.....F.....E

27

9

Proble-

148 EVCLID. ELEMENT. GEOM.

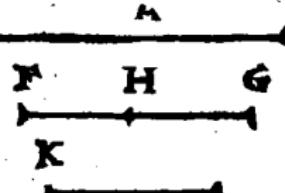
E.....

Problema 20. Pro-
positio 87.

21

B.....D.....C

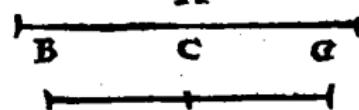
9 7

Reperire tertium Re-
siduum.

Probl. 21. Pro-
positio 88.

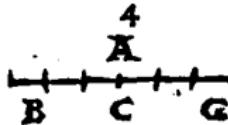
A

Reperire quar-
tum Residuum. D.....F....E

Problema 22. Pro-
positio 89.

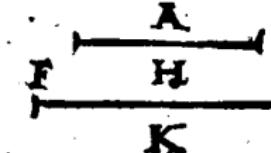
16

Reperire quintum Re-
siduum. D.....F....E

25 7

Problema 23. Pro-
positio 90.

Reperire sextum Resi-
duum. E.....

Theore- B.....D.....C

15

18

7

Theorema 66. Propositio 91.

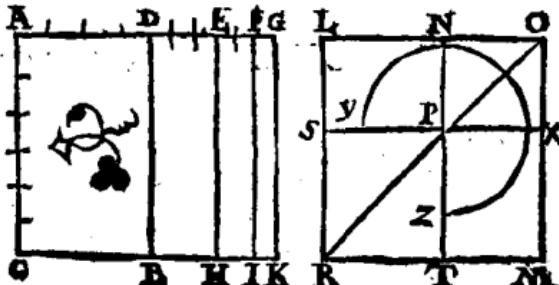
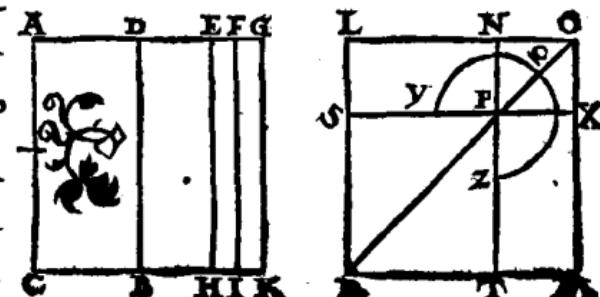
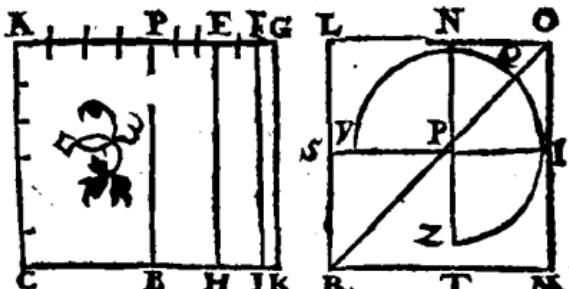
Si superficies contineatur ex linea rationali & residuo primo, linea quæ illam superficiē potest, est residuum.

Theorema 67. Propositio 92.

Si superficies contineatur ex linea rationali & residuo secundo, linea quæ illam superficiē em potest, est residuum in meale primum.

Theorema 68. Propositio 93.

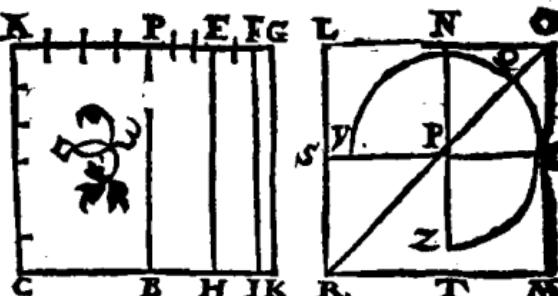
Si superficies contineatur ex linea rationali & residuo tertio

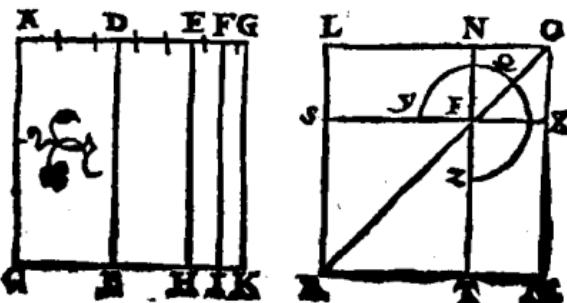
M. tio

150. EVCLID. ELEMENTA GEOM.
tio, linea quæ illam superficiem potest est re-
siduum mediale secundum.

Theorema 69. Propositio 94.
Si superficies contineatur ex linea rationali
& residuo
duo
quarto,
linea quæ
illam su-
perfici-
em po-
test, est linea minor.

Theorema 70. Propositio 95.
Si superficies contineatur ex linea rationali
& residuo quinto, linea quæ illam superfici-
em potest est ea quæ dicitur cum rationa-
li su-
perfi-
cie fa-
ciens
totam
media-
lem.

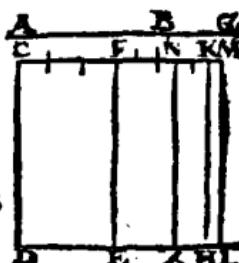
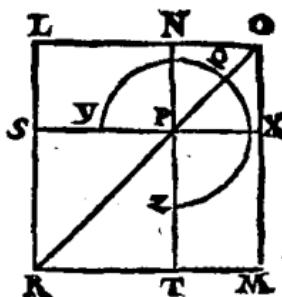

Theorema 71. Pro-
positio 96.
Si superficies contineatur ex linea rationali
&c

& residuo sexto, linea quæ illam superficiem potest, X D E F G est ea quæ dicuntur facies cum media li su- perficie totam medialem.

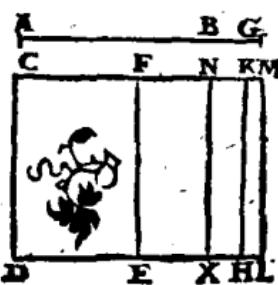
Theorema 72. Pro-
positio 97.

Quadratum residui secun-
dum lineam rationalem ap-
PLICATUM, facit alterum latus
residuum primum.

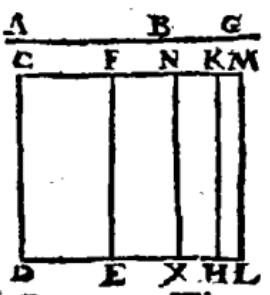
Theorema 73. Pro-
positio 98.

Quadratum residui me-
dialis primi secundum ra-
tionalem applicatum, fa-
cit alterum latus residuum
secundum.

Theorema 74. Pro-
positio 99.

Quadratum residui medi-
alis secundi secundum ra-
tionalem applicatum, fa-
cit alterum latus residuum
tertium

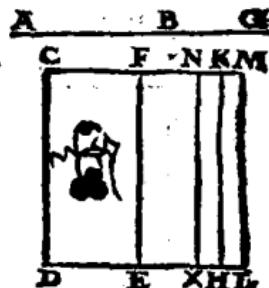
M 2 *

Theo-

Theorema 75. Propo-

sition 100.

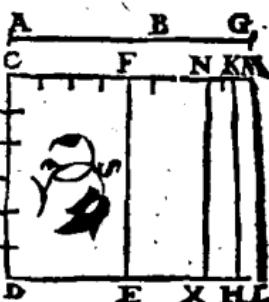
Quadratum lineæ minoris secundum rationale applicatum, facit alterum latus residuum quartum.

Theorema 76. Pro-

positio 101.

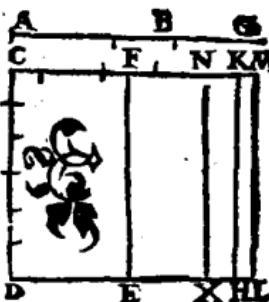
Quadratum lineæ cum rationali superficie facientis totam medialem, secundum rationale applicatum, facit alterum latus residuum quintum.

Theorema 77. Pro-

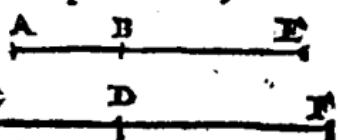
positio 102.

Quadratum lineæ cum mediiali superficie facientis totam medialem, secundum rationale applicatum, facit alterum latus residuum sextum.

Theorema 78. Propositio 103.

Linea residuo commensurabilis longitudine, est & ipsa residuum, & eiusdem ordinis.

Theorema 79. Propositio 104.

Linea commensurabilis residuo medioli, est

&

& ipsa residuum mediale, & eiusdem ordinis.

Theorema 80. Propositio 105.

Linea commensurabilis linea minori, est & ipsa linea minor.

Theorema 81. Propositio 106.

Linea commensurabilis linea cum rationali superficie facienti totam medialem, est & ipsa linea cum rationali superficie faciens totam medialem.

Theorema 82. Propositio 107.

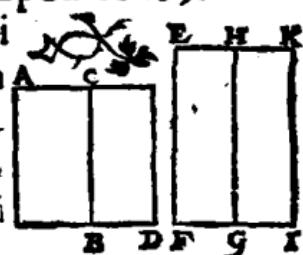
Linea commensurabilis linea cum mediali superficie facienti totam medialem, est & ipsa cum mediali superficie faciens totam medialem.

Theorema 83. Propositio 108.

Si de superficie rationali detrahatur superficies mediælis, linea quæ reliquam superficiem potest, est alterutra ex duabus irrationalibus, aut residuum, aut linea minor.

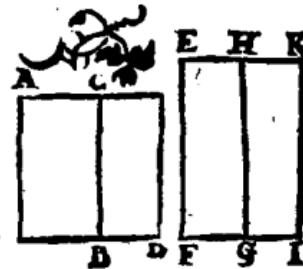
Theorema 84. Propositio 109.

Si de superficie mediali detrahatur superficies rationalis, aliæ duæ irrationales fiunt, aut residuum mediale primum, aut cū rationali superficiem faciens totam medialem.

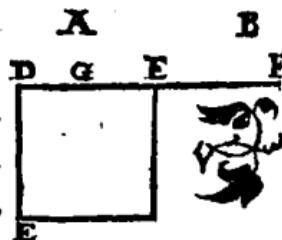
Theorema 85. Propositio 110.

Si de superficie mediali detrahatur superficies medialis quæ sit incommensurabilis toti, reliquæ duæ fiunt irrationales, aut residuum mediale secundum, aut cū mediali superficie facies totam medialem.

Theorema 86. Propositio 111.

Linea quæ Residuum dicitur, non est eadem cum ea quæ dicitur Binomiū.

SCHO-

Linea qua Residuum dicitur, & cetera quinque eam consequentes irrationales, neque linea media nisi neque sibi ipse inter se sunt eadem. Nam quadratum linea medialis secundum rationalem applicatum, facit alterum latus, rationalem lineam longitudine incommensurabilem ei, secundum quam applicatur per 23. Quadratum verò residui secundum rationalem applicatum, facit alterum latus residuum pri- mum per 97.

Quadratum verò residui medialis primi secun- dum rationalem applicatum, facit alterum la- tus residuum secundum per 98.

Quadratum verò residui medialis secundi, facit alterum latus residuum tertium per 99.

Quadratum verò linea minoris, facit alterum latus residuum quartum per 100.

Quadratum verò linea cum rationali superficie facientis totam medialem, facit alterum latus residuum quintum per 101.

Quadratum verò linea cum mediali superficie facientis totam medialem, secundum rationa- lem applicatum, facit alterum latus residuum sextum per 102.

Cum igitur dicta latera, que sunt latitudines cu- isque parallelogrammi unicuique quadrato equalis & secundum rationalem applicari, differant & à primo latere, & ipsa inter se (nam à primo differunt, quoniam sunt re-

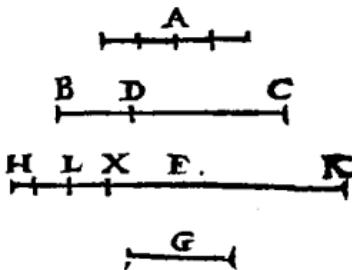
dua non eiusdem ordinis) constat ipsas quoque lineas irrationales inter se differentes esse. Et quoniam demonstratum est, Residuum non esse idem quod Binomium, quadrata autem residui & quinque linearum irrationalium illud consequentium secundum rationalem applicata, faciunt altera latera ex residuis eiusdem ordinis cuius sunt & residua, quorum quadrata applicantur rationali. similiter & quadrata Binomij & quinque linearum irrationalium illud consequentium, secundum rationalem applicata, faciunt altera latera ex Binomis eiusdem ordinis, cuius sunt & Binomia, quorum quadrata applicantur rationali. Ergo linea irrationales que consequuntur Binomium, & que consequuntur residuum, sunt inter se differentes. Quare dicta linea omnes irrationales sunt numero 13.

1	Medialis.	primum.
2	Binomium.	10 Residuum mediale secundum.
3	Bimediale primum.	11 Minor.
4	Bimediale secundū.	12 Faciens cum rationali superficie totam medialem.
5	Maior.	13 Faciens cum mediolis superficie totam medialem.
6	Potens rationale & mediale.	
7	Potens duo medialia.	
8	Residuum.	
9	Residuum mediale	

Theore-

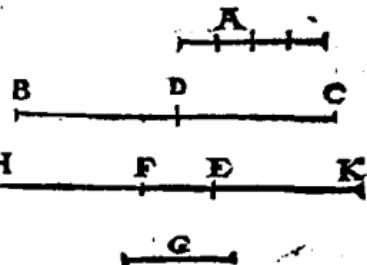
Theorema 87. Propositio 112.

Quadratum lineæ rationalis secundum Binomium applicatū, facit alterum latus residuum, cuius nomina sunt commensurabilia Binomij nominibus, & in eadem proportione: præterea id quod fit Residuum, eundem ordinem retinet quem Binomium.

Theorema 88. Propositio 113.

Quadratum lineæ rationalis secundum residuum applicatum, facit alterum latus Binomium, cuius nomina sunt commensurabilia nominibus residui & in eadem proportione: præterea id quod fit Binomium, est eiusdē ordinis, cuius & Residuum.

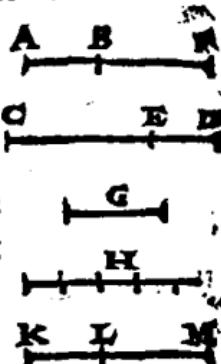

Theorema 89. Propositio 114.

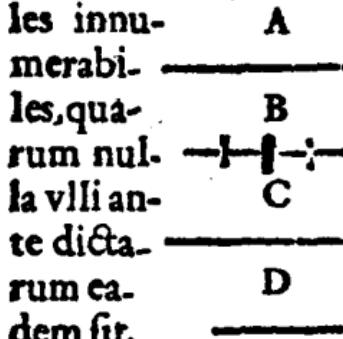
Si parallelogrammum contineatur ex resi-

M 3 due

duo & Binomio, cuius nomina sunt commensurabilis nominibus residui & in eadem proportione, linea quæ illam superficiem potest, est rationalis.

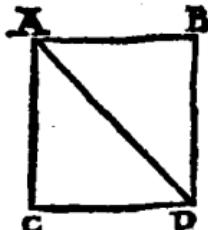

Theorema 90. Propositio 115.
Ex linea mediali nascuntur lineæ irrationales innumerabiles, quærum nullæ vlli antea dictarum eadem fit.

Propositio 116.
Propositum nobis esto demonstrare in figuris quadratis diametrum esse longitudine incommensurabilem ipsi lateri.

E...H...F
G...

159

EVCLIDI'S ELEMENTVM VNDECIMVM, ET SOLIDORVM *primum.*

DEFINITIONES.

I

Solidum, est quod longitudinem, latitudinem, & crassitudinem habet.

2

Solidi autem extremum est superficies.

3

Linea recta est ad planum recta, cum ad rectas omnes lineas, à quibus illa tangitur, quæque in propositio sunt plano, rectos angulos efficit.

4

Planum ad planum rectum est, cum recte lineæ, quæ communi planorum sectioni ad rectos angulos in uno planorum ducuntur, alteri piano ad rectos sunt angulos.

5

Rectæ lineæ ad planum inclinatio, acutus est angulus ipsa intidente linea & adiuncta altera comprehensus, cum à sublimi rectæ illius linea termino deducta fuerit perpendicularis,

laris, atque à punto quod perpendicularis in ipso plano fecerit, ad propositæ illius lineæ **extremum**, quod in eodem est plano, altera recta linea fuerit adiuncta.

6

Plani ad planum inclinatio, acutus est angulus rectis lineis contentus, quæ in utroque planorum ad idem communis sectionis punctum ductæ, rectos ipsi sectioni angulos efficiunt.

7

Planum similiter inclinatum esse ad planum, atque alterum ad alterum dicitur, cum dicti inclinationum anguli inter se sunt æquales.

8

Parallelæ planæ, sunt quæ eodem non incidunt, nec concurrunt.

9

Similes figuræ solidæ, sunt quæ similibus planis, multitudine æqualibus continentur.

10

Aequales & similes figuræ solidæ sunt, quæ similibus planis, multitudine & magnitudine æqualibus continentur.

11

Solidus angulus, est plurium quam duarum linearum, quæ se mutuo contingant, nec in eadem sint superficie, ad omnes lineas inclinatio.

Aliter.

Aliter.

Solidus angulus, est qui pluribus quam duobus planis angulis in eodem non consistentibus piano, sed ad unum punctum collectis, continetur.

¹²

Pyramis, est figura solida quae planis continetur, ab uno piano ad unum punctum collecta.

¹³

Prisma, figura est solida quae planis continetur, quorum aduersa duo sunt & aequalia & similia & parallela, alia vero parallelograma.

¹⁴

Sphæra est figura, quae conuerso circumuerscentem diametrum semicirculo continetur, cum in eundem rursus locum restitutus fuerit, unde moueri cœperat.

¹⁵

Axis autem sphæræ, est quiescens illa linea circum quam semicirculus conuertitur.

¹⁶

Centrum vero Sphæræ est idem, quod & semicirculi.

¹⁷

Diameter autem Sphæræ, est recta quedam linea per centrum ducta, & utrinque à sphæræ superficie terminata.

Conus

18

Conus est figura, quæ conuerso circumquiescens alterum latus eorum quæ rectum angulum continent, orthogonio triangulo continetur, cum in eundem rursus locum illud triangulum restitutum fuerit, vnde moueri coep erat. Atque si quiescens recta linea æqualis sit alteri, quæ circum rectum angulum conuertitur, rectangulus erit **C**onus: si minor, amblygonius: si vero maior oxygonius.

19

Axis autem **C**oni, est quiescens illa linea, circum quam triangulum vertitur.

20

Basis vero **C**oni, circulus est, qui à circundata linea recta describitur.

21

Cylin drus figura est, quæ conuerso circumquiescens alterum latus eorum quæ rectum angulum continent, parallelogrammo orthogonio comprehenditur, cum in eundem rursus locum restitutum fuerit illud parallelogrammum, vnde moueri coep erat.

22

Axis autem **Cylindri**, est quiescens illa recta linea, circum quam parallelogrammū vertitur.

23

Bases vero cylindri, sunt circuli à duobus aduerti-

aduersis lateribus quæ circumaguntur, de-
scripti.

24

Similes cōni & cylindri, sunt quorum & ax-
es & basium diametri proportionales sunt.

25

Cubus est figura solida, quæ sex quadratis
equalibus continetur.

26

Tetraēdum est figura, quæ triangulis quat-
uor æqualibus & æquilateris continetur.

27

Octaēdrum figura est solida, quæ octo trian-
gulis æqualibus & æquilateris continetur.

28

Dodecaēdrum figura est solida, quæ duode-
cim pentagonis æqualibus, æquilateris, &
æquiangularis continetur.

29

Eicosaēdrum figura est solida, quæ triangu-
lis viginti æqualibus & æquilateris contine-
tur.

Theorema I. Pro-
positio I.

Quædam rectæ lineæ pars
in subiecto quidem non A
est plano, quædam vero
in sublimi.

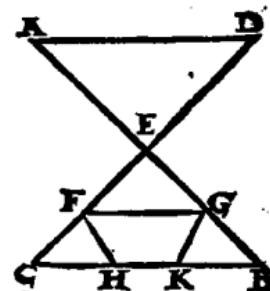

Theore-

№4 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

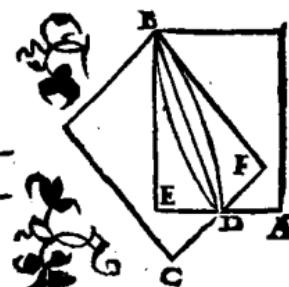
Theorema 2. Pro- positio 2.

Si duæ rectæ lineæ se mu-
tuò secét, in vno sunt pla-
no : atque triangulū om-
ne in vno est plano.

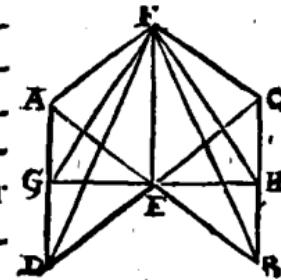
Theorema 3. Pro- positio 3.

Si duo plana se mutuò se-
cét, communis eorum se-
ctio est recta linea.

Theorema 4. Propositio 4.

Si recta linea rectis dua-
bus lineis se mutuò secantib-
us, in communi sectio-
ne ad rectos angulos in-
sistat illa ducto etiam per
ipsas plana ad angulos re-
ctos erit.

Theorema 5. Pro- positio 5.

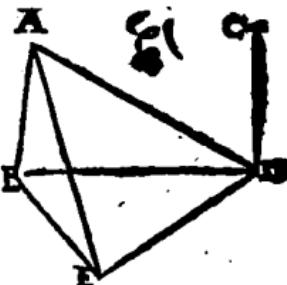
Si recta linea rectis tribus li-
neis se mutuò tangentibus,
in communi sectione ad re-
ctos angulos insistat, illæ tres
rectæ in vno sunt plano.

Theorema 5.

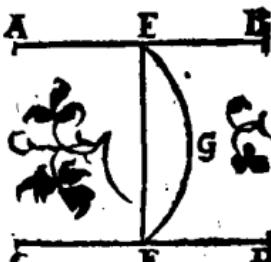
Theorema 6. Propo-
sitio 6.

Si duæ rectæ lineæ eidem
plano ad rectos sint angu-
los, parallelæ erunt illæ
rectæ lineæ.

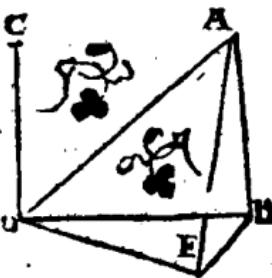
Theorema 7. Propositio 7.

Si duæ sint parallelæ rectæ lineæ, in quarum
utraq[ue] sumpta sint quæ- A E B
libet puncta, illa linea que
ad hæc puncta adiungi-
tur, in eodem est cum pa- C G
rallelis planō.

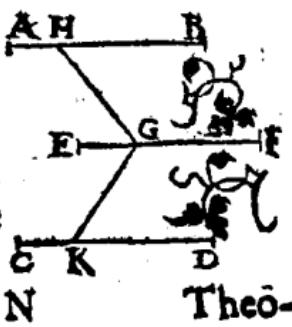
Theorema 8. Pro-
positio 8.

Si duæ sint parallelæ re-
ctæ lineæ, quarum alte-
ra ad rectos cuidam pla-
no sit engulos, & reliqua
eidem plano ad rectos an-
gulos erit.

Theorema 9. Propo-
sitio 9.

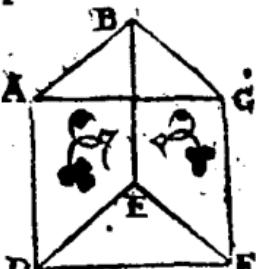
Quæ eidem rectæ lineæ
sunt parallelæ, sed non in
codem cum illa plano, hæ
quoque sunt inter se pa-
rallelae.

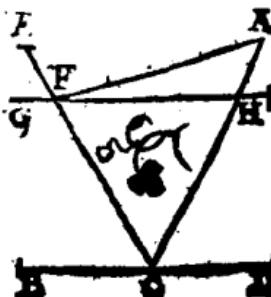
Theō-

Theorema 10. Propositio 10.

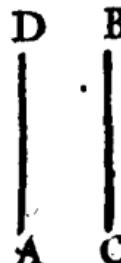
Si duæ rectæ lineæ se mu-
tuò tangentes ad duas re-
ctas se mutuò tangentes
sint parallelæ, non autem
in eodem plano, illæ an-
gulos æquales compre-
hendent.

Problema 1. Pro-
positio 11.

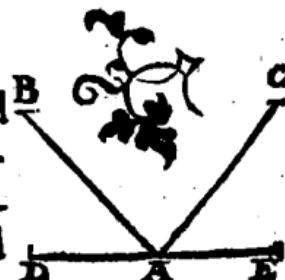
A dato sublimi punto,
in subiectum planum per-
pendicularem rectam li-
neam ducere.

Problema 2. Pro-
positio 12.

Dato plano, à punto quod in illo datum est, ad rectos angulos
rectam lineam excitare.

Theorema 11. Pro-
positio 13.

Dato plano, à punto quod in illo datum est, duæ re-
ctæ lineæ ad rectos angu-
los non excitabuntur ad
easdem partes.

Theo-

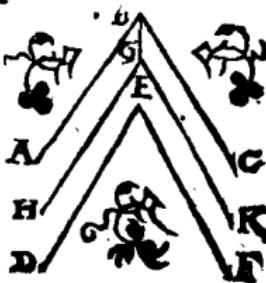
Theorema 12. Propositione 14.

Ad quæ plana, eadem re-
cta linea recta est, illa sunt
parallelæ.

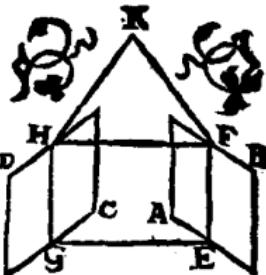
Theorema 13. Propositione 15.

Si duæ rectæ lineæ se mu-
tuò tangentes ad duas re-
ctas se mutuò tangentes
sint parallelæ, non in ea-
dem consistentes plano,
parallelæ sunt quæ per il-
las ducuntur plana.

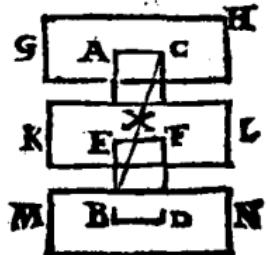
**Theorema 14. Propo-
sitione 16.**

Si duo plana parallela pla-
no quopiam secantur, cō-
munes illorum sectiones
sunt parallelæ.

**Theorema 15. Propo-
sitione 17.**

Si duæ rectæ lineæ paral-
lelis planis secantur, in eas-
dem rationes secabuntur.

N

Theo-

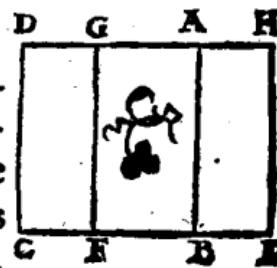
17

180 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

Theorema 16. Propo-

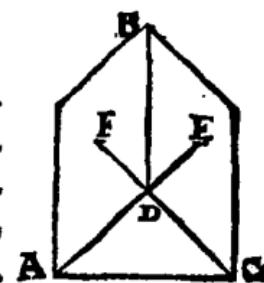
sitio 18.

Si recta linea piano cui-
piam ad rectos sit angu-
los, illa etiam omnia quæ
per ipsam plana, ad rectos
eidem plano angulos e-
runt.

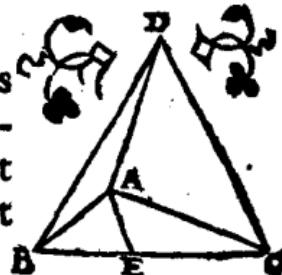
Theorema 17. Propo-
sitio 19.

Si duo plana se mutuò se-
cantia piano cùdant ad re-
ctos sint angulos, commu-
nis etiam illorum sectio
ad rectos eidem plano an-
gulos erit.

Theorema 18 Pro-
positio 20.

Si angulus solidus planis
tribus angulis contine-
tur, ex his duo quilibet
utur assumpti tertio sunt
maiores.

Theorema 19. Pro-
positio 21.

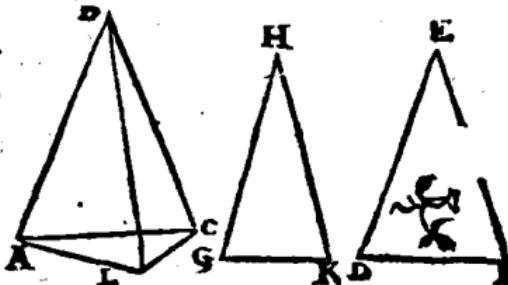
Solidus omnis angulus mi-
noribus continetur, quam
rectis quatuor angulis pla-
nis.

Theo-

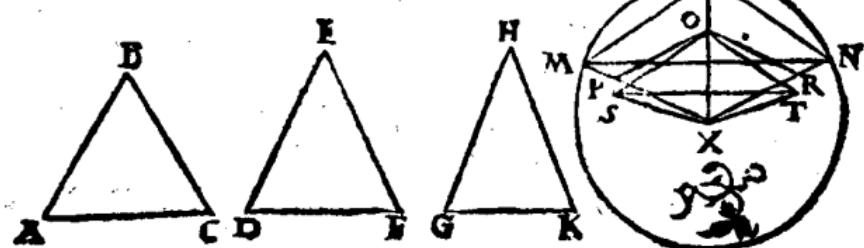
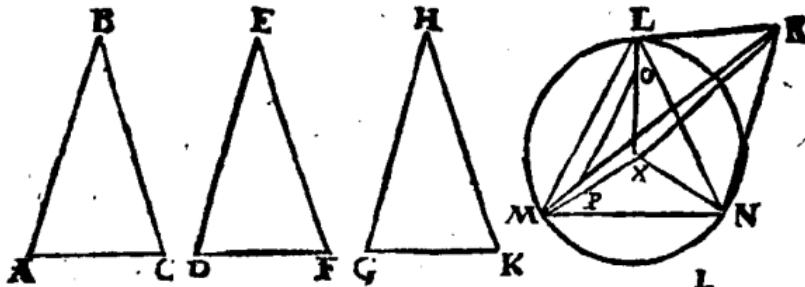
Theorema 20. Propositio 22.

Si plani tres anguli æqualibus rectis contineantur lineis, quorum duo ut libet assumpti, tertio sint maiores, triangulum constitui potest ex lineis æquales, illas rectas contingentiibus.

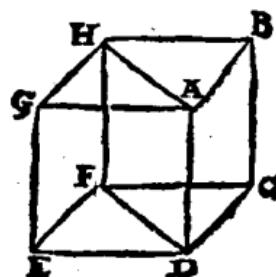
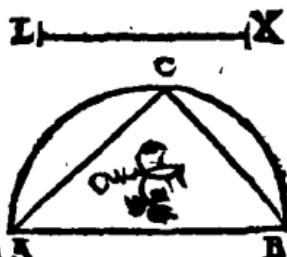
Problema 3. Propositio 23.

Ex planis tribus angulis, quorum duo ut libet assumpti tertio sint maiores, solidum angulum constituere. Decet autem illos tres angulos rectis quatuor esse minores.

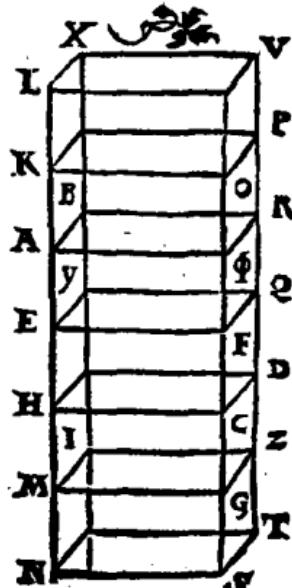
Theorema 21. Pro-
positio 24.

Si solidum parallelis pla-
nis contineatur, aduersa A
illius plana & æqualia
funt & parallelogram-
ma.

Theorema 22. Pro-
positio 25.

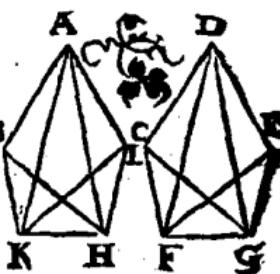
Si solidum parallelis pla-
nis contentum plano se-
cetur aduersis planis pa-
rallelo, erit quemadmo-
dum basis ad basim, ita
solidum ad solidum.

Proble-

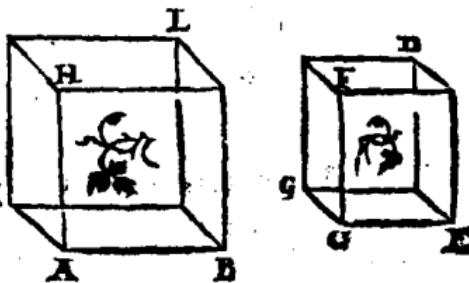
Problema 4. Pro-
positio 26.

Ad datam rectam lineam
ciusque punctum, angu-
lum solidum constituere
solido angulo dato æqua-
lem.

Problema 5. Propositio 27.

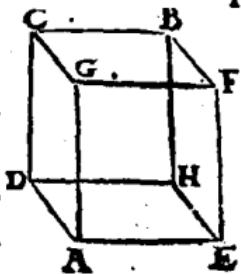
A data recta , dato solido parallelis planis
comprehensō simile & similiter positum so-
lidum
parale-
lis pla-
nis con-
tentum K
descri-
bere.

Theorema 23. Propositio 28.

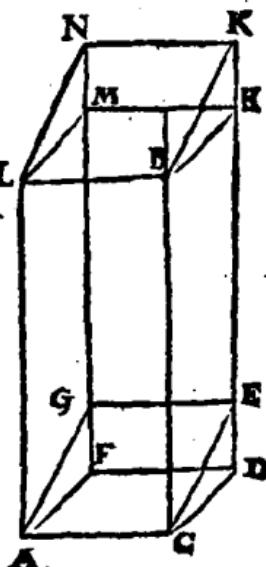
Si solidum parallelis planis comprehensum,
ducto per aduersorum planorum diagonios
plano se-

quum sit,
illud so-
lidū ab
hoc pla-
no bisfa-
riam se-
cabitur:

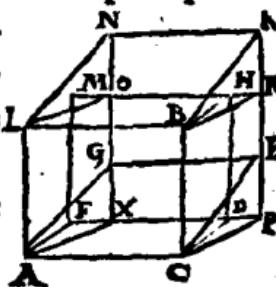

Theorema 34. Pro-
positio 29.

Solida parallelis planis comprehensa, quæ super eandem basim, & in eadē sunt altitudine, quorum insistentes lineæ in ijsdem collocantur rectis lineis, illa sunt inter se æqualia.

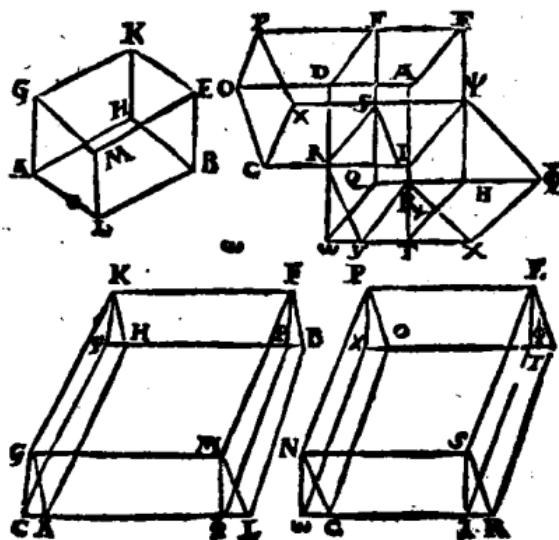
Theorema 25. Pro-
positio 30.

Solida parallelis planis circumscripta, quæ super eandem basim & in eadem sunt altitudine, quorum insistentes lineæ non in ijsdem reperiuntur rectis lineis, illa sunt inter se æqualia.

Theorema 26. Pro-
positio 31.

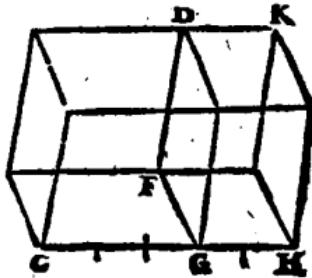
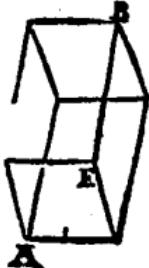
Solida parallelis planis circumscripta, quæ in

in eadē
sunt al-
titudi-
ne, &
qualia
sunt in-
ter se.

Theorema 27. Pro-
positio 32.

Solida parallelis planis circumscripta quæ ei-
usdem
sunt alti-
tudinis,
eam ha-
bent inter
se rationē,
quam ba-
ses.

N 5

Theo-

Theor. 28. Pro-

positio 33.

Similia solida parallelis planis circumscripta habent inter se rationem homologorum laterum triplicatam.

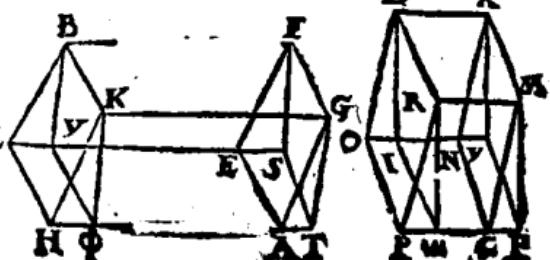
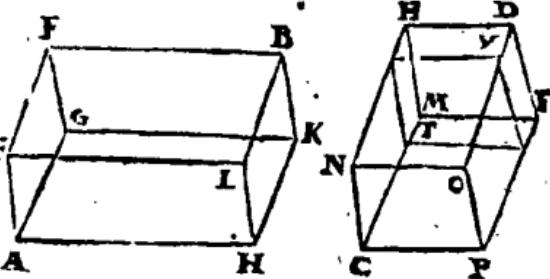
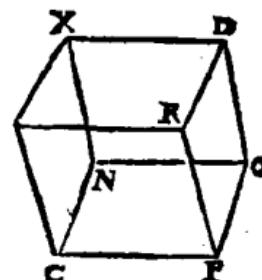
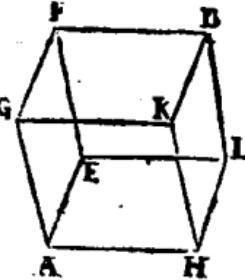
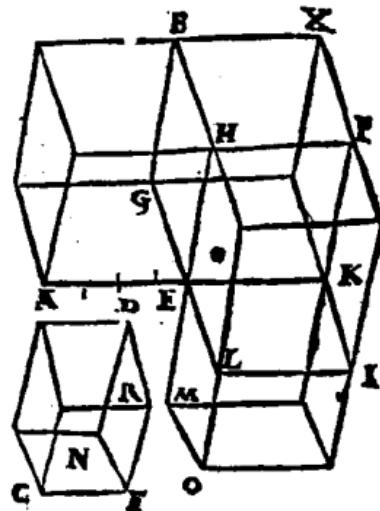
Theor. 29. Pro-

positio 34.

Aequa-
lium so-
lidorum
parale-
lis planis
con-
tentorū

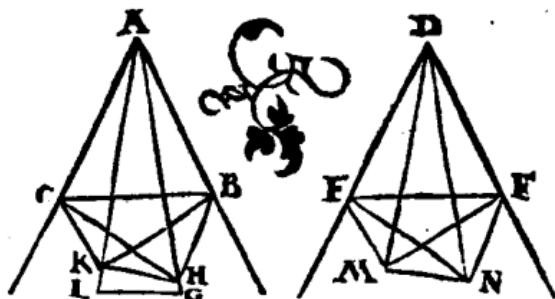
bases cū
altitudi-
nibūs re-
ciprocā-
tur. Et
solida

parale-
lis planis
contēta,
quorum
bases cū
altitudi-

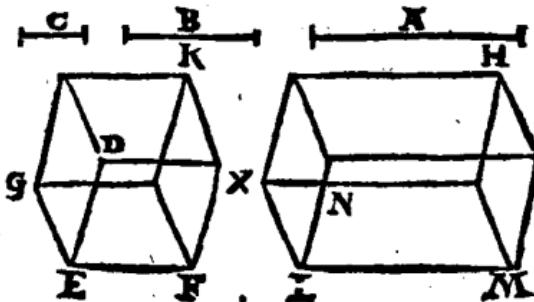
Teorema 30. Propositio 35.

Si duo plani sint anguli æquales, quorum verticibus sublimes rectæ lineæ insistant, quæ cum lineis primò positis angulos continentænt æquales, utrumque utriusque, in sublimibus autem lineis quælibet sumpta sint puncta, & ab his ad plana in quibus consistunt anguli primùm positi, ductæ, sint perpendicularares, ab earum vero punctis, quæ in planis signata fuerint, ad angulos primum positos adiunctæ sint rectæ lineæ, hæc cū sublimibus æquales angulos comprehendent.

Theorema 31. Propositio 36.

Si recte tres lineæ sint proportionales, quod

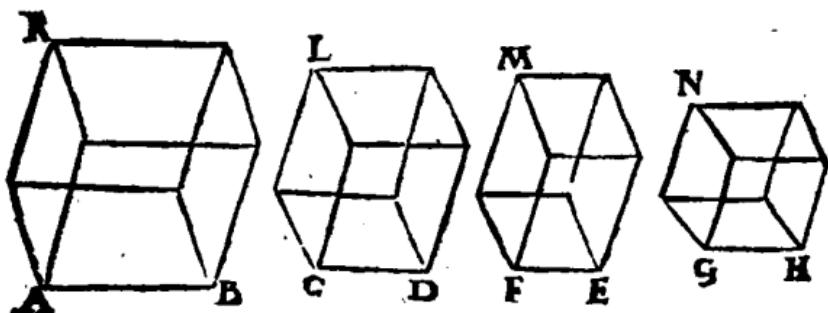

ex

ex his tribus fit solidum parallelis planis contentum, æquale est descripto à media linea solido parallelis planis comprehenso, quod æquilaterum quidem sit, sed antedicto æquiangulum.

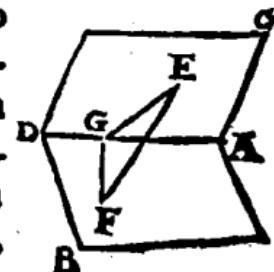
Theorema 32. Propositio 37.

Si rectæ quatuor lineæ sint proportionales, illa quoque solida parallelis planis contenta, quæ ab ipsis lineis & similia & similiter describuntur, proportionalia erunt. Et si solida parallelis planis comprehensa, quæ & similia & similiter describuntur, sint proportionalia, illæ quoque rectæ lineæ proportionales erunt.

Theorema 33. Propositio 38.

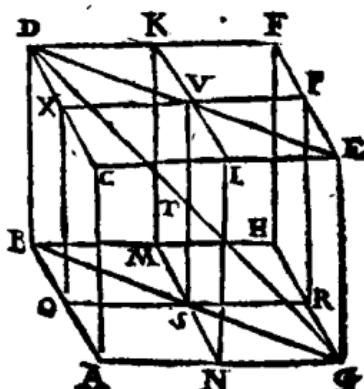
Si planum ad planum rectum sit, & à quodā puncto eorum quæ in vno sunt planorum perpendicularis ad alterum ducta sit, illa quæ ducitur perpendicularis, in communem cadet planorū sectionem.

Theo-

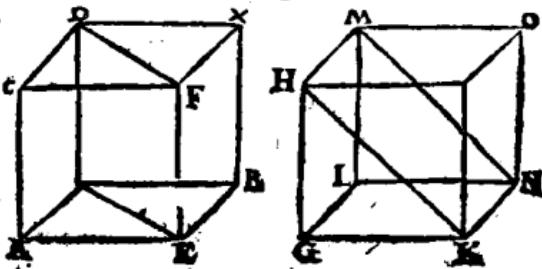
Theorema 34. Propositio 39.

Si in solido parallelis planis circumscripto, aduersorum planorum lateribus bifariam sectis, educta sint per sectiones plana, communis illa planorum sectio & solidi parallelis plani circumscripti diameter, se mutuo bifariam secant.

Theorema 35. Propositio 40.

Si duo sint æqualis altitudinis prismata, quo rum hoc quidem basim habeat parallelogrammum, illud verò triangulum, sit autem parallelogrammū trianguli duplū, illa pris- mata c- runt æqualia.

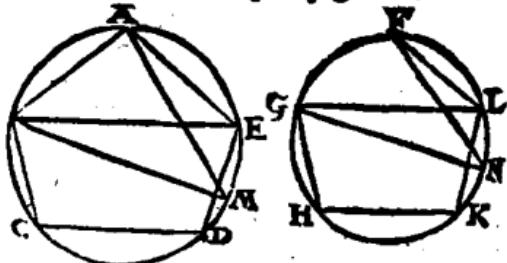
ELEMENTI XI. FINIS.

178

EVCLIDIS ELEMENTVM DVODECIMVM, ET SOLIDORVM *secundum.*

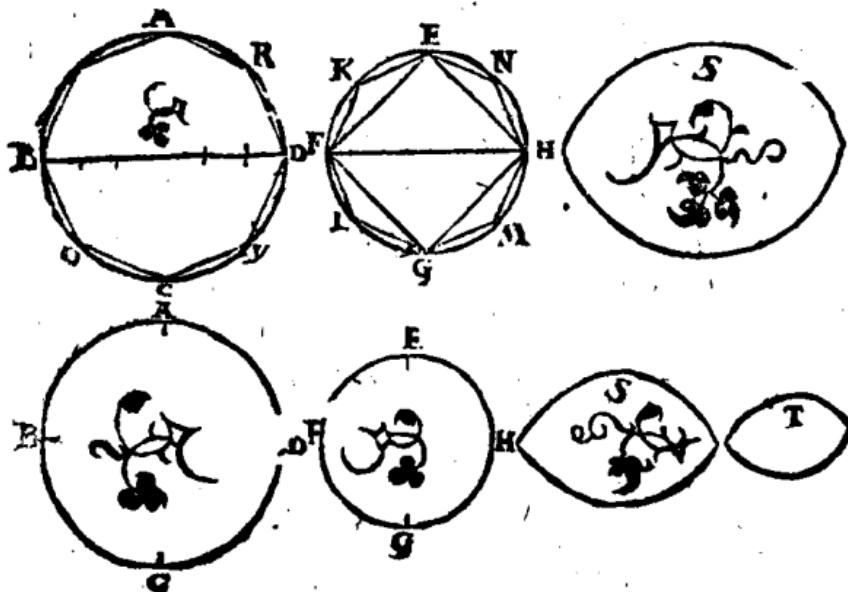
Theorema 1. Propositio 1.

Similia, quæ sunt in circulis polygona, rationem habent inter se, quam descripta à diametris quadrata.

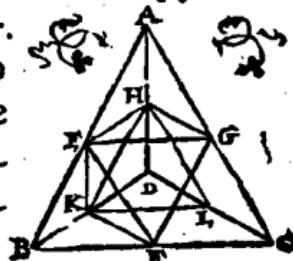
Theorema 2. Propositio 2.

Circuli eam inter se rationem habent, quam

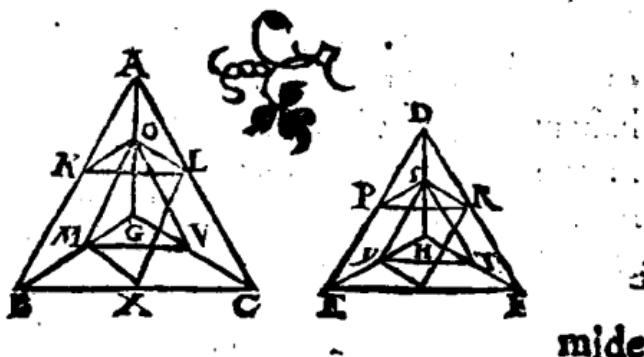
Theorema 3. Propositio 3.

Omnis pyramidis trigonam habens basim, in duas diuiditur pyramidas non tantum æquales & similes inter se, sed toti etiam pyramidis similes, quarum trigonæ sunt bases, atq; in duo prismata æqualia, quæ duo prismata dimidio pyramidis totius sunt maiora.

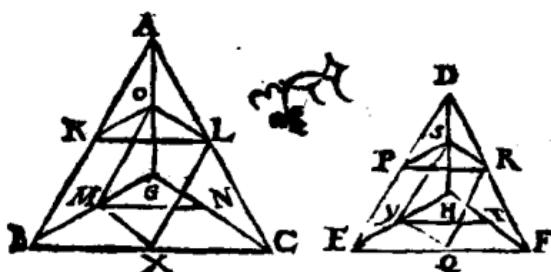
Theorema 4. Propositio 4.

Si duæ eiusdem altitudinis pyramides trigonæ habeant bases, sit autem illarum utraque diuisa & in duas pyramidas inter se æquales totique similes, & in duo prismata æqualia, ac eodem modo diuidatur utraque pyramidum quæ ex superiori diuisione natæ sunt, idque perpetuò fiat: quemadmodum se habet vnius pyramidis basis ad alterius pyramidis basim, ita & omnia quæ in una pyra-

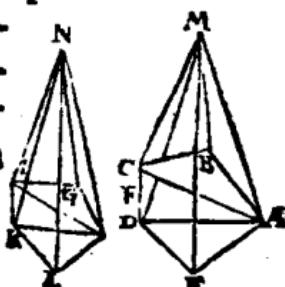

160 EVCLID. ELEMENT. GEOM.
inide prismata, ad omnia quæ in altera pyra
mide, prismata multitudine æqualia.

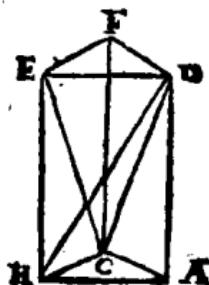
Theorema 5. Propositio 5.
Pyramides eiusdem altitudinis, quarum tri-
gonæ sunt bases, eam inter se rationem ha-
bent, quam ipsæ bases.

Theorema 6. Propositio 6.
Pyramides eiusdem alti-
tudinis, quarum polygo-
næ sunt bases, eam inter
se rationem habet, quam
ipsæ bases.

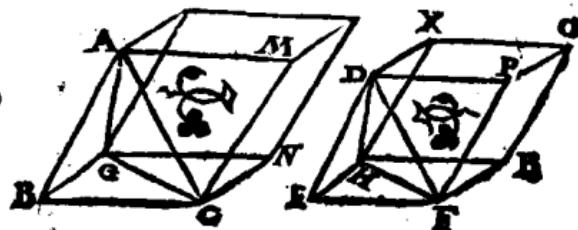
Theorema 7. Pro-
positio 7.
Omne prisma trigonam
habens basim, diuiditur
in tres pyramidas inter
se æquales, quarum tri-
gonæ sunt bases.

Theo-

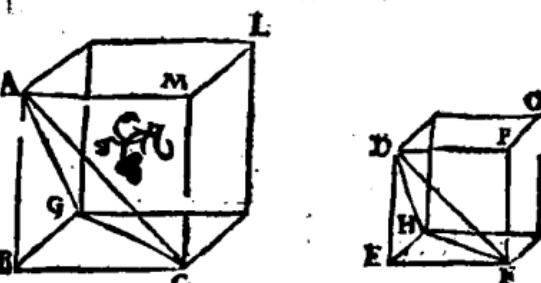
Theorema 8. Propositio 8.

Similes pyramides qui trigonas habent bases, in tripli cata sunt homologorum laterū ratione

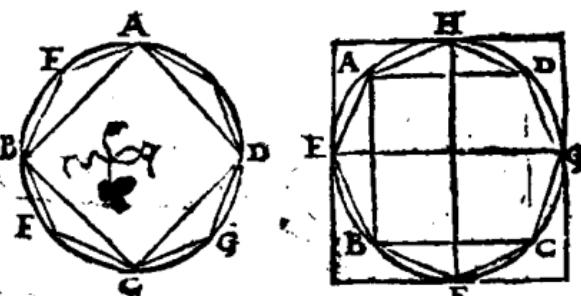
Theorema 9. Propositio 9.

Aequalium pyramidum & trigonas bases habentium reciprocantur bases cum altitudinibus. Et quarum pyramidum trigonas bases habentium reciprocatur bases cū altitudinibus, ille sunt aequales.

Theorema 10. Propositio 10.

Omnis conus tertia pars est cylindri eandem

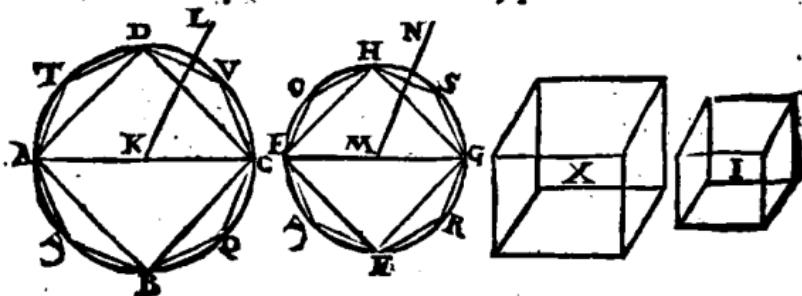
O

Cum

182 EVCLID. ELEMEN. GEOM.
cum ipso cono basim habentis, & altitudi-
nem æqualem.

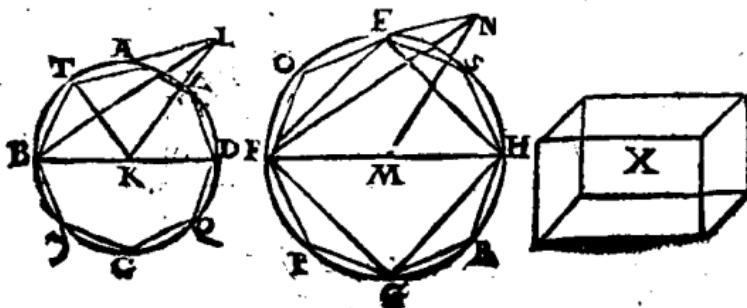
Theorema II. Pro-
positio II.

Coni & cylindri eiusdem altitudinis, eam
inter se rationem habent, quam bases.

Theorema II. Propo-
sitio II.

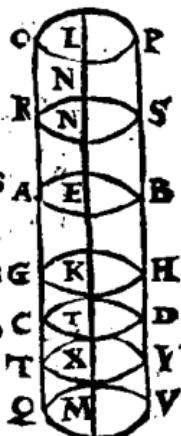
Similes coni & cylindri, triplicatam habent
inter se rationem diametrorum, quæ sunt
in basibus.

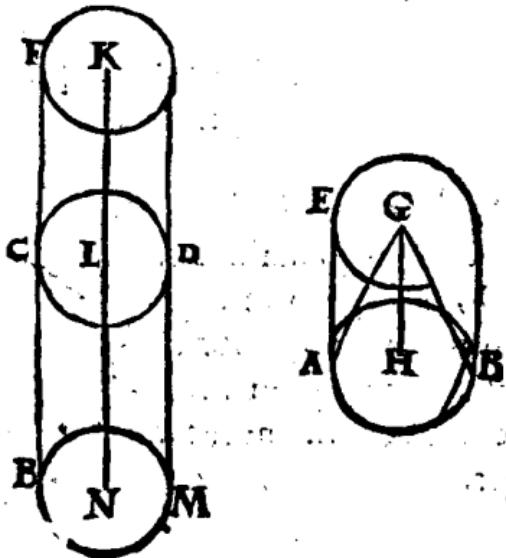
Theo-

Theorema 13. Pro-
positio 13.

Si cylindrus plano sectus
sit aduersis planis paralle-
lo, erit quemadmodum &
cylindrus ad cylindrum, ita axis ad axem.

Theorema 14. Pro-
positio 14.

coni &
ylindri
qui in æ-
qualibus
sunt basi-
bus, eam
habent in-
ter se rati-
onem,
quam al-
titudines.

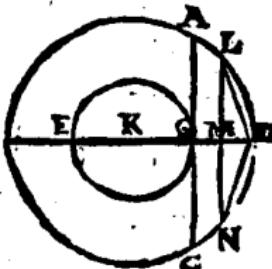

Theorema 15. Propositio 15.

Aequalium conorum & cylindrorum bases
cum altitu-
dinibus re-
ciprocantur. Et quo
rum cono-
rum & cy-
lindrorum
bases cum
altitudini-
bus recipi-
procantur, illi sunt æ-
quales.

Problema 1. Propo-
sitio 16.

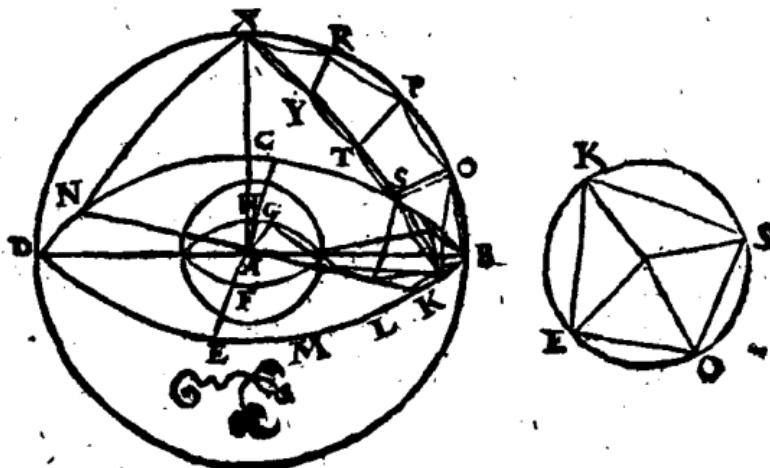
Duobus circulis circum idem centrum con-
sistentibus, in maiore cir-
culo polygonum æqua-
lium pariumq; laterum
inscribere, quod minor
rem circulum non tan-
gat.

Proble-

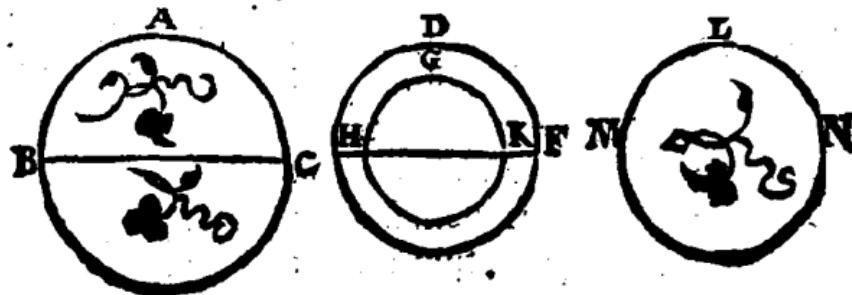
Problema 2. Propositio 17.

Duabus sphæris circum idem centrum consistentibus, in maiore sphera solidum polyhedrum inscribere, quod minoris sphæræ superficiem non tangat.

Theorema 16. Propositio 18.

Sphæræ inter se rationem habent suarum diametrorum triplicatam.

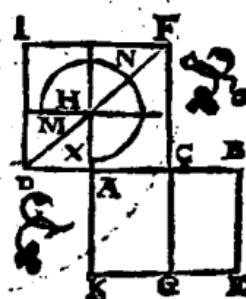

ELEMENTI XII. FINIS.

EVCLIDIS ELEMENTVM DECIMVM TERTI- VM, ET SOLIDO- *rum tertium.*

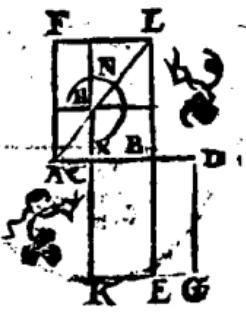
Theorema 1. Propositio 1.

Si recta linea per extremā & medium rationem secta sit, maius segmentū quod totius lineæ dimidium assumperit, quintuplum potest eius quadrati, quodā totius dimidij describitur.

Theorema 2. Pro- positio 2.

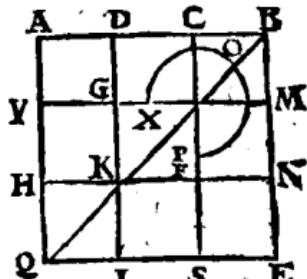
Si recta linea sui ipsius segmenti quintuplum pos- sit, & dupla segmenti hu- ius linea per extremam & medium rationem seceatur, maius segmentum reliqua pars est lineæ primū in po- sita.

Theo-

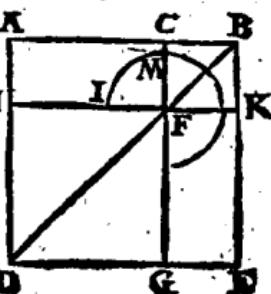
Theorema 3. Pro-
positio 3.

Si recta linea perextre-
mam & medium ratione-
nem secta sit, minus se-
gmentum quod maiori-
ris segmenti dimidium
assumperit, quintuplum potest eius, quod à
maioris segmenti dimidio describitur, qua-
drati.

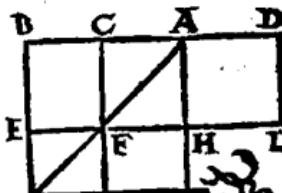

Theorema 4. Propositio 4.

Si recta linea per extre-
mam & medium ratione-
nem secta sit, quod à tota,
quodque à minore seg-
mento simul vtraq; qua-
drata, tripla sunt eius,
quod à maiore segmento
describitur, quadrati.

Theorema 5. Pro-
positio 5.

Si ad rectam lineam,
quaꝝ per extremam &
medium rationem se-
cetur, adiuncta sit alte-
ra segmento maiori æ-
qualis, tota hæc linea
recta per extremam & medium rationem se-

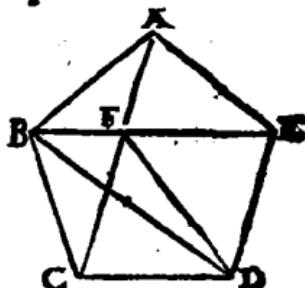
cta est, estque maius segmentum linea pri-
mum posita.

Theorema 6. Propositio 6.

Si recta linea $\rho\mu\tau\lambda$ siue rationalis, per extre-
mam & medium rationem secta sit, vtrum
que segmentorum A C B
 $\alpha\lambda\omega\gamma\sigma$ siue irratio-
nalis est linea, que
dicitur Residuum.

Theorema 7. Propositio 7.

Si pentagoni æquilate-
ri tres sint æquales an-
guli, siue qui deinceps,
siue qui non deinceps
sequuntur, illud penta-
gonum erit æquiangularum.

Theorema 8. Pro-
positio 8.

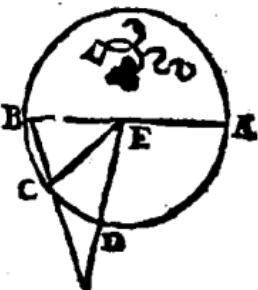
Si pentagoni æquilateri & æquiangulari duos
qui deinceps sequuntur
angulos rectæ subtendant
lineæ, illæ per extremam
& medium rationem se
mutuò secant, earumque
maiora segmenta, ipsius
pentagoni lateri sunt æ-
qualia.

Theo-

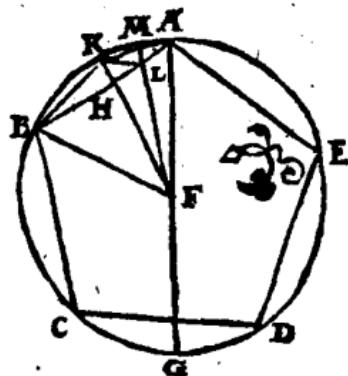
Theorema 9. Propositio 9.

Si latus hexagoni & latus decagoni eidem circulo inscriptorum composita sint, tota recta linea per extremitam & medianam rationem sexta est, eiusque segmentum maius est hexagoni latus.

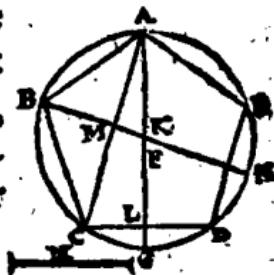
Theorema 10. Propositio 10.

Si circulo pentagonum æquilaterum inscriptum sit, pentagoni latus potest & latus hexagoni & latus decagoni eidem circulo inscriptorum.

Theorema 11. Propositio 11.

Si in circulo $\gamma\mu\tau\pi$ habente diametrum, inscriptum sit pentagonum æquilaterum, pentagoni latus irrationalis est linea, quæ vocatur Minor.

O s

Theo.

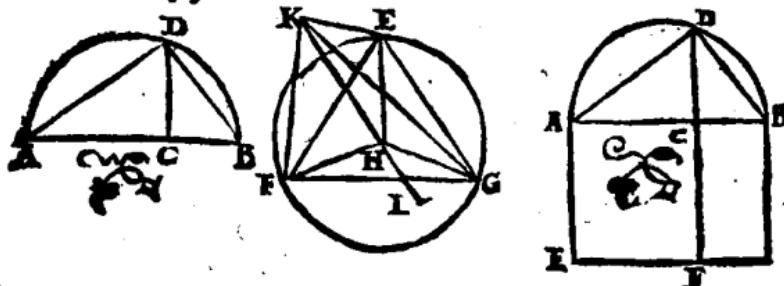
Theorema 12. Propositio 12.

Si in circulo inscriptum
sit triangulum æquilate-
rum, huius trianguli latus
potentia triplum est eius
lineæ, quæ ex circuli cen-
tro ducitur.

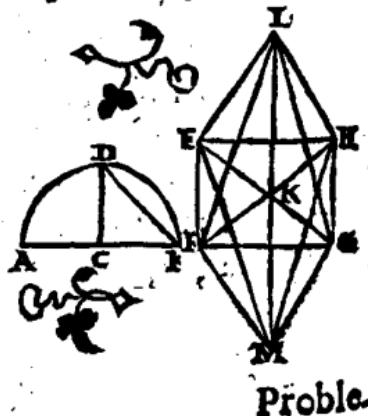
Problema I. Propositio 13.

Pyramidem constituere, & data sphæræ complecti, atque docere illius sphæræ diametrum potentia sesquialteram esse lateris ipsius pyramidis.

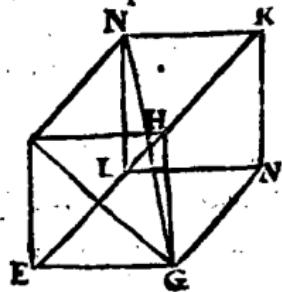
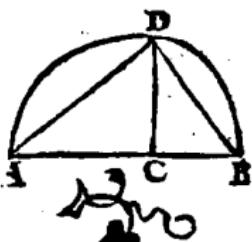
Problema 2. Propositio 14.

Octaëdrum constituere, eaq; sphæra qua pyramidē complecti, atque probare illius sphærae diametrum potentia duplam esse lateris ipsius octaëdri.

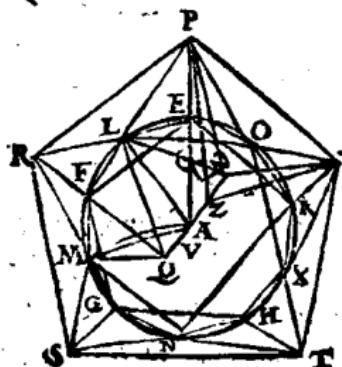

Problema 3. Pro-
positio 15.

Cubum constituere, eaque sphæra qua &
superiores figuræ complecti, atque docere
illius
sphæræ
diamet-
rum
poten-
tia tri-
plam es-
se lateris ipsius cubi.

Problema 4. Propo-
sitio 16.

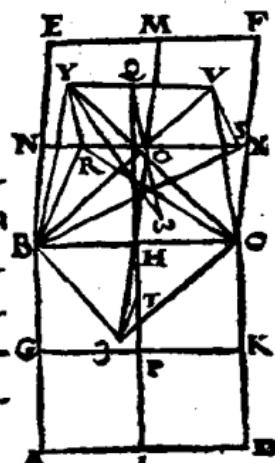
Icosaëdrum constituere, eademque sphæra
qua & antedictas figuræ complecti, atque
probare, Icosaëdri latus irrationalem esse li-
neam, quæ vocatur Minor.

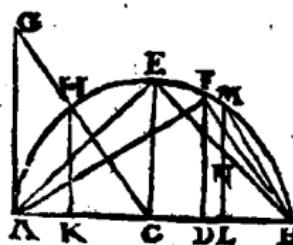
Proble-

Problema 5. Pro-
positio 17.

Dodecaedrum constitue-
re, eademque sphæra quæ
& antedictas figuræ com-
plecti, atque probare du-
decaedri latus irrationa-
lem esse lineam, quæ vo-
catur Residuum.

Theorema 6. Pro-
positio 18.

Quin.
que si fi-
gura-
rū la-
tera
pro-
pone-
re, &
inter se comparare.

SCHOLIVM.

Aio vero, præter dictas quinque figuræ non pos-
se aliam constiui figuram solidam, quæ planis
& equilateris & equiangulis contingat,
inter se equalibus. Non enim ex duabus tri-
angulis, sed neque ex alijs duabus figuris sole-
tibus

dui constituer angulus.

Sed ex tribus triangulis, constat Pyramidis angulus.

Ex quatuor autem, Octaedri.

Ex quinque vero, Icosaedri.

Nam ex triangulis sex & aquilateris & aqua-
ngulis ad idem punctum coeuntibus, non fieri
angulus solidus. Cum enim trianguli aquila-
teri angulus, recti unius bessem contineat, e-
runt eiusmodi sex anguli rectis quatuor aqua-
les Quod fieri non potest. Nam solidus omnis
angulus, minoribus quam rectis quatuor an-
gulis continetur, per 21.11.

Ob easdem sane causas, neque ex pluribus quam
planis sex eiusmodi angulis solidus constat.

Sed ex tribus quadratis, Cubi angulus continetur.

Ex quinque, nullus potest. Rursus enim rectis
quatuor erunt.

Ex tribus autem pentagonis aquilateris &
aquaangulis, Dodecaedri angulus continetur.

Sed ex quatuor, nullus potest. Cum enim penta-
goni equilateri angulus rectus sit, & quinque
recti pars, erunt quatuor anguli rectis qua-
tuor maiores. Quod fieri nequit. Nec sane ex
aliis polygonis figuris solidus angulus contine-
bitur, quod hinc quoque absurdum sequatur.
Quamobrem perspicuum est, prater dictas quin-
que figuras aliam figuram solidam non posse
constitui, qua ex planis aquilateris & aqua-
ngulis continetur.

ELEMENTI XIII. FINIS.

394

EVCLIDIS ELEMENTVM DE- CIM V M Q V A R T V M , VT quidam arbitrantur, vt alij verò, Hypsiclis Alexandrini, de quinque corpo- ribus,

LIEER PRIMVS.

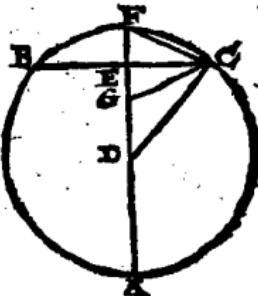

Afilides Tyrius, Protaрche, Alexandria profectus, patrisq; no-
stro ob disciplinæ societatem com-
mendatus, longissimo peregrina-
tionis tempore cù eo versatus est.
Cumq; differerent aliquando de scripta ab Apollo-
nio comparatione Duodecaëdri & Icosaëdri ei-
dem sphaera inscriptorum, quam hac inter se ha-
beant rationem, censuerunt ea non rectè tradidis-
se Apollonium: quæ à se emendata, ut de patre
audire erat, literis prodiderunt. Ego autem postea
incidi in alterum librum ab Apollonio editum,
qui demonstrationem accurate complectetur de
re proposita, ex eisq; problematis indagatione
magnam equidem cepi voluptatem. Illud certè ab
omnibus perfici potest, quod scripsit Apollonius,
cùm sit in omnium manibus. Quod autem dili-
genter, quantum conycere licet, studio nos postea
24 VIII 1440 V. L. 1440 scrip-

scripsisse videmur, id monumentis consignatum;
tibi nuncupandum duximus, ut qui feliciter
cum in omnibus disciplinis tum vel maxime in
Geometria versatus, scite ac prudenter iudices
ea qua dicturi sumus. ob eam vero, quæ tibi cum
patre fuit, vita consuetudinem; quaq; nos com-
pleteeris, benevolentiam, tractationem ipsam li-
benter audias. Sed iam tempus est, ut præmio
modum facientes, hanc syntaxim aggrediamur.

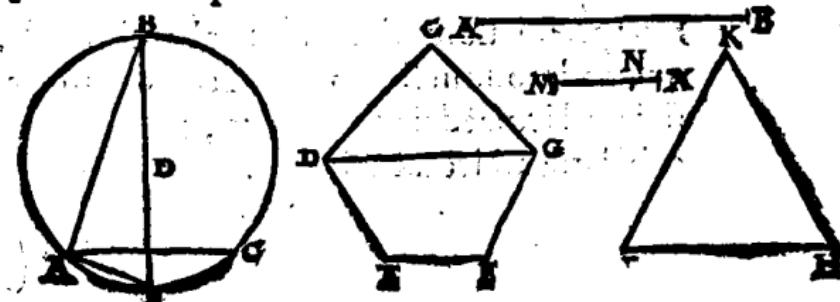
Theorema 1. Propositio 1.

Perpendicularis linea, quæ ex circuli cuius-
piam centro in latus pen-
tagoni ipsi circulo inscri-
pti dicitur, dimidia est v-
triusque simul lineæ, & ei-
us quæ ex centro, & lateris
decagoni in eodem circulo
inscripti.

Theorema 2. Propositio 2.

Idem circulus comprehendit & dodecaëdri
pentagonum & icosaëdri triangulum, eidem
sphæræ inscriptorum.

Theo-

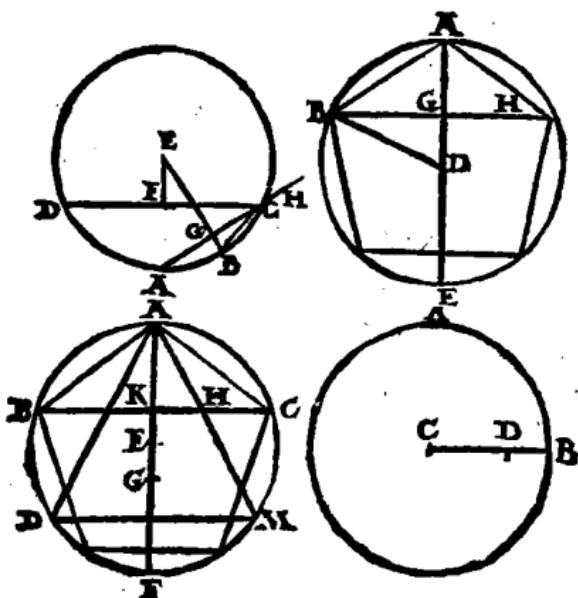
Theorema 3. Propo-
sitio 3.

Si pentagono & æquilatero & æquiangulo circunscriptus sit circulus, ex cuius centro in vnum pentagoni latus ducta sit perpendicularis: quod uno laterum & perpendiculari-
triges
con-
tine-
tur,
illud
æquale est dodecaëdri superficiei.

Theorema 4. Pro-
positio 4.

Hoc perspicuum cum sit, probandum est, quemadmodum se habet dodecaëdri super-
ficies ad icosaëdri superficiem, ita se habere
cubi latus ad icosaëdri latus.

Cubi

Cubi latus.

E _____

Dodecaëdri.

F _____

Icosaëdri.

G _____

S C H O L I V M.

Nunc autem probandum est, quemadmodum se habet cubi latus ad icosædri latus, ita se habere solidum dodecaëdri ad Icosaëdri solidum...
 Cum enim egales circuli comprehendant & dodecaëdri pentagonum & Icosaëdri triangulum, eidem sphaera inscriptorum: in sphaeris autem

P

aqua..

equales circuli aequali intervallo distent à centro
 (siquidem perpendiculariter à sphera centro ad
 circulorum plana ducta & aequales sunt, & ad
 circulorum centra cadunt) idcirco linea, hoc est
 perpendicularares, quae à sphera centro ducuntur
 ad centrum circuli comprehendentis & triangu-
 lum Icosaëdri & pentagonum dodecaëdri, sunt
 aequales. Sunt igitur aequalis altitudinis Pyrami-
 des, que bases habent ipsa dodecaëdri pentagona,
 & que Icosaëdri triangula. At aequalis altitu-
 dinis pyramides rationem inter se habent eam
 quam bases, ex 5. & 6. 11. Quemadmodum
 igitur pentagonum ad triangulum, ita pyramis,
 cuius basis quidem est dodecaëdri pentagonum,
 vertex autem sphera centrum, ad pyramida cu-
 ius basis quidem est Icosaëdri triangulum, ver-
 tex autem, sphera centrum. Quamobrem ut se
 habent duodecim pentagona ad viginti triangu-
 la, ita duodecim pyramides quorum pentago-
 na sint bases, ad viginti pyramidas, que trigona
 habeant bases. At pentagonia duodecim sunt
 dodecaëdri superficies, viginti autem triangula,
 Icosaëdri. Est igitur ut dodecaëdri superficies ad
 Icosaëdri superficiem, ita duodecim pyrami-
 des, qua pentagonas habeant bases, ad viginti py-
 ramidas, quarum trigona sunt bases. Sunt au-
 tem duodecim quidem pyramides, que pentago-
 nae habeant bases, solidum dodecaëdri : viginti
 autem pyramides, que trigonae habeant bases,
 Icosaëdri solidum. Quare ex 11. 5. ut du-
 decaë-

decaëdri superficies ad Icosaëdri superficiem,,
 ita solidum dodecaëdri ad Icosaëdri solidum,.
 Ut autem dodecaëdri superficies ad Icosaëdri
 superficiem, ita probatum est cubi latus ad Ico-
 saëdri latus. Quemadmodum igitur cubi la-
 tus ad Icosaëdri latus, ita se habet solidum dode-
 caëdri ad Icosaëdri solidum..

ELEMENTI X IIII. FINIS.

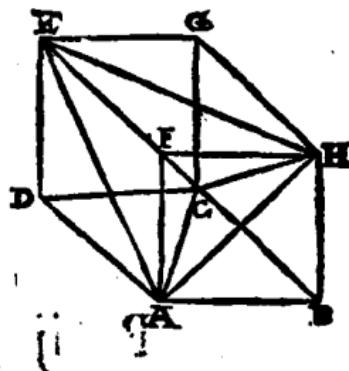
B ij EVCLI-

**EVCLIDIS
ELEMENTVM DE-
DECIMVM QVINTVM, ET
Solidorum quintum, vt nonnulli pu-
tant, vt autem alij, Hypsiclis Ale-
xandrini , de quinque
corporibus,**

L I B E R I I.

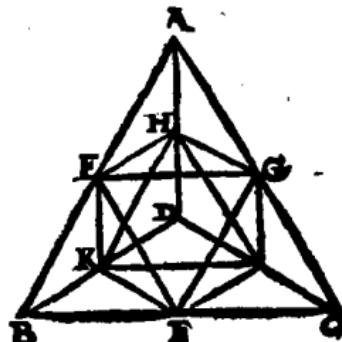
**Problema 1. Pro-
positio 1.**

**In dato cubo pyra-
mida inscribere.**

**Problema 2. Pro-
positio 2.**

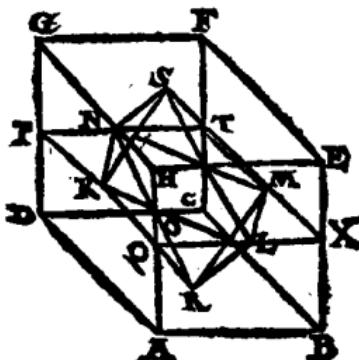
**In data pyramide o-
ctaëdrum inscribe-
re.**

Proble-

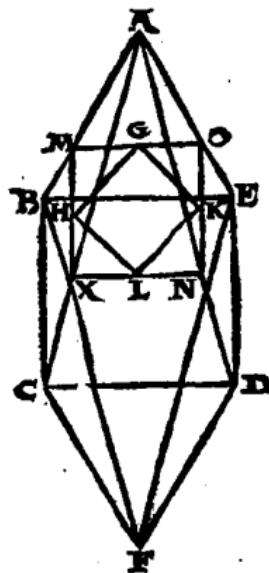
Problema 3. Propositio 3.

In dato cubo octaedrum inscribere.

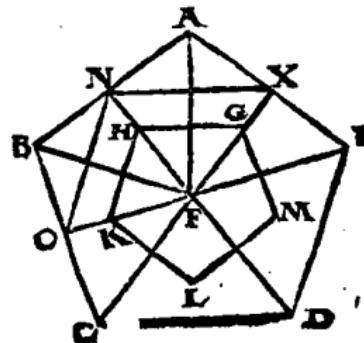
Problema 4. Propositio 4.

In dato octaedro cubum inscribere.

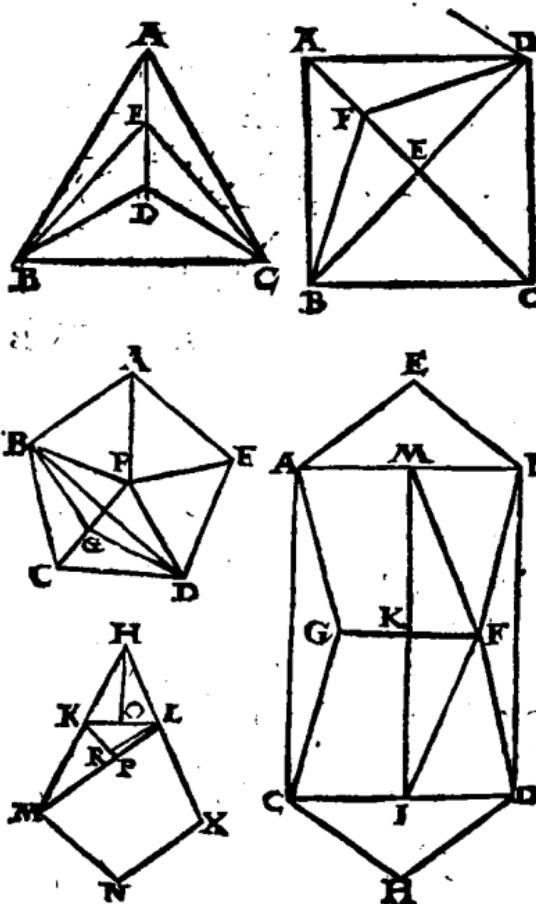

Problema 5. Propositio 5.

In dato Icosaëdro dodecaedrum inscribere

262 EVCLID. ELEMEN. GEOM.

SCHO.

Meminisse decet, si quis nos roget quo Ico-
saëdrum habeat latera, ita respondendum esse:
Pater Icosaëdrum viginti contineri triangulis,
quodlibet verò triangulum rectis tribus constare
lineis. Quare multiplicanda sunt nobis viginti
triangula in trianguli unius latera, fuitq; sexa-
ginta, quorum dimidium est triginta. Ad eun-
dem modum & in dodecaëdro. Cum enim rur-
sus duodecim pentagona dodecaëdrum compre-
hendant, itemque pentagonum quod duis rectis
quinque constet lineis, quinque duodecies multi-
plicamus, fuit sexaginta, quorum rursus dimi-
dium est triginta. Sed cur dimidium capimus?
Quoniam unumquaque latus sine sic trianguli
sine pentagoni, sine quadrati, ut in cubo, iteratio
sumitur. Similiter autem eadem via & in cubo
& in pyramide & in octaëdro latera inuenies.
Quòd si uem velis singularum quoque figurarum
angulos reperire, facta eadem multiplicatione nu-
merum procreatum partire in numerum plano-
rum, quæ unum solidum angulum includunt: ut
quoniam triangula quinque unum Icosaëtri an-
gulum continent, partire 60. in quinque, nascun-
tur duodecim anguli Icosaëtri. In dodecaëdro
autem tria pentagona angulum comprehendunt.
partire ergo 60. in tria, & habebis dodecaëdræ
angulos viginti. Atque simili ratione in reliquis
figuris angulos reperies.

Finis Elementorum Euclidis.